

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції
“Трансформація системи публічного управління
створенням здоров’язбережувального
та безпечного простору України
(модернізація, інновації, розвиток)”

22 червня 2020 р.

МАУП

Міжрегіональна Академія управління персоналом
Кафедра публічного управління (МАУП)
Всеукраїнська Асамблея докторів з державного управління
Міжнародна Академія культури безпеки, екології та здоров'я
Комітет менеджменту Міжнародної Академії культури безпеки, екології та здоров'я
Інститут професійно-технічної освіти НАПН України
Інститут професійних кваліфікацій

IVET Інститут
професійно-
технічної освіти
НАПН України

ІНСТИТУТ ПРОФЕСІЙНИХ
КВАЛІФІКАЦІЙ

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
“Трансформація системи
публічного управління створенням
здоров’язбережувального та безпечного
простору України
(модернізація, інновації, розвиток)”

22 червня 2020 р.

Київ
2020

Рекомендовано до друку Вченою Радою Навчально-наукового Інституту міжнародних відносин та соціальних наук Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 4 від 25.05.2020)

Трансформація системи публічного управління створенням здоров'язбережувального та безпечного простору України (модернізація, інновації, розвиток): матеріали міжнародної науково-практичної конференції (22 червня 2020 р.) / за заг. ред. О. І. Пархоменко-Куцевіл. Київ: Міжрегіональна Академія управління персоналом. 2020. 106 с.

Уміщено матеріали доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції “Трансформація системи публічного управління створенням здоров'язбережувального та безпечного простору України (модернізація, інновації, розвиток)” щодо проблем розвитку публічного управління створенням здоров'язбережувального та безпечного простору України.

Розраховано на фахівців державного управління, працівників органів державної влади та місцевого самоврядування, науковців, викладачів, слухачів вищих навчальних закладів, які отримують освіту за спеціальністю “Публічне управління та адміністрування”.

Тексти надано в авторській редакції.

УДК 35.08 (477)

ЗМІСТ

Акімов О. О.

Тенденції розвитку особистісно-компетентнісних характеристик як результат системогенезу державно-управлінської діяльності 6

Акімова Л. М.

Аналіз стану державного управління економічною безпекою 10

Болтівець С. І.

Публічне управління сферою молодіжної політики у правозначному просторі універсальної бібліографічної бази “Скопус” 14

Галушко О. В.

Формування правової культури молоді: взаємозв'язок правової свідомості і правової поведінки..... 19

Горяна Л. Г.

Теоретико-методологічні фактори готовності управлінських кадрів конкретизації впровадження концепції здоров'язбереження у життєвий простір України 22

Долгих М. В.

Проблеми реформування системи охорони здоров'я України як аспект національної безпеки 26

Жукова Г. В.

Позаакадемічність в управлінні вищим навчальним закладом 29

Колесник В. А.

Статусні характеристики суб'єктів розгляду публічно-правових спорів у системі публічного управління 31

Лебедь О.

Развитие навыков коммуникативной деятельности и перевода в сфере подготовки специалистов государственного управления по специальности “водные биоресурсы” 34

Лисачок А. В.

Інвестиційна безпека як важлива компонента національної безпеки країни у процесі реформування публічного управління..... 37

Матвійчук О. Є.

Інформаційні ресурси ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського з питань здоров'язбережувальних технологій навчання..... 40

Олексієнко О.

Здоров'язбереження як державний механізм публічного управління в Україні 44

Пархоменко-Куцєвіл О. І.

Державне управління у сфері забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення України..... 46

Процук Е. П. Європейські принципи управління у сфері фізичної культури і спорту: можливості для імплементації у систему публічного управління України	49
Разумовский К. В. Особливості управління впровадженням інноваційних методик Tremass Fitness для профілактики хронічних захворювань хребта, гіподинамії у людей різного віку	52
Щокін Р. Г., Романенко Є. О., Дацій О. І., Радкевич В. О., Бородієнко О. В., Короткова Л. І., Мірошніченко О. В., Колишко Р. А., Притоманов С. О. Система професійно-технічної освіти і навчання Німеччини	54
Самофалов Д. О. Зарубіжний досвід формування стратегій комунікативної діяльності публічного управління охорони здоров'я з метою створення здоров'язбережувального простору	60
Терентьєва Н. О. Безпековий стан держави: освітній ідентифікативний потенціал.....	64
Федорич П. В. Інноваційні технології для забезпечення здоров'язбереження в галузі дерматовенерології	67
Федорич О. В., Добровольська Н. А. Інноваційні технології здоров'язбереження. Гіпотеза зовнішнього електричного приводу капілярної циркуляції у живих організмів	70
Філоненко О. О. Розвиток системи публічного управління у реабілітації для учасників антитерористичної операції як здоров'язбережувальний простір України	73
Хрутьба А. С., Коваленко О. Л. Особливості сучасних підходів до підготовки фахівців системи державного та публічного управління	77
Шмагун А. В. Розвиток рекламної діяльності в Україні як складової рекламно-комунікаційного ринку в Україні	80
Gechbaia B. N., Vdovenko N. M., Dmytryshyn R. A. Mechanisms and tools of innovative technological solutions in reforming the system of reporting data for effective industry regulation	84
Lebiedieva N. A. Historical and analytical study of the scientific and source base for the researching public communication	89
Zhukova I. V. The peculiarity of the public-communicative sphere as a categorial range of communication in the state	93

Люріна Т. І.

Концептуальні засади впливу цінностей на стан свідомості
і діяльності людини в контексті здоров'язбереження 97

Задоя С. Ю.

Професійна підготовка майбутніх педагогів-бандуристів
в умовах модернізації освіти в Україні 100

Джафарлі Ельшан Ельман Оглия

Механізми запобігання та протидії корупції в Україні
в системі публічного управління 103

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОСОБИСТІСНО-КОМПЕТЕНТІСНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ЯК РЕЗУЛЬТАТ СИСТЕМОГЕНЕЗУ ДЕРЖАВНО-УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Необхідність забезпечення певних стандартів у роботі, ефективне виконання посадових вимог, оновлення освіти службовців, необхідність її наближення до замовлень соціуму об'єктивно формують комплексний системогенезний підхід до визначення компетентностей у парадигмі системогенезу державно-управлінської діяльності. Через системно-практичні функції та інтеграційну міжпредметну роль компетентностей в освітніх процесах відбувається реалізація замкненого циклу формування у службовця психологічної готовності до професійної діяльності. У площині вимог і викликів сучасних цілей державного управління формується модель необхідних компетентностей службовця, у площині освітніх програм добираються і застосовуються відповідні дидактичні й методичні засоби розвитку виокремлених компетентностей, у площині професійної діяльності відповідні компетентності використовуються під час здійснення державно-управлінської діяльності.

Системогенез державно-управлінської діяльності впливає на формування вітчизняної системи державного управління у процесі підготовки професійних кадрів та складається з трьох ключових взаємозалежних компонентів: а) інституцій; б) правил і процедур, що регулюють їх внутрішню роботу, та процесів і механізмів координації їхньої співпраці; в) кадрового забезпечення (підготовку державних службовців із належним рівнем кваліфікації, підвищення їх адміністративної спроможності).

Очевидно, що правила, процедури і процеси реалізуються в рамках певних інституційних систем — державне управління, державна служба, а тому актуалізується роль основного елемента цих систем — службовця як головного виконавця завдань. Оскільки мова йде про взаємодію об'єктів як сукупності компонентів різного порядку складності, то виконання щойно вказаних завдань потребує системної практичної діяльності з реалізації державної політики. Тому від службовця вимагається не лише наявність спеціальних знань, умінь і навичок, а й психологічна готовність для їх комплексного застосування у роботі [1].

Аналіз теоретично-прикладних аспектів психологічної готовності державних службовців до професійної діяльності свідчить про те, що цей феномен досить складний для пізнання об'єкт. Дослідники сфери людинознавчих

наук характеризують це явище, як правило, через опис індивідуально-психологічних і психофізіологічних якостей працівника системи “людина – людина”, висвітлення його численних здібностей, умінь і навичок та професійних властивостей в контексті їх затребуваності під час виконання завдань [2]. При цьому більшість науковців виокремлюють “найсуттєвіші” або “найхарактерніші” ознаки цього поняття, інтерпретують його на досить високому рівні узагальнення чи механічно переносять його характеристики із однієї діяльній площини до іншої. Одностороннє або занадто узагальнене висвітлення складових призводить до втрати цілісності уявлення про психологічну готовність до професійної діяльності. Відсутність в обґрунтуванні тих чи інших її моделей зорієнтованості на інтегративні властивості робить їх непридатними для використання у роботі службовця. Також залишається проблемним забезпечення необхідних результатів підготовки, перепідготовки та підвищення рівня компетентності службовців та вибір ефективних форм і методів роботи із слухачами в рамках навчальних програм.

Таким чином, системогенезне формування науково обґрунтованого бачення структури властивостей особистості службовця сприятиме побудові моделі психологічної готовності до його професійної діяльності. За цих умов доцільно розпочати конкретизацію засад упорядкування і структурування якостей службовця для побудови моделі його особистості з такими психологічними властивостями, які б найбільш повно забезпечували ефективне виконання завдань. На основі викладеного слід звернутися до наукової інтерпретації поняття особистості в контексті психології [3; 6; 7]. Так, досліджуючи психологічні структури особистості як ідеальної моделі творчої особистості різних профілів, В. Рибалка підкреслює необхідність визначення особистості як складної системи, в якій диференціюються та інтегруються різноманітні психологічні якості, що розвиваються в індивіді під впливом соціальних факторів протягом тривалого часу в умовах власної діяльності [4].

Інтерпретуючи напрацювання згаданого науковця у контексті розглядуваної проблеми, зазначимо, що особистість службовця є суб'єктом державно-управлінських відносин з притаманними йому розвиненими, системно пов'язаними якостями або професійно обумовленою системою психічних властивостей. Це об'єктивно повертає до системного підходу як методологічної основи формування бачення структури властивостей особистості службовця. Свідченням правильності вибору слугують такі системні ознаки його психологічних структур, як наявність цілісної структури елементів, взаємозв'язок між ними, їх ієрархічна організація, системоутворюючі фактори, вхідні і вихідні структурно-функціональні характеристики, рівень розвитку. Тому особистість фахівця як ієрархічно організована система має охоплювати конкретні базові якості його цілісної психологічної структури.

У дослідженні В. Рибалки на основі синтезу наукових даних і напрацювань П. Анохіна, М. Бернштейна, Ф. Лерша, О. Леонтьєва, О. Лурії, В. Русалова, К. Платонова розроблена тривимірна психологічна структура особистості [4]. Вона охоплює наступні взаємопов'язані виміри: а) соціально-психолого-індивідуальний – “вертикальний”, який охоплює підструктури соціаль-

но обумовленої спрямованості, досвіду, психічних процесів, біопсихічних властивостей особистості. Важливими компонентами є спілкування та самосвідомість. Необхідність підструктури спілкування обумовлено її важливою, ключовою роллю у процесі соціалізації особистості та під час формування її адекватних психічних (інтелектуальних) якостей. А самосвідомість, або Я-підструктура становить, власне, “ядро особистості”, яке потрібне для формування будь-якого уявлення про структуру особистості; б) діяльнісний — “горизонтальний” вимір особистості складають психічні процеси і функції, що виникають в результаті її взаємодії/комунікації із зовнішнім середовищем, діяльності та спілкування. Ця внутрішня психологічна структура має такі елементи, як мотиваційний, почуттєвий або емоційний, пізнавальний та діяльнісний поведінку; в) генетичний — “часовий” або “віковий” включає задатки та здібності як результат розвитку, темперамент та інші психофізіологічні якості.

З огляду на викладене, важливим з позицій визначення системогенезного утворення — моделі психологічної готовності службовців до державно-управлінської діяльності — є забезпечення єдності і взаємодії компонентів тривимірної системи базових параметрів цілісної психологічної структури особистості. Тому для кращого розуміння взаємозв'язків між вищезгаданими параметрами В. Рибалка використовує “ортогональний принцип”, згідно з яким кожний елемент цієї системи зазнає системного впливу та системно поєднує в собі функції основних трьох структур. На наш погляд це є законним, оскільки в такий спосіб проявляється основний критерій системи — інтегративна властивість [5]. У контексті щойно згаданої системи прикладом формування системогенезної властивості з врахуванням цілісності, взаємовпливу і взаємодії окремих психологічних структур може слугувати особистість певної людини з її неповторними якостями, характеристиками і здібностями. Тому під час моделювання слід відображати не всі властивості особистості службовця, а лише ті, які є суттєвими для вирішення ним професійних завдань. Інакше кажучи, відповідний набір особистісних якостей має забезпечити появу такої інтегративної властивості службовця, як його психологічна готовність до професійної діяльності. Оскільки мова йдеться про модель системи “службовець” із заданою інтегративною властивістю — “психологічна готовність”, то ця модель буде прагматичною і під неї буде підганятися/коригуватися реальність — особистість майбутнього фахівця. А фактором системного впливу на модель виступають процеси, які трансформуються у площину професійної діяльності у вигляді прагматичних, чітких і конкретних державно-управлінських цілей, рішень, завдань, процедур, регламентів та обов'язків щодо їх запровадження.

Отже, тенденції розвитку особистісних компетентностей службовців перебувають під впливом багатьох факторів, зокрема внутрішньою та зовнішньою політикою щодо кадрових процесів, вимог кадрової політики тощо. Як результат розвитку системогенезу державно-управлінської діяльності у вимірі розвитку особистісних компетентностей службовців має бути формування необхідних умінь і навичок, організаторських здібностей, розвитку

комунікативних навичок спілкування, переконання опонентів, досягнення компромісів, ведення переговорів та низка інших. Перспективними напрямками у площині наукового пізнання концепту системогенезу у даній проблематиці може бути: виявлення, формування та розвиток особистісних компетентностей як проблему системогенезу державно-управлінської діяльності; формування компетентностей у кількісному та якісному вимірі; формування відповідності рівня компетентностей службовця до займаної посади.

Джерела

1. *Акімов О. О.* Професійна діяльність державних службовців в умовах євроінтеграції України: питання формування психологічної готовності : монографія. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 176 с.
2. Розвиток та модернізація системи навчання та підвищення кваліфікації — запорука професійної компетентності державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад. URL: <http://nads.gov.ua/sub/krym/ua/publication/content/39383.htm>
3. *Акімов О. О.* Концептуальні основи системогенезу професійної діяльності державних службовців в Україні: монографія. К. : Центр учбової літератури, 2019. 370 с.
4. *Рибалка В. В.* Психологія розвитку творчої особистості : навч. посіб. К. : ІЗМН, 1996. 286 с.
5. *Жилин Д. М.* Теория систем: Опыт построения курса. 5-е изд., испр. М. : Книжный дом “Либроком”, 2010. 176 с.
6. *Карпа М. І.* Розвиток публічної служби в Україні: компетенційний підхід. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2018. 264 с.
7. *Карпа М. І.* Аналіз процесів формування та реалізацій компетенцій органів публічної влади та їх посадових за суб’єктивними оцінками експертів. *Ефективність держ. управління* (текст): зб.наук.пр. ЛРІДУ НАДУ, 2019. Вип. 1 (58). С. 145–156.

Л. М. АКІМОВА

доктор наук з державного управління, кандидат економічних наук, доцент, заслужений працівник освіти України, професор кафедри фінансів та економіки природокористування Національного університету водного господарства та природокористування

АНАЛІЗ СТАНУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ

Україна, як держава, характеризується недорозвиненістю ринкової економіки, яка вимагає реалізації низки заходів щодо забезпечення державної фінансової безпеки. Кожен компонент фінансової безпеки окрім виконання відповідних функцій є невід'ємною складовою синергетичної системи, покликаної забезпечити стійкість національної економіки до внутрішніх і зовнішніх негативних впливів та її ефективне функціонування.

Саме від безпеки фінансового сектору напряму залежить рівень розвитку реального сектора економіки, виробнича, воєнна й усі інші елементи й види безпеки. Фінансова безпека виступає своєрідною об'єднуючою основою при створенні інших умов економічної безпеки. Без забезпечення фінансової безпеки практично неможливо вирішити жодне із завдань, що стоять перед Україною. Актуальність фінансової безпеки визначається необхідністю формування внутрішнього імунітету та зовнішньої захищеності від дестабілізаційного впливу конкурентноздатності на світових ринках і стійкості фінансового становища.

Ефективним інструментом вирішення проблем фінансової безпеки України є діагностика, яка спрямована на реальну оцінку поточного фінансового стану держави, виявлення, аналіз та оцінку проблем його розвитку, встановлення джерел та причин виникнення негативних результатів і небажаних тенденцій у її розробку і прийняття обґрунтованих і оптимальних управлінських рішень.

Крім того, мінливе зовнішнє оточення держави, посилення внутрішньої та зовнішньої конкуренції на світовому ринку спричиняють зростання ризиків та вимагають постійного діагностування рівня фінансової безпеки як самої держави, так і її суб'єктів. Слід зазначити, що питання фінансової безпеки держави, класифікацію фінансових загроз та інтересів, підходи до оцінки рівня фінансової безпеки, як складової економічної, принципи формування системи забезпечення фінансової безпеки висвітлювали у своїх працях такі вітчизняні та зарубіжні вчені, такі як: О. Барановський, О. Власюк, В. Геєць, М. Єрмошенко, Я. Жаліло, Б. Карпінський, В. Мунтіян, О. Макарик, А. Сухоруков, О. Шевченко та інші. Проте питання визначення складових фінансової безпеки, її індикаторів, діагностування та методичних підходів до її оцінки залишаються дискусійними.

Враховуючи те, що в умовах циклічних коливань економіки, які характеризуються великим ступенем невизначеності, досить гостро постає діагностика фінансової безпеки, як складової економічної безпеки держави, що сприятиме своєчасному реагуванню на загрози, які виникають у внутрішньому та зовнішньому середовищах [1].

Фінансова безпека досягається шляхом проведення виваженої фінансової політики відповідно до прийнятих в установленому порядку доктрин, концепцій, стратегій і програм у політичній, економічній, соціальній, інформаційній і, власне, фінансовій сферах. Під фінансовою безпекою більшість науковців розуміє такий динамічний стан фінансових відносин, за якого б створювались сприятливі умови та необхідні ресурси для розширеного відтворення, економічного росту та підвищення життєвого рівня населення, удосконалення національної фінансової системи для успішної протидії внутрішнім і зовнішнім факторам дестабілізації фінансового стану в державі [3–8; 10].

Класифікація та систематизація загроз фінансовій безпеці України взаємопов'язаний процес. Завдання класифікації полягає у виявленні подібності і різниці загроз, відмежуванні однієї від іншої, розподіленні їх по певним групам з тим, щоб встановити зв'язки між ними. В цьому сенсі класифікація виступає як аналітичний момент систематизації. Остання завершує цей процес, об'єднує виявлені зв'язки в єдину структуру, тобто виступає як ціль та підсумок класифікації, її синтетичний момент. Разом з цим систематизація визначає загальним напрямком подальшого цілеспрямованого дослідження загроз фінансовій безпеці України [2; 9].

Діяльність держави щодо забезпечення фінансової безпеки має здійснюватися за такою схемою. Підвищення рівня фінансової безпеки держави потребує системних дій, які мають містити в собі механізми у сфері бюджетної та монетарної політики, фондового ринку, а також у сфері регулювання корпоративного сектору економіки тощо. Так Т. О. Луцик-Дубова запропонувала наступну систему заходів стосовно зміцнення фінансової безпеки України [11]:

1. Реформування бюджетної системи: проведення бюджетних реформ на базі наукового обґрунтування та координації дій (розробки узгоджених концепцій), стратегії та тактики бюджетування), підвищення якості прогнозів макроекономічних показників, що використовуються в бюджетному плануванні; комплексний підхід до реформування бюджетного процесу на державному, місцевому рівнях та рівні міжбюджетних відносин; підвищення результативності бюджетних витрат за рахунок застосування програмно-цільових засад діяльності, орієнтація бюджетної системи на досягнення конкретних результатів (за відповідними програмами розвитку); зменшення зовнішнього боргу України, шляхом прямого зменшення чистих зовнішніх залучень уряду та погашення довгострокових залучень реального сектору економіки; удосконалення системи бюджетної статистики та діагностики у системному аналізі з індикаторами грошовокредитної, боргової та валютної безпеки; розробка поетапної стратегії скорочення бюджетного дефіциту за рахунок на-

рошення власного доходного потенціалу, підвищення рівня управління державним боргом шляхом реалізації сучасної стратегії залучення позичкового капіталу, інвентаризації та класифікації всіх боргів, трансформації структури боргу, недопущення практики прийняття виключних рішень, не підпорядкованих єдиній борговій політиці, ліквідація прихованого дефіциту.

2. Удосконалення монетарної політики: забезпечення потреб економічного зростання країни шляхом лібералізації характеру грошово-кредитної політики, а не її спрямування переважно на мінімізацію інфляції, що веде до скорочення попиту, зростання безробіття; врегулювання (помірне зниження) рівня монетизації економіки; подолання дефіциту платіжних засобів; зменшення частки готівки у загальному обсязі грошової маси, що автоматично погіршить умови функціонування тіньової економіки; подальше збалансування грошового і товарного ринків, тобто зниження рівня інфляційної динаміки; припинення відтоку капіталу за кордон за допомогою створення сприятливих умов для репатріації вивезеного капіталу.

3. Удосконалення валютної політика: зменшення рівня доларизації економіки країни засобами проведення політики цілеспрямованої підтримки національної грошової одиниці, стимулювання здійснення операцій із її використанням; оптимізація структури золотовалютних резервів шляхом нарощення в них частки золота; розробка концептуальних засад валютної політики, що передбачатиме виділення короткострокових та довгострокових цілей її формування та реалізації.

4. Регулювання фондового ринку: підвищення капіталізації та ліквідності організованого ринку цінних паперів; створення універсальної національної біржі, яка діятиме на принципах регульованих ринків ЄС та інтегруватиметься у світовий фінансовий простір; забезпечення поетапного створення єдиного центрального депозитарію України з урахуванням світового досвіду інтеграції обліково-фінансової інфраструктури; удосконалення інституційної структури ринків капіталу з метою диверсифікації ресурсної бази та залучення збережень населення.

5. Регулювання корпоративних відноси: узгодження вітчизняного законодавства з міжнародними стандартами і сучасними вимогами розвитку фінансових відносин; підвищення вимог до корпоративного управління; чітке визначення прав і обов'язків емітентів та інвесторів шляхом розробки ефективної системи державного регулювання ринків капіталу, посилення контролю за дотриманням вимог законодавства, запобігання шахрайству.

6. Регулювання страхового ринку: сприяння розвитку страхового ринку та удосконалення порядку ліцензування діяльності страховиків, дотримання вимог до джерел формування статутного капіталу та фінансового становища засновників; створення фонду гарантування страхових виплат за договорами страхування; введення міжнародних норм корпоративного управління для страховиків та розробка державної цільової програми науково-дослідних робіт у сфері страхування та підготовки фахівців для страхового ринку.

Таким чином, можемо зробити висновок, що фінансова безпека є важливим компонентом національної безпеки країни і від її рівня залежить в ці-

лому благополуччя держави. Задля досягнення найвищого рівня фінансової безпеки державі необхідно виробити механізм забезпечення фінансової безпеки, а також впровадити ефективну інфраструктуру, яка забезпечить фінансову безпеку. Головним аспектом у досягненні фінансової безпеки держави виступає постійний моніторинг та оцінка її рівня, а також розробка та застосування заходів щодо зміцнення фінансової безпеки держави.

Джерела

1. Данилишин Б. Узагальнюючі тенденції розвитку України за 2018 рік – які маємо позитиви? Київ, 2018. URL : <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2396644-uzagalnuuci-tendencii-rozvitku-ukraini-za-2017-rik-aki-maemo-pozitiv.html>
2. Акімова Л. М. Аналіз сучасного правового регулювання взаємовідносин між Україною та ЄС у сфері економічної безпеки. *Ефективність державного управління* : зб. наук. пр. Львів : ЛРІДУ НАД., 2018. Вип. 3 (56) : у 2 ч. Ч. 1. С. 99–111.
3. Акімова Л. М., Лисачок А. В. Основні загрози інвестиційній безпеці України та шляхи їх подолання. *The Xth International scientific and practical conference “MODERN APPROACHES TO THE INTRODUCTION OF SCIENCE INTO PRACTICE”* (March 30–31, 2020). San Francisco, USA 2020. P. 134–139.
4. Акімова Л. М., Лисачок А. В. Держава як головний суб’єкт у процесі забезпечення інвестиційної безпеки держави. *The XIth International scientific and practical conference “The oretical foundations of modern science and practice”* (06-07 April 2020). Melbourne, Australia, 2020. P. 133–136. URL: <http://isg-konf.com>
5. Акімова Л. М., Лисачок А. В. Регулювання інвестиційної безпеки: досвід Польщі та уроки для України. *Impact of modernity on science and practice : abstracts of XII international scientific and practical conference, 2020, Edmonton, Canada. 2020.* P. 18–21. URL: <http://isg-konf.com>
6. Акімова Л. М., Лисачок А. В. Інвестиційна безпека держави як запорука інвестиційної привабливості України. *Modern science and practice : abstracts of xv international scientific and practical conference.* Varna, Bulgaria, 2020. P. 62–66. URL: <http://isg-konf.com>
7. Akimova L. M., Lysachok A. V. Assessment of the investment security level of Ukraine. *PUBLIC ADMINISTRATION AND LAW REVIEW (PALR). Scientific Center of Innovative Researches OÜ.* Issue 1. Tallinn, Estonia, 2020. P. 21–29.
8. Akimova L. M. Integrity in public service as an important component of state investvtyn security (2020, 26 March). *Title of Paper. In I.Mihus (Eds.) Book of abstracts of International Conference on Academic integrity in public administration and educational institutions (APA EI).* Scientific Center of Innovative Researches OÜ, Estonia; KROK University, Ukraine. doi:10.36690/APAEI.2020.80
9. Akimova L. M., Khomiuk N. L., Bezena I. M. [etc.] Planning of socio-economic development of the territories (e[perience of European Union). *International Journal of Management (IJM).* 2020. Volume 11, Issue 4, April. P. 567–575.
10. Акімова Л. М. Державне управління як суб’єкт забезпечення економічної безпеки України: сутність та зміст. *Інвестиції: практика та досвід. Серія: Державне управління.* 2019. № 5. С. 110–115.
11. Луцук-Дубова Т. О. Система індикаторів фінансової безпеки держави. *Наука й економіка.* 2013. Вип. 3. С. 22–28.

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ СФЕРОЮ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ У ПРАВОНАЧОМУ ПРОСТОРІ УНІВЕРСАЛЬНОЇ БІБЛІОГРАФІЧНОЇ БАЗИ “СКОПУС”

Продуктом компанії “Elsevier”, яка представляє себе як всесвітній аналітичний бізнес, спеціалізований на науці та охороні здоров’я, є нейтральна до джерела база даних досліджень та цитувань “Scopus”. За станом на грудень 2019 р. – початок 2020 р. загальна кількість періодичних наукових видань, індексованих в базі “Scopus”, становила 39 744 журнали з різних галузей знань. З українських наукових періодичних видань за станом на 6.02.2020 р. в базі “Скопус” індексується 79 наукових журналів з фізико-математичних (астрономія, 01.04.08, 04.00.22, 05.07.12), біологічних, хімічних, технічних, ветеринарних, сільськогосподарських, економічних, філософських, геологічних, географічних, фармацевтичних, медичних, філологічних/психологічних (психолінгвістика), історичних, педагогічних(фізична культура, основи здоров’я, фізичне виховання та спорт, інформаційні технології і засоби навчання), що становить 0,2 % в світовому розподілі засобів оприлюднення дослідницьких результатів. За даними МОН всі установи, які займаються дослідницькою діяльністю, з 1 червня 2019 року під’єдналися до наукометричних баз даних Web of Science та Scopus за рахунок коштів держави і вже проведено державну закупівлю і підписано договори з постачальниками наукометричних баз даних з однієї сторони і науковими організаціями з іншої терміном на 1 рік, після чого МОН має намір продовжити договір про співпрацю.

У сфері молодіжних досліджень активними нині, які власною назвою позиціонують себе як спеціалізовані видання в галузі вивчення молоді і її проблем, є два – “Молодь і суспільство” (Youth & Society) і “Молодь” (YOUNG), “Служби в справах дітей та молоді” (“Child and Youth Services”) та інші.

“Молодь та суспільство”, що виходить 6 разів на рік, є багатодисциплінарним рецензованим журналом, який цікавлять як американські, так і глобальні підліткові групи, але не допускається публікація досліджень із вибірками учнів або студентів навчальних закладів. Зміст журналу охоплює також перехідні питання від дитинства до юності та від підліткового віку до дорослого віку, починаючи від факторів індивідуального рівня до проблем, пов’язаних з підлітком, також соціальні, контекстуальні та політичні чинники впливу на здоровий розвиток підлітків. Дисципліни, до яких належать

публікації журналу, включають психологію, громадське здоров'я, соціологію, освіту, соціальну роботу, кримінологію, антропологію і політологію, але не вичерпуються ними. Редколегія репрезентує університети США — Мічиганський, Каліфорнійський, Колумбійський, Мічиганський, Техаський, університети Лос-Анджелесу, Флориди, Денвера, Алабами, Вандербільта, Вісконсіна, Пенсильванії, університети Берклі, Джорджа Вашингтона, Кетрін Елкінгтон, Вейна, кафедру психології Арізонського державного університету, Коледж Святого Хреста, а також Канади — Університети Онтаріо, Британської Колумбії, Вільфреда Лор'є, Чилі — Католицький університет Сантьяго, Південно-Західний університет Чунціну (Китай).

Журнал “МОЛОДЬ” (YOUNG) ставить собі за мету донести досвід молоді до центрів аналізу з метою посилення та просування сучасних мультидисциплінарних та історичних досліджень молоді з міжнародною перспективою, заохоченні наукової думки про сучасну молодь та проблеми, які впливають на життя молоді, публікації інноваційних та видатних теоретичних та емпіричних досліджень життєвої ситуації молоді. Редколегія об'єднує університети і дослідницькі інституції Фінляндії — університети Гельсінкі, Тампере, Фінську молодіжну дослідницьку мережу; Швеції — Шведську школу спортивних та медичних наук, Стокгольмський центр організаційних досліджень, Стокгольмський університет, Університет Лінчепінга, Содертерну; Данії — Університет Південної Данії, Орхуський університет, Данський центр прикладних соціальних досліджень; Великобританії — Університетський коледж Лондона, Голдсмітський коледж Лондонського університету, Університет Церкви Кентербері, кафедру соціології Даремського університету, Університет Лафборо; Норвегії — столичний університет Осло, Норвезькі соціальні дослідження; Швеції — Упсальський університет, Нідерландів — Університет Лейдена, Іспанії — Університет Помпеу Фабра, Італії — Університет Мілана-Бікоки, Болгарії — Пловдивський університет; Ісландії — Університет Ісландії в Рейк'явіку, США — Каліфорнійський університет, Індії — Університет Лакхнау, Гонконгу — Китайський університет Гонконгу, Бразилії — Інститут психології Федерального університету Ріо-де-Жанейро і Австралії — Університет Мельбурна.

Серед січневих публікацій “Молоді і суспільства” дослідники університету Льежа Фабієн Гловач, Джулі Леонард і Одрі Куртен предстварляють вивчення шляхів втеч з дому бельгійської молоді за останні 40 років за даними з офіційних даних та інтерв'ю: описи підлітків щодо яких повідомляли про втечу (наприклад, вік, стать, тривалість і повторюваність, залишене місце, тип абонента, який повідомляє про дитину як відсутню, мотивація для закриття справи) та розуміння відбіжних шляхів та динаміки[1].

“Віктимізація насильства підлітком та розірвання стосунків” — це тема статті Брайана Соллера, Дженніфер Е. Копп, Дани Л. Хейні і Алени Кулемейер[2], в якій представлено зв'язок між віктимізацією насильства підлітків та розірванням стосунків. Використано дискретні моделі історії подій у 5 877 романтично захоплених молодих людей з Національного дослідження здоров'я підлітків до дорослих (Add Health). Результати дослідження вказують,

що в середньому, віктимізація насильства підлітків не пов'язана з небезпекою розірвання стосунків для дівчат чи хлопців.

В цілому правова тематика журналу відображає проблеми, пов'язані з порушенням законів, зокрема в галузі кримінального права: “Насильство над дітьми, делінквентна поведінка та шкільні чинники як провісники депресивних симптомів від підліткового віку до дорослого: модель суміші зростання” Джіа Елізи Барбози [3], “Боротьба та знущання серед азійських американців та латиноамериканців: тестування ролей самоефективності, етнічної ідентичності та етнічної приналежності” Кара С. Маффіні і Грега М. Кім-Джу [4] та інші.

Журнал “Молодь. Північний журнал молодіжних досліджень” (“Young Nordic Journal of Youth Research”) у лютому 2020 року видає спецвипуск “Пісні, які співають про кризу: музика, слова, молодіжні наративи та ідентичності в сучасності”, що містить статті “Пісні, які співають кризу: музика, слова, наративи та ідентичності молоді в сучасності” (Paula Guerra, Carles Feixa Pàmols, Shane Blackman та Jeanette Ostegaard), “Пісня все ще є “зброєю”: португальська ідентичність у часи криз” (Паула Герра), “Феміністський Реггетон в Іспанії: молоді жінки, що підривають махізм через “Reggeo”(Núria Araña, Iolanda Tortajada та Mònica Figueras-Maz), “Реп та політична участь: використання репу як творчого методу в галузі досліджень з дітьми та молоддю” (Лоркан Бірн, Катал О'Коннелл і Сіобхан О'Салліван), “Криза держави добробуту та політика минулого в Росії. Субкультури чорного металу та фолк-металу” (Айла Мустамо), “В моє ім'я та ім'я всіх людей, які живуть у біді: реп на хвилі революції в Тунісі та Єгипті” (Хосе Санчес Гарсія та Карлес Фейша Пампулі) [5].

Правова проблематика, як і журналу “Молодь і суспільство” зосереджена у галузі кримінального права: “Молодіжні звіти про батьківські стратегії та почуття узгодженості: чи відображений досвід переживання жертв фізичного насильства?” (Йоганна Тулін, Доріс Нільссон, Сесілія Келлгрєн) [6], однак цивільна правова культура також відображається у дослідженнях “Відновлювальні практики та робота з молоддю: теоретизація професійних відносин влади з молоддю” (Бен Арнольд Лохмейєр) [7], “Ризики, з якими стикаються працівники-підлітки у Великобританії” (Сенді Хоббс, Джим МакКені, Аманда Сімпсон) [8], “Молодь, яка ризикує, або умови ризику?” (Рейдун Фоллешо) [9] та ін.

“Служби в справах дітей та молоді” (“Child & Youth Services”, м.Філадельфія, США) — міжнародний академічний журнал, присвячений оприлюдненню знань та роздумів про взаємозв'язки між дітьми, молоддю, їх сім'ями та громадами. Виходить 4 рази на рік. Визнаючи, що діти та молодь, незалежно від того, з якими викликами вони стикаються, є громадянами світу, журнал є форумом для діалогу про життя молоді між міжнародною спільнотою науковців та практиків.

За допомогою рецензованих статей, рубрик, оглядів книг та інших редакцій “Служби у справах дітей та молоді” розглядають теми, що хвилюють дітей та молодь на різних аренах їхнього життя, включаючи, але не обмежую-

чись питаннями догляду за ними, проживання на вулиці та цілком бездомної молоді, виправлення неповнолітніх, розроблення та реалізація програм та молодіжну політику, соціальну роботу, освіту, соціальну політику та сімейні дослідження. Журнал висвітлює перетин досліджень і практик, оприлюднюючи статті, які цінні як для наукової, так і для практичної аудиторії. Прикладами реалізації цієї спрямованості журналу є опубліковані дослідження 2019 року: “Перспективи професіоналів психічного здоров’я сімейної практики в галузі психічного здоров’я дітей та дорослих: якісний синтез” (Садія Шах-Анвар, Ендрю Гумлі та Стефані Хантер) [10], “Громадський інтелектуалізм та заклик до обґрунтованої спекуляції” (Бен Андерсон-Нат і Грант Чарльз), які закликають розглянути питання про те, як ми відреклися від відповідальності за висловлювання, обґрунтовані на припущеннях, як виклик громадського інтелектуалізму. “В єврейській традиції, що пронизана чіткою та стійкою цінністю знань, — відзначають вони, — знання є вторинним стосовно запитання. Знання дуже мало сприймається як правдиве, незалежно від того, наскільки ретельними є його методи чи наскільки можна захищати його докази. Інші докази, інші точки зору завжди беруться до уваги. Талмуд, наприклад, є попередньою, але пристрасною багатовіковою розмовою між поколіннями мислителів, кожен із яких пропонує коментар не лише власних питань, але й спекулятивних відповідей на ті питання, які виникали раніше. Немає жодної кінцевої точки, немає остаточності, лише обговорення та дискусії, які рухають розмову вперед. І звичайно, це також головне завдання дослідження: долучитися до подальшої розмови в нашій літературі. І все-таки занадто часто ми долучаємось до цієї розмови лише тоді, коли впевнені у власних відповідях.

У дуже реальному матеріальному плані світ молоді закликає нас реагувати інакше, більш експансивно, ніж ми багато в чому робили на сьогоднішній день. Життя молодих людей обстежуються та регулюються в приголомшливій мірі. Молодь використовується як технологія — така ж технологія, яка застосовується для збиття урядів та сприяння організації соціального руху навколо кліматичної кризи, де дорослі в основному бездіяльні — піддаються патології та маніпулюванню у формі сигналу про те, що молодь втратила здатність діяти “у реальному світі”. Умови економічної невизначеності, широкого культурного цинізму та погіршених мереж соціального захисту по всьому світу дали молодим людям у ХХ столітті ще більш нестабільну позицію, ніж у ХІХ-му” [11].

Таким чином, правова тематика молодіжних досліджень, відображена у профільних наукових журналах, розглядає проблеми молодих людей, пов’язаних з порушеннями законів — щодо молоді і самої молоді, однак обсяг таких досліджень не є домінуючим, займаючи близько 10–15 % в загальному обсязі наукових публікацій. Суміжними галузями, відображеними у дослідженнях молодіжної роботи і практичної молодіжної політики, є цивільне, зокрема адміністративне, звичаєве та інші галузі права, які, як правило, становлять собою контекст досліджень, але не їхній предмет. Країни центральної і східної Європи представлені в публікаціях цих періодичних видань поодинокими-

ми персоналіями і науковими установами, що свідчить про диспропорцію Заходу і Сходу, Півночі і Півдня Європи у дослідницькій репрезентації молодіжної проблематики.

Джерела

1. Гловач Ф., Леонард Д., Куртен О. Шляхи втеч бельгійської молоді. *Молодь і суспільство*. 6 жовтня 2017 р. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0044118X17734233>.
2. Соллер Б., Копт Д., Хейні Д., Кулемейер А. Віктимізація насильства підлітком та розірвання стосунків. *Молодь і суспільство*. 13 жовтня 2017 р. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0044118X17736537>.
3. Барбоза Д. Насильство над дітьми, делінквентна поведінка та шкільні чинники як провідники депресивних симптомів від підліткового віку до дорослого: модель суміші зростання. *Молодь і суспільство*. 4 вересня 2017 р. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0044118X17721803>.
4. Кара М., Грега К.-Д. Боротьба та знуцання серед азійських американців та латиноамериканців: тестування ролей самоефективності, етнічної ідентичності та етнічної приналежності. *Молодь і суспільство*. 23 лютого 2016 року. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0044118X16630560>.
5. Young. *Nordic Journal of Youth Research*. Volume 28, Number 1, February 2020. URL: <https://journals.sagepub.com/action/showTocPdf?volume=28&issue=1&journalCode=youa>.
6. Тулін Й., Нільссон Д., Келгрєн С. Молодіжні звіти про батьківські стратегії та почуття узгодженості: чи відображений досвід переживання жертв фізичного насильства? *Молодий. Північний журнал молодіжних досліджень*. 12 вересня 2019 року. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1103308818801724>.
7. Лохмейєр Б. Відновлювальні практики та робота з молоддю: теоретизація професійних відносин влади з молоддю. *Молодий. Північний журнал молодіжних досліджень*. 23 жовтня 2017 року. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1103308816640080>.
8. Хоббс С., МакКені Д., Сімсон А. Ризики, з якими стикаються працівники-підлітки у Великобританії. *Молодий. Північний журнал молодіжних досліджень*. 31 січня 2016 р. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1103308815613685>.
9. Фоллешо Р. Молодь, яка ризикує, або умови ризику? *Молодий. Північний журнал молодіжних досліджень*. 26 липня 2015р. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1103308815584877>.
10. Шах-Анвар С., Гумлі Е., Хантер С. Перспективи професіоналів психічного здоров'я сімейної практики в галузі психічного здоров'я дітей та дорослих: якісний синтез. *Служби в справах дітей та молоді*. 26 листопада 2019 року. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/0145935X.2019.1591947>.
11. Андерсон-Нат Б., Чарльз Г. Громадський інтелектуалізм та заклик до обґрунтованої спекуляції. *Служби в справах дітей та молоді*. 26 листопада 2019 року. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/0145935X.2019.1693010>.

ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДІ: ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПРАВОВОЇ СВІДОМОСТІ І ПРАВОВОЇ ПОВЕДІНКИ

Правова культура молоді є правовою категорією, яка відображає рівень втілення “ідеї права” у конкретних умовах життєдіяльності молодого покоління. За визначенням відомого французького ученого Абраама Моля, “культура — це інтелектуальний аспект штучного середовища, яке людина створює у ході свого соціального життя, вона абстрактний елемент навколишнього світу” [1]. Якщо політика є концентрованим виразом економіки, то право є концентрованим виразом політики. Правова культура створює підвалини для демократичного в політичному відношенні і гуманістичного в соціально-моральному відношенні суспільного розвитку.

У своїй структурі правова культура включає в себе правосвідомість, правовідносини та правову поведінку. У свою чергу правосвідомість існує лише в індивідуальній і суспільній формах, які взаємопов'язані між собою. У цілому правосвідомість можна визначити як усвідомлення людьми свого статусу процесі їх самоідентифікації і диференціації на верстви, прошарки, класи, групи та необхідності регулювання взаємин у суспільному співжитті за допомогою усталених нормативів. Отже, правова культура молоді людини взаємопов'язана з правовою культурою суспільства через закон, створений державою, через який молода людина здійснює власну свободу волі.

У правовідносинах відбувається реалізація природних прав і свобод молодих людей як усвідомлених учасників історичного процесу. В цій реалізації поєднується природне і позитивне право, а тому правова культура молоді зумовлюється економічним, соціальним, духовним ладом і є способом вільного життя молоді людини в суспільстві. Рівень розвитку правової культури визначається не лише правовими ідеями, а й реальним втіленням цих ідей у правовідносини суспільного буття, а саме: культуру законотворчості як вищого засобу реалізації права; культуру правоохоронної і правовиконавчої діяльності [2, с. 21–30].

Висока правова культура молодого покоління — це розвиненість усіх його правових інститутів, законодавства, правотворчої і правореалізуючої діяльності, правового захисту молоді особи. Правова культура молоді людини містить знання права, повагу до нього, уміння реалізовувати правові знання на практиці, безумовне виконання державою, громадянами правових поло-

жень, включаючи як права, так і обов'язки, оскільки правова культура лежить в основі правової держави.

Досліджуючи формування правової культури української молоді В. Головченко підкреслює: “Своєрідною рисою правової культури молоді є її перехідність. Вона зумовлюється: їх психовіковими особливостями (грань юності і морально-психологічного змушнення, настання соціальної зрілості), властивими періодами досягнення юридичного повноліття, коли юність уже завершується, а соціально-психологічна “дорослість” повною мірою ще не настала; їхнім соціально-професійним статусом (коли вони ще не стали сформованими фахівцями); перебуванням у специфічному мікро- та мезосередовищі переважно у навчальних закладах” [3, с. 121].

Правосвідомість молоді — це різновид групової правосвідомості, який має тричленну структуру, що включає знання права, ставлення до права, поведінковий компонент, та виражає пізнавальну, оціночну і поведінкову спрямованість молоді щодо правових явищ суспільного життя.

Правосвідомість молоді має амбівалентну (двоїсту) природу, оскільки в ній є риси дитячої та дорослої правосвідомості. Причому, різні риси дитячої і дорослої правосвідомості не просто механічно співіснують, але й взаємодіють та взаємовпливають, у результаті чого виникає якісно нове явище — правосвідомість молоді.

Правосвідомість молоді є історично змінюваним феноменом: кожне нове покоління молоді має свою, відмінну від попередніх поколінь, правосвідомість. У суспільному розвитку ніколи не було однакових поколінь, тобто поколінь, які мали б однакові умови життя, цілі та ідеали. Цими умовами пояснюється відмінність правосвідомості молоді і представників старших поколінь, яким часто важко зрозуміти одне одного.

Правосвідомість молоді може бути пізнана через її об'єктивізацію (определення). Існують дві форми об'єктивізації правосвідомості — висловлювання і вчинки. Внутрішня структура правосвідомості молоді, як відзначає О. А. Сівчук, має трикомпонентну будову правосвідомості: 1) знання права; 2) ставлення до права; 3) поведінковий компонент [4, с. 29–30].

Правова свідомість молоді як елемент правової культури характеризується низкою особливостей, обумовлених віковим критерієм, соціально-економічним і суспільно-політичним становищем цієї групи населення. У межах своїх вікових категорій молоді люди відрізняються психофізичними характеристиками, рівнем освіти, ступенем громадянської зрілості, економічної самостійності тощо [5, с. 163]. На думку О. Є. Проць, доцільним є виділення у внутрішній структурі молодіжної спільноти певних вікових груп. Так, першу таку групу (14–18 років) дослідниця пропонує назвати учнівською молоддю, оскільки молоді люди цього віку переважно навчаються у загальноосвітніх навчальних закладах; другу групу (19–25 років) утворює студентська молодь, яка навчається у вищих навчальних закладах; третя група (26–35 років) — молоді люди, які активно включились у соціально-правову практику [6, с. 437]. На наш погляд, наведена вікова диференціація молодіжної спільноти потребує доповнення і вдосконалення, крім взятого за основу

соціального статусу учасника навчальної діяльності та соціально-правових активностей, іншими значущими для суспільного прийняття критеріями.

Джерела

1. *Моль А.* Социодинамика культуры. М.: Издательство ЛКИ, 2008. 416 с. URL: http://yanko.lib.ru/books/cultur/mol_sociodinamika_cult-a.htm.
2. *Ібрагімов М. М.* Методологічні засади формування правової культури в Україні. *Правова культура — основа державотворення в Україні* : Збірник наукових праць. Ірпінь: Національна академія ДПС України, 2005. 298 с.
3. *Головченко В. В.* Особливості формування правової культури молоді. *Право України*. 2004. № 10. С. 121.
4. Там само.
5. *Большакова О. В.* Соціально-філософське осмислення суб'єктивного та об'єктивного у правовій свідомості. Одеса: Фенікс, 2015. 228 с.
6. *Проць О. Є.* Правова свідомість молоді в Україні: особливості та види деформації. *Актуальні проблеми держави і права*. 2009. Вип. 51. С. 437.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ФАКТОРИ ГОТОВНОСТІ УПРАВЛІНСЬКИХ КАДРІВ КОНКРЕТИЗАЦІЇ ВПРОВАДЖЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ У ЖИТТЄВИЙ ПРОСТІР УКРАЇНИ

Проблема збереження й зміцнення здоров'я населення за всіх часів була однією із ключових у суспільстві. Здоров'я нації — це показник цивілізованості держави, що відображає рівень її соціально-економічного розвитку, головний критерій доцільності та ефективності всіх сфер діяльності людини. Наразі в Україні тенденція погіршення здоров'я населення набула загрозливого рівня.

Це зумовлено збідненням значної частини населення, погіршенням екологічної ситуації, розповсюдженням здоров'яруйнівних стереотипів поведінки, зниженням доступності до якісних медичних послуг, здоров'явитратністю сучасного життя різних верств населення.

На жаль, на початок ХХІ століття людство прийшло “...в хворому стані...”, що підтверджують дані про скорочення чисельності населення, тривалості життя, зростання дитячої смертності, розповсюдження захворювань тощо (Державна доповідь міністра охорони здоров'я України)[5, с. 130–136].

Представлені тези містять результати теоретико-методологічних і практичних досліджень автора, які дозволяють не тільки більш детально й по-новому розглянути проблему здоров'язбереження, але й об'єднати зусилля їх впровадження як державних механізмів у діяльність керівних кадрів освітніх, медичних, фізкультурно-спортивних, рекреаційних й оздоровчо-реабілітаційних установ.

Звичайно, що запропоновані тези не в змозі розв'язати всі проблеми здоров'я і здоров'язбереження, але вони можуть звернути увагу фахівців з різних сфер діяльності на деякі з них і залучити до спільного їх обговорення та прийняття своєчасних і доцільних рішень.

Матеріали тез подані так, щоб забезпечити конкретизацію та структуроване осмислення методологічних і змістових орієнтирів у проведених наукових розвідок вітчизняними дослідниками.

Таким чином, управлінню впровадженням ідей здоров'язбереження в суспільстві як мультитехнологічного процесу, притаманні риси культуровідповідності, соціальності, системності, ситуативності, надпредметності, міждисциплінарності, інтегративності, практико-орієнтованості та інші.

Особливу занепокоєність викликає стан здоров'я дітей, шкільної та студентської молоді. Аналіз статистичних даних свідчить, що всього лише 5 %

випускників шкіл є практично здоровими, 40 % школярів хронічно хворі, 50 % мають морфо-функціональні відхилення, до 80 % страждають на різні нервово-психічні розлади. Тільки 5 % юнаків допризовного віку не мають медичних протипоказань до проходження військової служби [2, с. 165].

У контексті нашого дослідження знаходимо цікаві знахідки впровадження державних механізмів у новій школі у працях І. Семенець-Орлової. Автор у своїх працях надає селективну модель управління освітніми змінами [3, с. 130–136].

Важливими є наукові дослідження О. І. Пархоменко-Куцевіл у галузі правової сфери публічного управління. Автором здійснюється теоретико-методологічний аналіз реінжинірингу (реінжиніринг(reengineering) – комплексна процедура, яка передбачає розробку нових ділових процесів у фірмі або підприємстві шляхом радикального перепроектування (ре-інжинірингу) існуючих процесів, зазвичай на основі інтенсивного використання у нових процесах електронних систем, зміни умов ведення бізнесу, що у свою чергу дає можливість отримання додаткових конкурентних переваг) у проектуванні та управлінні державними процесами в Україні [6, с. 145]. Терентьева Н. О. конкретизувала Контент Цілей сталого розвитку тисячоліття: проблема збереження репродуктивного здоров'я в освітньому середовищі. Актуальні проблеми здоров'язбереження в Україні: педагогічні та медичні проблеми репродуктивного здоров'я: матеріали Міжнародного науково-практичного науково-практичного семінару [7, с. 24–27].

Співак М. В. у своїх наукових розвідках розкриваючи ідеологію здоров'язбереження зазначила, що слід розуміти як специфічну форму свідомості та самосвідомості, її структуру – як результат саморозвитку систем політичних поглядів, як інтерпретацію специфічної соціальної реальності політика – здоров'я в ціннісно-світоглядному вирішенні Нині більшість країн світу стоять перед серйозними проблемами в галузі охорони здоров'я, які пов'язані з демографічними й епідеміологічними зрушеннями, посиленням соціально-економічної нерівності, дефіцитом ресурсів, розвитком технологій і потребами населення, які постійно зростають. Епідемії інфекційних хвороб і формування стійкості до ліків – це головні пандемічні загрози для здоров'я в найближчі роки. Про це заявили учасники Всесвітнього економічного форуму, що проходив у Давосі 2015 р. Епідемія лихоманки Ебола, що забрала життя понад 8,8 тис. осіб, пішла на спад. Але спалах лихоманки продемонстрував, що систему раннього виявлення інфекційних захворювань треба вдосконалити, оскільки урбаністичний стиль життя та подорожі сприяють появі нових епідемій. Найбільш загрозливим інфекційним захворюванням найближчих років експерти назвали грип. Іншою глобальною проблемою є формування резистентності до антибіотиків та інших ліків у збудників багатьох захворювань (зокрема, туберкульозу, гонорей і малярії). Це загрожує їх переходом у категорію невиліковних [4, с. 152–157].

Новий коронавірус MERS-CoV є головною загрозою людству. Про це заявила голова ВООЗ Маргарет Чен, виступаючи на закритті 66-ї сесії Асам-

блєї ВООЗ 20–27 травня 2013 р. У Женєві. Явище COVID-19 засвїдчило, що прогнози ВООЗ були не непїдставнї [5, с. 159].

Такий стан засвїдчує неефективнїсть використання здоров'язбережувальних технологїй у публїчному управлїннї простїр, а особливо в освїтнє середовище, оскїльки саме тут закладаються пїдвалини здорової нацїї (окрїм родинного середовища, звїсно). Особливу проблему становить покладене в основу всїєї системи публїчного управлїння, однїм їз завдань якого є перєосмислення суспїльних прїоритетїв та вироблення державних орїєнтирїв, напрямїв ї засобїв їх досягнення стоять перед рїзними сферами вїтчизняної науки. Це зумовлює посилення процесуальної спрямованостї формування готовностї керївних кадрїв до практичного втїлення здоров'язбережувальних державних механїзмїв. У контекстї наших дослїджень Для публїчного управлїння термїни “здоров'язбереження” та “полїтика здоров'язбереження” не часто вживанї. Формування ї запровадження понять “здоров'язбереження” ї “державнї механїзми здоров'язбереження” та з'ясування їх мїсця у категорїальному апаратї науки про публїчне управлїння є необхідними [5, с. 130–136]. Зазначене вимагає дотримання таких принципїв у формуванні готовностї управлїнських кадрїв: а) навичок з менеджменту у процесї удосконалення професїйної компетентностї; б) мїждисциплїнарного обґрунтування теоретичних та дидактичних основ управлїнської компетентностї керївних кадрїв; в) у психолого-педагогїчних умовах формування їх готовностї до виконання управлїнських функцїй [1, с. 36; 2, с. 168].

У зв'язку з тим, що здоров'язбережувальний пїдхїд їз дискретного (дискретнїсть вїд латин. *discretus* — роздїлений, перерваний) перетворюється в їманентну якїсть (їманентна вїд латин. *Immanens* — закономірний, постїйна), є системоутворювальним елементом сучасного публїчного управлїння, вимагає оновлення та доповнення концептуальних здоров'язбережувальних засад, закономірностей та принципїв теорїї ї практики зазначеного системного явища у сучасному свїтї [2, с. 167–199].

Особлива роль у створеннї здоров'язбережувального простору вїдводиться громадським органїзацїям. Медїа-системи, що включають освїтнї електроннї та друкованї видання вїдїграють важливу роль як частина соцїальної системи у виробленнї поведїнки, орїєнтованої на здоров'язбереження.

Мїжнародна академїя культури безпеки, екологїї та здоров'я щорїчно проводить науково-практичнї заходи (конференцїї, семїнари, круглї столи) з питань здоров'язбереження, активними учасниками яких є фахївцї, котрї розробляють та впроваджують у практику дїяльностї закладїв освїти здоров'язбережувальнї технологїї, про що свїдчать збїрники праць та матерїалїв.

Членами академїї актуалїзовано питання розробки методичного забезпечення здоров'язбережувального освїтнього процесу з метою збереження здоров'я дїтей ї молодї, працездатного дорослого населення; усвїдомлення педагогїчними, науково-педагогїчними працївниками вїдповїдальностї за збереження власного здоров'я як суспїльної цїнностї та здоров'я дїтей ї молодї як перспективи суспїльно-економїчного розвитку країни у перїод децентралїзацїї [2, с. 130–136].

У зв'язку з цим проблема дослідження державних механізмів публічного управління здоров'ям і шляхів його збереження є надзвичайно актуальною. Розуміння суті здоров'я з позицій фізичного, психологічного, соціального й духовного благополуччя дозволить виявити філософські, культурологічні, медико-біологічні й психолого-педагогічні аспекти його формування.

Таким чином, державні механізми здоров'язбереження є інтегральними показниками якості життя громадян. Таким чином, для того, щоб здоров'я стало політичним і соціальним пріоритетом, потрібні фундаментальні зміни державних механізмів усіх вертикалей влади суспільства. Їх становлення обумовлене сучасними соціокультурними й економічними потребами суспільства, котрі диктують необхідність наявності у представників публічного управління базового рівня готовності та здатності протистояти небезпекам, робити вибір, критично мислити (аналізувати) ситуації, оцінювати явища.

Джерела

1. *Болтівець С. І.* Теоретико-методичні засади педагогічної психогієни: автореф. дис. ... д-ра психол. наук: 19.00.07 "Педагогічна і вікова психологія". К., 2005. 40 с.
2. *Горяна Л. Г.* Інтеграція підготовки педагогічних працівників до управління створенням здоров'язбережувального середовища в системі післядипломної освіти. *Вища освіта України: ризики, сподівання, успіхи: монограф.* / редкол.: Євтух М. Б., Горяна Л. Г., Терентьева Н. О. Київ: Інтерсервіс, 2015. С. 167–199.
3. *Семенець-Орлова І.* Селективна модель управління освітніми змінами. *Вісник НАДУ при Президентові України.* № 4. 2016. С. 130–136.
4. *Снівак М. В.* Державна інноваційна політика у запровадженні здоров'язбережувального напрямку. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Історія. Філософія. Політологія:* зб. наук. праць. Одеса: Фенікс, 2016. Вип. № 12. С. 152.
5. *Снівак М. В., Олейко А. М.* Адміністративно-правовий механізм забезпечення прав і свобод людини в діяльності Національної поліції. *Адміністративно-правове забезпечення діяльності МВС України, НП України та інших суб'єктів публічної адміністрації: Матеріали XIV науково-практичного семінару* / ред. колегія : І. Д. Пастух (голова), В. М. Дорогих, О. К. Волох. 2019. С. 153–159.
6. *Пархоменко-Куцевіл О.* Формування, розвиток та модернізація державнихasad: концептуально-методологічні засади : монографія. К. : ФАДА, ЛТД, 2010. 295 с.
7. *Терентьева Н.* Контент Цілей сталого розвитку тисячоліття: проблема збереження репродуктивного здоров'я в освітньому середовищі. *Актуальні проблеми здоров'язбереження в Україні: педагогічні та медичні проблеми репродуктивного здоров'я: матеріали Міжнародного науково-практичного семінару (24 квітня 2014 р.).* Черкаси, Видавець Чабаненко Ю. А., 2014. С. 24–27.

ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ЯК АСПЕКТ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Система охорони здоров'я — це сукупність усіх організацій, інститутів і ресурсів, головною метою яких є зміцнення, підтримка або відновлення здоров'я. Основними цілями системи охорони здоров'я є поліпшення здоров'я всього населення, відповідність запитам і потребам людей. Стан здоров'я населення України на сучасному етапі характеризується значною поширеністю соціально небезпечних захворювань та хронічних хвороб. Досить високими залишаються рівні смертності та інвалідності при короткій середній тривалості життя українця. На здоров'я і відтворення населення негативно впливають якісні показники життя, незадовільні умови праці, забруднення довкілля, криза галузі медичного обслуговування, недостатній контроль за якістю та вживанням лікарських засобів і біологічно активних домішок. Так, нагальним є визначення охорони здоров'я населення як складової національної безпеки. Варто зазначити, що сьогодні держава не виконує повною мірою свій обов'язок щодо охорони здоров'я населення.

Значний внесок у розробку питання державної політики у сфері охорони здоров'я здійснили З. С. Гладун, Я. Ф. Радиш і Н. О. Рингач. Попри численні наукові розробки питань державної політики у сфері охорони та громадського здоров'я як чинника національної безпеки, проблема визначення місця охорони здоров'я у системі національної безпеки залишається відкритим.

В умовах сьогодення в Україні відкрите питання, пов'язане з реалізацією стратегічних цілей системи охорони здоров'я, яка стикається з комплексом проблем політичного, економічного, демографічного та екологічного характеру [3, с. 47]. Іншим аспектом, що погіршує ситуацію у країні є недостатнє надання якісних та доступних медичних послуг для усіх верств населення. Нездоровий спосіб життя, низька фізична активність, незбалансоване харчування призводять до зменшення тривалості віку та старіння нації, що є особливо болючим та актуальним для України.

Система охорони здоров'я вирішує проблеми пов'язані з дефіцитом сучасних медичних технологій та кваліфікованих і підготовлених фахівців, що здатні працювати з розробками у медичній індустрії; браком державних ресурсів, які виділяються для фінансування системи; низьким рівнем інформованості населення про медичні препарати та самолікуванням; удосконаленням нормативно-правових актів, які регулюють систему охорони здоров'я в Україні.

Не покращує розв'язання проблем у сфері охорони здоров'я й відсутність належного моніторингу стану генофонду та підняття рівня популяризації імунітету населення. Сучасна система охорони здоров'я в Україні спрямована більше на лікування, ніж на профілактику захворювань і пропаганду здорового способу життя. Як наслідок, за останні п'ять років кількість захворювань і смертність зростала. До профілактики як до найбільш ефективного способу збереження здоров'я ставлення все ще недостатньо серйозне. В Україні на профілактику виділяється лише 2 % витрат на медико-санітарну допомогу. Водночас відомо, що у ній закладено великий оздоровчий потенціал. Профілактика на рівні всього населення є найбільш стійкою стратегією в довгостроковій перспективі, є засобом вирішення проблем, пов'язаних із цілою низкою соціально значущих та соціально небезпечних хвороб та з їх загальними чинниками ризику. Профілактика дає змогу підтримувати постійну захищеність та сталий розвиток суспільства, а отже і держави, що є одним із критеріїв національної безпеки.

Забезпечення національної безпеки — комплекс політичних, економічних, соціальних, з охорони здоров'я, військових і правових заходів, спрямованих на забезпечення нормальної життєдіяльності нації та усунення можливих загроз. Забезпечення високого рівня захищеності національних інтересів, за якого створюються належні умови для стабільного розвитку особистості, суспільства та держави, є завданням політики національної безпеки держави [2, с. 86–87].

В охороні здоров'я важливу роль відіграє якість надання послуг. На якість медичної допомоги впливають адекватність, доступність, безпека, своєчасність у задоволенні потреби та очікувань, стабільність процесу та результату, постійне вдосконалення та поліпшення.

Виходячи з основних напрямів державної політики у сфері охорони здоров'я, враховуючи існуючі проблеми в охороні здоров'я та рекомендації міжнародних організацій, у тому числі ВООЗ, положення Основ нової європейської політики в охороні здоров'я “Здоров'я – 2020”, в Україні обґрунтовано та розроблено проект Загальнодержавної програми “Здоров'я – 2020: український вимір” [1]. Комплексний підхід до аналізу й оцінки діяльності систем охорони здоров'я з урахуванням нових умов, викликів і загроз з якими стикається українська нація, а також наявних і нових інноваційних технологічних та організаційних можливостей дозволить визначити чіткі пріоритети, обґрунтувати стратегії розвитку і досягти глобальних цілей здоров'я та благополуччя, що робить вагомий внесок в аспект національної безпеки.

Отже, державна політика у сфері охорони здоров'я повинна спрямовуватися на зміцнення здоров'я всіх верств населення, збільшення тривалості активного життя, поліпшення демографічної ситуації, підвищення якості та ефективності медико-санітарної допомоги, щоб Україна могла своєчасно виявляти, запобігати і нейтралізувати реальні та потенційні загрози національним інтересам.

Джерела

1. Закон України “Про затвердження Загальнодержавної програми “Здоров’я – 2020: український вимір”. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/webproc4_2?pf3516=3748&skl=82
2. Кланца А. І. Громадське здоров’я як умова національної безпеки держави. *Вісник НАДУ при Президентіві України*. 2018. С. 86–87.
3. Пархоменко Г. Я, Якимець В. М. ДУ “Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України”. Проблеми в системі охорони України та обґрунтування необхідності їх вирішення. 2011. С. 47.

ПОЗААКАДЕМІЧНІСТЬ В УПРАВЛІННІ ВИЩИМ НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ

Актуальність дослідження. Глобалізаційні процеси, які здійснюються в усіх країнах світу, стосуються та трансформують систему вищої освіти. Наразі зароджується єдиний освітній простір, який, перш за все, консолідує освітні підходи, принципи та закономірності навчання в університетах різних країн світу. Це пов'язано з формуванням єдиного ринку праці, освітніх послуг, розвитком мобільності студентів та викладачів. Проблема позаакадемічності особливо актуальна в сучасних умовах, оскільки сприяє формуванню академічних і позаакадемічних якісно нових трудових ресурсів, здатних зайняти гідне місце, як на світовому, так і на вітчизняному ринку праці.

Результати дослідження. Основною метою управління вищим навчальним закладом є надання студенту можливості отримати освіту за обраним напрямом підготовки, забезпечити йому доступ в визнані центри знань, де формуються провідні наукові школи, розвинути пізнання в різних областях освіти і культури. Викладач повинен формувати свої погляди щодо зміни суспільного мислення, методів, прийомів, характеру, які обумовлюються його просуванням по кар'єрних сходах, переходом з одного наукового напрямку в інший, з однієї наукової області в іншу, з одного інституту в інший. Також завдяки напрямам позаакадемічної освіти можлива зміна місця навчання, як викладача, так і студента. Особливо це актуально відповідно до дистанційного навчання під час обмежень пересувань в умовах карантину.

Професійна мобільність займає важливе місце в позаакадемічній освіті наукових кадрів, вона є закономірним процесом, який характерний для всіх основних форм організації вищої освіти. В тій чи іншій мірі вона охоплює всі галузі наук та управління. В сучасних умовах позаакадемічність стає невід'ємним елементом наукової діяльності, своєрідним фактором розвитку науки. Великою проблемою для активного впровадження позаакадемічності у систему роботи університетів є недостатній рівень знання викладачами і студентами англійської мови, що перешкоджає всебічному розвитку країни та її громадян. Для вирішення цієї проблеми Міністерством освіти і науки було створено проект Концепції розвитку англійської мови в університетах. Вона передбачає обов'язковою умовою володіння англійською мовою на рівні не менш як B1 під час вступу і B2 під час закінчення університету студентами і рівня B2 викладачами [1].

Через еміграційний характер і відсутність належної наукової політики в управлінні вищою освітою Україна відстає від розвинених країн Європи за показниками включеності в світове наукове співтовариство. Ще одна важли-

ва для українського наукового співтовариства проблема полягає в тому, що європейські фахівці недостатньо обізнані про українські можливості в наукових областях. Необхідно зробити більш доступною і зрозумілою для зарубіжних колег інформацію про наші дослідницькі потенціали. Цього можна досягти декількома шляхами, наприклад, використовуючи можливості академічних обмінів або за рахунок створення механізмів, що дозволяють залучити в Україну дослідників з Європи [3].

Означена проблема почала активно вирішуватися у Національному університеті фізичного виховання і спорту України. В Університеті створили Спільну магістерську програму з Університетом суспільно-природничих наук ім. Вінченца Поля (м. Люблін, Польща), яка дає право отримати подвійний диплом – український і польський [2]. Розвиток даного напрямку є міжнародним співробітництвом, спрямованим на формування позитивного міжнародного іміджу українських університетів, підтримку та розвиток зарубіжних відносин у освітньо-наукових, соціальних та культурних сферах.

Висновки. У зв'язку з глобалізацією змінився погляд на науку, її функції і структуру. Сьогодні ми можемо говорити про формування світової науки в самих різних її іпостасях: сукупності знань, зразків комунікації, взаємодії професіоналів. Важливо і те, що в науці розроблені схеми глобального співробітництва на всіх рівнях: між урядовими органами, між окремими науковими інститутами та асоціаціями, між окремими вченими на засадах позаакадемічності.

Джерела

1. Концепція розвитку англійської мови в університетах. 2019. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-stvorilo-koncepciyu-rozvitku-anglijskoyi-v-universitetah-udodatku-riven-v1-obovyazkova-umova-vstupu-v2-vipusku-vikladannya-profilnih-disciplin-inozemnoyu-ta-movni-skriningi>
2. Подвійний диплом. Спільна магістерська програма з Університетом суспільно-природничих наук ім. Вінченца Поля (м. Люблін, Польща). 2019. URL: <https://uni-sport.edu.ua/content/podviynyy-dyplom-spilna-magisterska-programa-z-universytetom-suspilno-prirodnychyh-nauk-im>.
3. Шутікова С. П. Особливості і тенденції інтернаціоналізації вищої освіти України в контексті реалізації програм міжнародної співпраці ЄС. *The Caucasus. Economic and Social Analysis Journal of Southern Caucasus*. September-October 2017. Volume 20. Issue 05. P. 8–13.

СТАТУСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СУБ'ЄКТІВ РОЗГЛЯДУ ПУБЛІЧНО-ПРАВОВИХ СПОРІВ У СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Публічно-правові спори виникають між фізичними та юридичними особами, з одного боку, та органами публічної влади, з іншого. Законодавець визначив суб'єкту складову як орган виконавчої влади, орган місцевого самоврядування, їх посадову чи службову особа або інший суб'єкт, який здійснює владні управлінські функції на основі законодавства, в тому числі на виконання делегованих повноважень.

Суб'єктний склад публічно-правового спорів характеризується різним інституційним та статусним наповненням. Суб'єкт владних повноважень виступає однією зі сторін публічно-правового спору, та бере участь у публічно-правових відносинах. Статус суб'єктів владних повноважень є однією з основних ознак для питань визначення, аналізу та вивчення способів вирішення публічно-правових спорів. Отже, публічно-правові спори можуть виникати і у внутрішньо-організаційній діяльності органів публічної влади, стосуватися не тільки компетенції публічної інституції, але й компетенцій публічних службовців.

На сьогоднішнім чинним законодавством України визначено перелік суб'єктів, які уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення. Отже, справи про адміністративні правопорушення розглядаються:

- 1) адміністративними комісіями при виконавчих комітетах сільських, селищних, міських рад;
- 2) виконавчими комітетами (а в населених пунктах, де не створено виконавчих комітетів, — виконавчими органами, що виконують їх повноваження) сільських, селищних, міських рад та їх посадовими особами, уповноваженими на те цим Кодексом;
- 3) районними, районними у місті, міськими чи міськрайонними судами (судьями), а у випадках, передбачених цим Кодексом, місцевими адміністративними та господарськими судами, апеляційними судами, Верховним Судом;
- 4) органами Національної поліції, органами державних інспекцій та іншими органами (посадовими особами), уповноваженими на те цим Кодексом [1].

Потрібно розрізнити дві ситуації у вирішенні публічно-правових конфліктів. Перша — коли вирішення публічно-правових соціальних конфліктів відбувається відповідно до нормативно-правового поля, базується на поточних

ситуаціях публічно-правових відносин. Інша ситуація — коли інші суб'єкти, які не наділені судовою владою, здійснюють вирішення публічно-правових конфліктів. Відповідно, виникає необхідність виокремити сутнісні характеристики судової влади, які відрізняються від інших несудових суб'єктів:

- судова влада наділена такими властивостями, якостями та характеристиками, які прописані на конституційному рівні та забезпечені іншими органами державної влади;
- судова влада має виключну компетенцію щодо вирішення публічно-правових конфліктів;
- судова влада у контексті постійних соціалізаційних трансформацій здійснюється у динамічному процесі;
- судовій владі притаманне верховенство, адже компетенція судової влади вагоміша за будь-яку іншу щодо питань вирішення конфліктних ситуацій;
- судовій владі притаманні і публічні, і приватні характери здійснення влади;
- судова влада бере участь у здійсненні публічно-приватних відносинах в частині врегулювання їх діяльності, правозастосування щодо здійснення діяльності, здійснення правотворчості та виконання публічно-правових відносин;
- здійснення судової влади відбувається виключно у нормативно-правовому полі.

Практика свідчить, що частково Верховний Суд у межах компетенції і Конституційний Суд України при здійсненні правосуддя здатні по суті виконувати функції контролю над владою, а не над людиною [2]. Таким положенням відповідає і змістові характеристики судової реформи, які узгоджувалися як українськими науковцями та фахівцями, так і Венеціанською комісією.

Традиційно, досліджуючи правовий статус судді науковці розглядають його як визначені законом правові засади, що регламентують принципи та гарантії діяльності суддів, їх повноваження та обов'язки, порядок обрання (призначення) на посаду, зупинення повноважень та звільнення з посади, підстави притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності, заходи їх державного і соціального захисту.

Іншими суб'єктами владних повноважень, які можуть виступати стороною публічно-правових спорів є усі центральні органи виконавчої влади, до яких відносяться міністерства, державні служби, агентства, центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом, які безпосередньо підпорядковані Кабінету Міністрів України. На сьогодні в Україні у виконавчій владі 15 міністерств, 23 служби, 13 агентств, 4 інспекції, 7 ЦОВВ зі спеціальним статусом, 6 інших ЦОВВ, 27 місцевих органів виконавчої влади [3].

Отже, об'єктом судово-владних відносин є публічно-правовий конфлікт як передумова до виникнення публічно-правового спору. Розгляд судово-владних відносин відрізняється від цивільно-правових правовідносин низкою сутнісних ознак. Одна з них, це субординарність у взаємовідносинах судової влади на інших учасників правовідносин, адже у сторін відсутня юридична рівність. Судова влада виступає як самостійна гілка державної

влади, якій притаманна певна соціально-політична ціль, і тому вона здійснюється на певних організаційних, функціональних та процесуальних засадах. Сутнісними якостями судової влади є характеристики, які формують судову владу будь-якої країни і в будь-якому історичному діапазоні. Звичайно, сутнісні характеристики судової влади є досить відомими, адже існує чимало підходів у правовій науці, історії, сфері публічного управління.

Джерела

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення : відповідає офіц. тексту. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10>
2. Селіванов А. Судовий конституціоналізм у реаліях сучасного розуміння Конституції України. *Голос України*. 15 травня 2015 р. URL: <http://www.golos.com.ua/article/254819>
3. Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/catalog> (дата звернення 07.05.2020 р.).

РАЗВИТИЕ НАВЫКОВ КОММУНИКАТИВНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И ПЕРЕВОДА В СФЕРЕ ПОДГОТОВКИ СПЕЦИАЛИСТОВ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ ПО СПЕЦИАЛЬНОСТИ “ВОДНЫЕ БИОРЕСУРСЫ”

Иностранный язык и его функционирование в текстах узкоотраслевого назначения становится всё более актуальным вследствие внедрения Болонского процесса, который распространяется в украинском научно-исследовательском и образовательном пространстве. Для украинских специалистов в области государственного управления водными ресурсами и биоресурсами — иностранный язык открывает широкий горизонт профессиональных возможностей таких, как внедрение инноваций из различных научных отраслей в отечественные научные разработки аграрной отрасли экономики Украины, что, в свою очередь, приобретает новизну и практическую значимость, подтверждаясь на рынке труда и учитывая феномен глобализации аграрного сектора [4, 93].

Цель данного доклада — описать развитие навыков коммуникативной деятельности и перевода иностранного языка при подготовке специалистов в сфере государственного управления по специальности “Водные биоресурсы” и практического применения полученных знаний относительно научных разработок в области водных ресурсов.

Понятие профессиональной компетенции как способности успешно действовать на основе практического опыта, умений и знаний в процессе решения задач профессиональной деятельности рассмотрено в научной работе Я. В. Андрияша [1]. Несколько подходов и аспектов, связанных с понятием “Английский язык специального назначения” рассмотрен украинским ученым И. М. Кулиш. Упомянуты такие проблемы, как происхождение этого понятия, различные его названия, его значение, соотношение английского языка общего и специального назначений, роль преподавателя и специалиста определенной области [3]. Иностранный язык для специальных целей как средство воспитания международно-ориентированного специалиста рассматривалась Л. И. Бондарчук [2].

В докладе автора данных тезисов предложен практически воплощенный опыт по методике преподавания иностранного языка в Херсонском государственном аграрном университете по специальности “Водные биоресурсы”. Методические разработки, созданные отдельным учебником на кафедре иностранных языков, содержат подборку методически адаптированных профессиональных текстов по специальности “Гидро-биоресурсы и аквакульту-

тура”, каждый из которых сопровождается рядом упражнений для развития языковых навыков и речевых умений, что в совокупности составляет основу профессионально-ориентированной коммуникативной компетенции [5, 3].

Данные методические разработки могут оказаться полезными для студентов и магистрантов, которые овладевают иностранным языком на аудиторных занятиях и в ходе самостоятельной работы. Их отличительным преимуществом является наличие терминологического базового словаря, поданного после каждого текста, а также упражнений, заключенных по принципу “от простого к сложному”. Тематика текстов охватывает общую характеристику рыб, а также сведения о среде обитания, физиологические свойства и способы питания отдельных речных обитателей, что характеризуется познавательностью, научностью и информативностью, приводя к ценности и значимости полученных компетенций для будущих специалистов государственного управления областью водных ресурсов. Тексты используют функцию расширения лексического минимума, развития смыслового восприятия информации (ее понимания) и устной речи на основе прочитанного [5, 3].

Важным компонентом содержания данных методических разработок являются тестовые задания, рассчитанные на самостоятельный контроль приобретенных студентами знаний, умений, навыков. Пользуясь ключами к текстам и шкале оценивания они смогут определить уровень владения иностранным языком профессиональной направленности.

Последовательная и корректно организована работа над текстами и упражнениями, представленными в методических разработках, делает развитие достаточного уровня коммуникативной компетенции, способен обеспечить полноценное общение в ситуациях профессионального общения [5, 3].

Иностранный язык сферы водного хозяйства представляет собой новую и перспективную ветвь лингвистической науки, которую надо изучать и комплексно описывать. Это язык специального назначения, которая является средством воспитания международно-ориентированного специалиста. Изучение иностранного языка важно в рамках планирования процедуры поиска научной информации по вопросам государственного управления водными биоресурсами, экологии и природопользования в Интернете. Анализ иностранных сайтов невозможен без профессиональных знаний этой дисциплины. Процесс и изучение иностранного языка водных биоресурсов способствует новым научным взглядам и открытиям в секторе рационального использования водных ресурсов, содействия защите флоры и фауны, постепенного внедрения передовых технологий по выращиванию рыб. Благодаря особенностям своей конкретной содержательной формы, унификации и стандартизации лексики, иностранный язык профессионального общения предоставляет нам выход к международному сотрудничеству в конкретных сферах государственного управления водным хозяйством страны.

Джерела

1. *Андрейко Я. В.* Іншомовна професійна комунікативна компетенція. *Пед. науки : зб. наук. пр.* 2013. Вип. 63. С. 238–241.
2. *Бондарчук Л. Й., Гуня Л. М., Добош І. І.* Іноземна мова для спеціальних цілей як засіб виховання міжнародно-орієнтованого фахівця. *Вісн. Черкас. ун-ту. Сер. Пед. науки.* 2010. Вип. 181. Ч. 2. С. 55–57.
3. *Куліш І. М.* Деякі аспекти поняття “Іноземна мова спеціального призначення”. *Вісн. Черкас. ун-ту. Сер. Пед. науки.* 2009. Вип. 163. С. 120–123.
4. *Лебідь О. М., Бокшань Г. І., Чеканович В. Г.* Іноземна мова науки в аспекті “стиль” і “жанр”. “*Филология и лингвистика в современном обществе*” (г. Вінниця, 05–06 мая 2017 г.). Херсон : Издательский дом “Гельветика”, 2017. С. 93–97.
5. *Лебідь О. М., Камінська М. О., Мацегора С. М., Бокшань Г. І.* Методичні розробки для розвитку навичок комунікативної діяльності та перекладу у сфері вузької галузі. *Спеціальність: “Водні біоресурси”*. Херсон: ХДАУ “Колос”, 2012. 57 с.

ІНВЕСТИЦІЙНА БЕЗПЕКА ЯК ВАЖЛИВА КОМПОНЕНТА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇНИ У ПРОЦЕСІ РЕФОРМУВАННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Реформа державного управління є однією з основних реформ у країнах з перехідною економікою, що здійснюють комплексні реформи у різних сферах державної політики. Дієва система державного управління є одним з основних факторів конкурентоспроможності держави та передумовою європейської інтеграції. Ефективна діяльність Кабінету Міністрів України щодо формування державної політики у різних сферах можлива за наявності професійної, результативної, ефективної та підзвітної системи центральних органів виконавчої влади. Зниження адміністративного навантаження державного регулювання, покращення якості надання адміністративних послуг, забезпечення законності та передбачуваності адміністративних дій покращує позиції держави у світових рейтингах конкурентоспроможності. Крім того, ефективна система державного управління є однією з основних передумов демократичного врядування, що ґрунтується на принципах верховенства права [1].

Згідно зі світовими показниками ефективності врядування, Україна посідає доволі низьке місце у рейтингах конкурентоспроможності. Покращити позиції держави здатні такі фактори, як зниження адміністративного навантаження державного регулювання, підвищення якості надання адміністративних послуг, забезпечення законності та передбачуваності адміністративних дій. Результатом реформування має бути така система державного управління, яка гарантує належне впровадження політичних рішень та правових норм, є прозорою, передбачуваною та клієнтоорієнтованою, спрямована на сталі економічне зростання і сприяє розвитку підприємництва та інвестицій. Окрім того, ознаками ефективності державного управління має бути раціональне використання фінансових та людських ресурсів, створення умов для самореалізації громадян і перетворення держави на привабливого та ефективного роботодавця.

Індикатором ефективності систем державного управління є позиція держави у відповідних міжнародних рейтингах. Згідно з показниками Індексу глобальної конкурентоспроможності (за 2018 рік) Україна займає 110 місце (серед 140 держав) у категорії “державні інституції”, 49 місце в категорії “бюджетна прозорість”, 82 місце в категорії “тягар державного регулювання”. У рейтингу Світового банку “Ведення бізнесу” позиції України є кращими — у загальному рейтингу в 2018 році Україна займає 71 місце, у сфері відкрит-

тя бізнесу Україна піднялася з 70 місця у 2015 році до 56 місця у 2018 році [1].

Зважаючи на вищенаведені показники, варто зауважити, що важливим аспектом у процесі реформування державного управління є також національна безпека, саме в Законі України “Про національну безпеку” від 21 червня 2018 р. № 2469-VIII визначаються та розмежовуються повноваження державних органів у сферах національної безпеки і оборони, створюється основа для інтеграції політики та процедур органів державної влади, інших державних органів, функції яких стосуються національної безпеки і оборони, сил безпеки і сил оборони, визначається система командування, контролю та координації операцій сил безпеки і сил оборони, запроваджується всеосяжний підхід до планування у сферах національної безпеки і оборони, забезпечуючи у такий спосіб демократичний цивільний контроль над органами та формуваннями сектору безпеки і оборони [2].

У ст. 1 зазначено, що планування у сфері національної безпеки — функція державного управління з визначення пріоритетів, завдань і заходів із забезпечення національної безпеки України, збалансованого розвитку складових сектору безпеки і оборони на основі оцінки безпекової обстановки та з урахуванням фінансово-економічних можливостей держави.

Тобто органи державного управління беруть безпосередню участь у процесі забезпечення національної безпеки держави. Крім цього, варто враховувати також такий фактор як інвестиції, тобто інвестиційна безпека є важливою компонентою національної безпеки, оскільки органи державної влади задіяні під час процедури залучення інвестицій. Варто зазначити, що держава бере участь в інвестиційному процесі як прямо — через державний сектор економіки, так і опосередковано — через свої інституції: органи виконавчої влади та місцевого самоврядування, Національний банк і т. д. При активізації інвестиційної діяльності держава інвестує кошти у розвиток виробництв, доцільність яких обґрунтовується необхідністю прискореного розвитку економіки. Таке інвестування може здійснюватися державою і на паритетних засадах з іншими інвесторами, враховуючи іноземних. Можливі різноманітні організаційні форми такої діяльності: консорціуми, холдинги, корпоратизовані підприємства, акціонерні товариства тощо.

До форм опосередкованого впливу держави на інвестиційну діяльність належать такі: державне кредитування, державні позики, роздержавлення і приватизація, податкове регулювання, амортизаційна політика, державний лізинг, ліцензування та квотувати, антимонопольні заходи, стандартизація тощо. Засоби непрямого впливу держава реалізує через свої інституції як учасник інвестиційного процесу. У макроекономічному аспекті інвестиційна діяльність є процесом закладання майбутнього економіки країни. Чим більші обсяги інвестицій сьогодні, тим більший обсяг валового внутрішнього продукту країни завтра.

Однак в умовах, що склалися в Україні, не може не насторожувати практична відсутність зваженої інвестиційної політики, спрямованої на активне стимулювання розвитку національного промислового виробництва: не роз-

роблюються методи конкретного заохочування інвестиційної діяльності, в тому числі залучення в країну реального капіталу іноземних підприємців; не створюються умови для розвитку такої сфери нетрадиційного вкладення інвестицій, як лізинг машин та обладнання, не на достатньому рівні вдосконалюється податкове законодавство, не формуються умови для переливання вітчизняного капіталу з невиробничої та банківської сфер у сферу промислового виробництва [3, 29].

Зважаючи на цілий спектр проблем, які присутні на сьогодні в сфері інвестування здійснюють негативний вплив на інвестиційну безпеку, яка в свою чергу негативно впливає на національну безпеку держави. Крім цього важливим також є усунення проблем, які наявні в сфері державного управління, оскільки вони в свою чергу мають більше коло охоплення та можливого негативного впливу на всі сфери та галузі економіки, оскільки процеси державного управління задіяні в усіх сферах економічного життя держави, а також здійснюють свій вагомий вплив на будь-яку галузь економіки країни. Всі проблеми, які виникають у сфері інвестування та національної безпеки можуть бути вирішені при правильному та ефективному державному управлінні.

Отже, сучасні методи управління персоналом дозволять перетворити державу на конкурентного та престижного роботодавця. Державна служба має орієнтуватися на результат, а не на процес, та мати чіткі показники ефективності своєї діяльності. До того ж, завдяки системам електронного урядування та введенню чіткої системи збалансованих показників з аналізом їх впливу державна служба буде більш ефективною. Не останню роль у цих змінах відіграватиме і запровадження прозорої та справедливої системи оплати праці держслужбовців.

Джерела

1. Закон України “Деякі питання реформування державного управління України”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/474-2016-%D1%80?lang=uk>
2. Закон України “Про національну безпеку України”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>
3. *Скрипник Г. О., Гераймович В. Л.* Інвестування. Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. К. : Компринт, 2015. 307 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ ДНПБ УКРАЇНИ ІМ. В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО З ПИТАНЬ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ

Основною сферою, що забезпечує розвиток суспільства, є освітня галузь, де відбуваються модернізаційні, реформаторські процеси, які передбачають розв'язання ряду ключових проблем, зокрема формування людини з інноваційним типом мислення, утвердження дитиноцентризму, перехід до толерантної педагогіки, підготовку громадянина України до життя й діяльності в умовах глобального простору тощо. Збереження та зміцнення морального, фізичного та психічного здоров'я учнів є одним із першочергових завдань школи, саме екологічна грамотність, здатність і бажання дотримуватися здорового способу життя визнано однією із 10 ключових компетентностей Нової української школи [3].

Здоров'язбережувальні технології є стрижнем усіх педагогічних технологій, спрямованих на зміцнення та відтворення здоров'я учасників навчально-виховного процесу. До них належать:

- здоров'язбережувальні (профілактичні щеплення, забезпечення рухової активності, вітамінізація, організація збалансованого харчування);
- оздоровчі (фізична підготовка, фізіотерапія, ароматерапія, загартовування, гімнастика, масаж, фітотерапія, арт-терапія);
- навчання здоров'ю (включення відповідних тем до програми навчальних дисциплін);
- виховання культури здоров'я (діяльність валеологічних гуртків та клубів, додаткові заняття, виховні заходи, спортивні змагання, розваги, конкурси, вікторини тощо) [1; 2].

Актуальність проблеми здоров'язбереження дітей і підлітків обумовлює доцільність її якісного наукового дослідження. Обізнаність вчителя щодо здоров'язбереження та застосування здоров'язбережувальних технологій у освітньому середовищі залежить перш за все від інформаційних ресурсів, які розкривають дану тему. Відповідне інформаційне забезпечення та науково-методичний супровід надає Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського — національний галузевий центр наукових досліджень, генерування та поширення нових знань, історичних надбань у сфері наук про освіту, педагогіки та психології, бібліотечної справи [4].

У бібліотеці сформовано, і ця робота продовжується, інформаційний ресурс з питань здоров'язбережувальних технологій навчання. Ці матеріали можуть бути корисними для всіх учасників освітнього процесу: директорам,

вчителям, соціальним педагогам, психологам, бібліотекарям, батькам, усім, кого цікавить питання виховання здорового способу життя.

В електронному каталозі можна знайти майже 10000 записів з даної тематики [4]. Серед них: книги, рідкісні видання, статті в наукових збірниках та періодичних виданнях.

У бібліотеці наявні 29 дисертаційних психолого-педагогічних досліджень з науковою новизною та практичною апробацією результатів теоретико-методичних засад підготовки майбутніх учителів до формування здоров'язбережувальних навичок і вмінь у молодших школярів у навчально-виховній діяльності; теоретичних і методичних основ формування здорового способу життя у майбутніх учителів у процесі вивчення природничих наук; підготовки майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної професійної діяльності; формування здорового способу життя дітей дошкільного віку; виховання у молодших школярів здорового способу життя; умінь і навичок здорового способу життя учнів 1–4 класів шкіл-інтернатів. Окремий ряд досліджень присвячено питанням здорового способу життя молодших підлітків у позаурочній фізкультурно-спортивній роботі; формуванню ціннісних орієнтацій старших підлітків на здоровий спосіб життя; вихованню в учнів 8–9 класів здорового способу життя; педагогічним умовам виховання основ здорового способу життя підлітків у позакласній діяльності; валеологічному вихованню старших підлітків у позашкільних навчальних закладах еколого-натуралістичного профілю; здоровому способу життя як соціально-педагогічній умові становлення особистості у підлітковому віці; формуванню навичок здорового способу життя підлітків у позашкільному навчальному закладі; управлінню діяльністю педагогічного колективу загальноосвітнього навчального закладу з формування здорового способу життя у старшокласників; вихованню у старшокласниць прагнення до здорового способу життя; формуванню здорового способу життя у старшокласників допоміжної школи; педагогічним основам виховання в юнаків 10–11 класів цінностей здорового способу життя. Корисними будуть для освітян і дослідження з психологічної особливості розвитку ціннісного ставлення до здорового способу життя; формування здорового способу життя особистості у науково-педагогічній спадщині педагогів минулого.

Фахівці бібліотеки готують науково-бібліографічні ресурси (науково-допоміжні бібліографічні покажчики, матеріали) з питань формування у дітей і молоді культури здоров'я (фізичного, психічного, духовного) засобами позашкільної освіти; сучасних здоров'язбережувальних технологій навчання, дотримання режиму рухової активності, поєднання рухового і статичного навантаження, організації збалансованого харчування, заміни авторитарного стилю спілкування на стиль співробітництва, створення емоційної сприятливої атмосфери навчання, формування в учнів та їхніх батьків усвідомлення цінності здоров'я, культивування здоров'я тощо.

Вартими уваги освітян можуть бути публікації дослідників з наступних питань: аналізу змістових аспектів здоров'язбережувальної педагогічної діяльності; методичної підготовки вчителя до застосування здоров'язбережу-

вальних технологій та впровадження їх у шкільну практику; урок фізичної культури як форми зміцнення та збереження здоров'я дітей; впровадження спеціального курсу “Здоров'язбережувальні технології у фізичному вихованні школярів”; поняття “здоровий спосіб життя” як педагогічний феномен; ролі педагогів у вихованні здорового покоління; здоров'язбережувальні технології в організації навчального процесу початкової школи, шкільних предметів; виховання здорової дитини в умовах сучасного позашкільного навчального закладу тощо.

Крім надання інформаційних ресурсів бібліотека ініціює серед учасників освітнього процесу різні конкурси, місячники та отримує практичні матеріали з досвіду роботи, які після узагальнень оприлюднюються на сайті бібліотеки <https://dnrb.gov.ua/ua/> та у періодичних виданнях. Як приклад, матеріали у формі презентацій, портфоліо Всеукраїнського місячника “Шкільна бібліотека – за здоровий спосіб життя”. Серед тем: просвітницька функція шкільних бібліотек у формуванні здорового способу життя; робота шкільної бібліотеки в напрямку створення ситуації позитивної взаємообумовленості здоров'я та навчання; виховання у молодших школярів цінностей здорового способу життя засобами бібліотеки.

Стануть в нагоді всім, хто реалізує здоров'язбережувальну функцію в освіті і матеріали з фонду рідкісних видань бібліотеки, зокрема, наукові праці видатних педагогів минулого, які звертали увагу на збереження здоров'я учнів: М. Пирогов, К. Ушинський, С. Русова, Т. Лубенець, психологи: В. Бехтерев, І. Сікорський, В. Вагнер, Г. Челпанов інші.

У бібліотеці є різноплановий та багатоаспектний творчий доробок відомого за межами України педагога В. О. Сухомлинського, який вважав, що головним скарбом життя є здоров'я, духовне життя учня, його світогляд, розумовий розвиток, міцність знань, віра в свої сили багато в чому залежать саме від стану здоров'я дитини. З огляду на це, вчитель має виявляти творчість в забезпеченні оптимальних умов для збереження здоров'я учнів, сприяючи формуванню здоров'язбережувального освітнього середовища в школі.

Освітняни можуть ознайомитись у читальній залі Фонду В. О. Сухомлинського та каталозі бібліотеки з творчим використанням ідей В. О. Сухомлинського у впровадженні здоров'язберігаючих та здоров'яформуючих технологій навчання і виховання школярів українськими освітянами.

Бібліотека готує тематичні книжкові виставки та проводить бібліографічні огляди з актуальних питань здоров'язбережувальних технологій навчання:

профілактики здорового способу життя молоді в країнах Євросоюзу; генезису проблеми здоров'язбереження в педагогічній теорії й практиці; педагогічних умов зміцнення здоров'я школярів у виховній системі В. Сухомлинського; стратегії педагогіки здорового способу життя.

У бібліотеці проходять педагогічні і бібліотекознавчі лекторії, спільно з різними громадськими організаціями, науковими медичними закладами, наприклад з Міжнародною академією культури безпеки, екології та здоров'я, на яких висвітлюються питання здоров'язбережувальних технологій навчання та організація способу здорового життя в сучасних умовах.

Отже, потреба в здоров'язбережувальній спрямованості педагогічної діяльності є актуальною для сьогодення і потребує наукових досліджень та практичних дій.

Системним методом програмування цілей, конструювання змісту, прийомів, засобів навчання й виховання, спрямованих на підвищення рівня індивідуального здоров'я дітей і підлітків, формування в них життєвих навичок та створення здоров'язбережувального освітнього середовища в школі за умов здійснення моніторингу стану здоров'я є використання здоров'язбережувальних технологій.

Наповненням інформаційного ресурсу з даних питань багато років займається Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського.

Кожен користувач тут зможе знайти відповіді на свої інформаційні запити щодо різних питань здоров'язбережувальних технологій навчання, зокрема: історичних аспектів розвитку здорового способу життя в Україні; використання здоров'язберігаючих технологій в освітньому процесі; інформації про сучасний стан здоров'язбереження в діяльності вітчизняних та зарубіжних навчальних закладів.

Джерела

1. Здоров'язбережувальні технології в освітньому середовищі: колективна монографія. Тернопіль: Осадца В. М., 2019. 400 с.
2. Здоров'язбережувальні технології закладу освіти в умовах сучасних освітніх змін: матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф., (Тернопіль, 06–07 червня, 2019) [ред.кол. : В. Черняк (відп.ред.) та ін.]. Тернопіль: Вид. центр ТОКІППО, 2019. 240 с.
3. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи / упоряд. Л. Гриневич, О. Елькін, С. Калашнікова та інші. К., 2017. С. 12.
4. Стратегія розвитку Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського на 2017–2026 роки / Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського; [авт. Березівська Л. Д., Зозуля С. М., Страйгородська Л. І.]; за заг. ред. Л. Д. Березівської. Київ, 2017. 29 с.

ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ ЯК ДЕРЖАВНИЙ МЕХАНІЗМ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

У наш час, для розв'язання проблем публічного управління та адміністрування в суспільстві, створюються різноманітні організаційні структури, державного та недержавного значення, в арсеналі котрих є широкий спектр технологій з боротьби з такими проблемами як формування в різних верствах населення ціннісного ставлення до здоров'я у всіх вертикалях влади. Тож є закономірним результатом розвитку України, особливо враховуючи її перехід у людиноцентричний вимір, зміни ситуації буття та встановлення нових державних механізмів публічного управління в сучасному світі постмодерну. Тому виникнення філософії здоров'язбереження, на думку Л. Г. Горяної, зазначених як основа закономірних явищ здоров'язбереження [1, с. 54–79].

Мета запропонованих тез полягає в обґрунтуванні ролі здоров'язбережувальних державних механізмів у публічному управлінні.

Останні події дають змогу зауважити, що тривога навколо здоров'язбереження не позбавлена соціального сенсу. В Україні замовчувати проблему відсутності державних механізмів здоров'язбереження неможливо ні з яких мотивів. Остані події у світі: карантини у країнах — COVID-19 забрав сотні тисяч життів вимагає створення іншого глобального світопорядку, в умовах якого здоров'язбереження задає темпоритм саморганізації та сталість функціонування нового типу соціальних відносин. Останній змінює систему діяльності управлінських кадрів, адаптацію до життя в якісно інших умовах [1, с. 54–79].

Різнманітні програми соціального захисту, страхування, регулювання зайнятості населення, охорона праці, дитинства, боротьба з різноманітними соціальними паталогіями стала невід'ємною частиною суспільного життя людства на сучасному етапі його існування [с. 26–31]. Осмислюючи публічне управління наслідками своєї діяльності, як ірраціональної (Ірраціоналізм (лат. *irrationalis* — несвідоме, нерозумне) — філософські течії, що проголошують верховенство чуттєвого початку і роблять його основною характеристикою як самого світу, так і світосприйняття, з сучасної точки зору раціоналізм й ірраціоналізм є взаємодоповнюючими сторонами реальності в душі принципу доповнюваності Нільса Бора). так і раціональної (від лат. *Rationalis* — розумний, *ratio* — розум) — розумний, заснований на розумі; адекватний критеріям розуму. На думку багатьох мислителів, раціональне може розглядатися як універсальна категорія, що охоплює чисту логіку в класичному і сучасному мисленні, діалектику і навіть деякі форми містичного досвіду), людина опи-

нилась у ситуації, неадекватній її очікуванням, з якою вона не може знайти точки дотику. Для формування здорового суспільства, бажано, щоб більшість його членів усвідомлювали державні механізми збереження здоров'я, а наукова та освітянська еліта стала фундаторами соціальних норм, призначених зберігати здоров'я володіла критичним мислення [6, С. 16].

Саме тому експерти ВООЗ, у співпраці з представниками сфери охорони здоров'я європейського регіону, закликають керівництво країн до запровадження державних програм збереження здоров'я населення та доступності послуг в умовах економічної кризи [4, с. 152–156]. В умовах адміністративно-командної системи державних механізмів управління персоналом значною мірою відбивалася в самому їх змісті й визначенні [4, с. 152–156]. Так, формування кадрового управлінського потенціалу трактується як генеральний напрям у кадровій роботі, обумовлений сукупністю важливих, принципових положень на тривалу перспективу або окремих період. Водночас, зазначене виражався відомий суб'єктивізм влади, котрий припускав пріоритет особистих уявлень керівника про ступінь корисності того чи іншого працівника або керівника нижчого рангу. Оцінювання результативності їх діяльності залежало від орієнтованості керівника на виконання основних цільових функцій — випуск продукції або збереження професійного становища. Для таких ситуацій характерні принципово протилежні державні механізми формування кадрового потенціалу [5, с. 176].

Отже, державні механізми здоров'язбереження в публічному управлінні є актуальними та характеризують кадровий потенціал найвищим показником управлінської культури та сформованістю ціннісного ставлення до життя різних верст населення України.

Джерела

1. Горяна Л. Глобалізаційні тенденції підготовки педагогічних працівників до управління впровадженням здоров'язбережувальних технологій в закладах післядипломної педагогічної освіти. *Вища освіта України в умовах глобалізації суспільства: монограф.* / редкол.: Горяна Л. Г., Терентьєва Н. О.; за наук.ред. Євтуха М. Б. Київ : Агроосвіта, 2015. С. 54–79.
2. Закон України Про інноваційну діяльність : прийнятий 4 липня 2002 р. № 40-IV. *Голос України*. 2002. № 144. 9 серпня. С. 10–12. Закон України “Про вищу освіту” URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/155618>
3. Семенец-Орлова І. Альтернативні класифікації освітніх змін. *Збірник ОРІДУ НАДУ “Актуальні проблеми державного управління”*. 2015. № 3. С. 26–31.
4. Співак М. В. Державна інноваційна політика у запровадженні здоров'я збережувального напрямку. *Науковий вісник Міжнародного-гуманітарного університету. Серія: Історія. Філософія. Політологія*: зб. наук. праць. Одеса: Фенікс. 2016. Вип. № 12. С. 152–156.
5. Пархоменко-Куцєвіл О. Формування, розвиток та модернізація державних посад: концептуально-методологічні засади : монографія. К. : ФАДА, ЛТД, 2010. 295 с.
6. Терентьєва Н. Цілі розвитку тисячоліття: освітянський контент: навч. посіб. Черкаси : ФОП Чабаненко Ю. А., 2017. 88 с.

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САНІТАРНОГО ТА ЕПІДЕМІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Сучасне світове суспільство зіткнулося з життєво важливою та невирішеною проблемою щодо забезпечення ефективних заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19). Країни намагаються вирішити це питання різними способами, зокрема: через запровадження обмежувачих заходів, введення надзвичайного стану, закриття кордонів, заборону збиратися населенню в громадських місцях, впровадження санітарної обробки приміщень, громадського транспорту, одягу, разом з тим, всі ці заходи, на жаль, не зменшили поширення коронавірусної хвороби і це вже загрожує не лише суттєвими економічними збитками, а й порушенню існування всього світового співтовариства та виникненню додаткової глобальної проблеми через дефіцит важливих для життєдіяльності суспільства товарів та послуг, зменшенням робочих місць, масові звільнення працівників, зубожіння населення, формування нових класів збіднілих професіоналів, які не змогли пережити цей світовий катаклізм.

На сьогодні виявилось вкрай необхідним антикризові топ-менеджери, які мають досвід формування державної політики у сфері системної кризи, пов'язаної з епідемією. Так, потрібні ефективні методи забезпечення не розповсюдження хвороби, наприклад безкоштовне забезпечення методами захисту населення від хвороби, забезпечення діяльності пересувних пунктів санітарної обробки, також забезпечення реальних засобів обеззараження в громадських місцях, в тому числі, в метро та іншому громадському транспорті. Адже запровадження карантину не передбачає реальних анти епідеміологічних механізмів.

По-друге, система державного управління виявилася неспроможною швидко забезпечити населення видаленим доступом до робочого місця. Не передбачено чинним законодавством оплата такої роботи, а також можливості працювати вдома, оскільки громадський транспорт не працює і людина фізично не може дістатися до робочого місця. Необхідно у чинних нормативно-правових документах внести зміни щодо роботи вдома при оголошенні карантину та скасуванні громадських перевезень, а також заборону звільнення працівників, які не мають можливості під час карантинних заходів дістатися робочого місця.

По-третє, окремо слід звернути увагу на забезпечення освітнього процесу як у середніх так і вищих навчальних закладів. Так, нерегульоване питання

проведення професійно-кваліфікаційних іспитів здобувачів вищої освіти через засоби зв'язку. Адже від цих іспитів та захисту магістерського диплому залежить отримання диплому про вищу освіту. Для багатьох здобувачів це важливе питання, яке пов'язане з подальших працевлаштування і зволікання питання видачі дипломів про вищу освіту може негативно відбитися на матеріальному становищі здобувача та отриманні бажаної роботи. Тому врегулювання проведення таких заходів через Skype-зв'язок є виправданим та дає можливість здобувачеві не порушувати його життєво важливі плани.

Це стосується також і здобувачів середньої освіти. Необхідно врегулювати всі ці заходи через засоби Інтернет. Адже наша держава намагається побудувати електронне суспільство і це є важливим кроком і його формуванні.

Це одна глобальна проблема у забезпеченні функціонування освітнього процесу — це захисту у спеціалізованих вчених радах дисертацій на здобуття доктора або кандидата наук у певній галузі.

Відповідно до пункту 1.8. Положення про спеціалізовану вчену раду, затверджену наказом МОН України від 14.09.2011 № 1059, робота ради має відкритий характер. Про її засідання інформується наукова громадськість. Обмеження щодо присутності на захисті дисертації будь-яких осіб не допускаються [1].

Таким чином, проведення засідання спеціалізованих вчених рад в он-лайн режимі не суперечить чинному законодавству, однак в цьому законодавстві не передбачено проведення засідань через Інтернет зв'язок.

По-четверте, потребує внесення змін до Закону України “Про державну службу” з метою врегулювання питання роботи в он-лайн режимі державних службовців. Адже це особлива категорія працівників, від діяльності яких залежить якість та ефективність життя кожного громадянина, забезпечення соціальних та інших виплат, забезпечення кібербезпеки, забезпечення функціонування транспорту, охорони здоров'я, освіти тощо. Тому потребує негайного внесення змін до Закону України “Про державну службу” статті щодо діяльності (режиму роботи) державних службовців під час реалізації заходів, спрямованих на забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення країни, а також статті щодо оплати праці державних службовців, форми їх звітування та проведення контрольних заходів в цей період. Аналогічні зміни потрібно внести до Закону України “Про службу в органах місцевого самоврядування”.

І найголовніша проблема формування глобальної системи “Електронне суспільство”, яке б об'єднувало всі органи державної влади, судові органи, органи прокуратури в єдину електронну захищену систему. Це вимагає від управлінців не лише формування такої системи, а й здібностей працювати в цій системі, мати постійний зв'язок. Це глобальна мета, яка потребує швидкого реагування. Так, потрібно прийняти проект Закону України “Про формування системи “Електронне суспільство в Україні”, де передбачити вимоги до такої електронної системи, органи державної влади, які є її розпорядником, а також хто здійснюватиме технічне обслуговування системи. Окремо перед-

бачити спеціалізовані відділи в органах державної влади, які відповідальні за постійну та безперебійну діяльність та функціонування системи.

Джерела

1. Положення про спеціалізовану вчену раду, затверджену наказом МОН України від 14.09.2011 № 1059. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1170-11>

ЄВРОПЕЙСЬКІ ПРИНЦИПИ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ: МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ У СИСТЕМУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ

Необхідно зазначити, що окремого механізму чи інструменту співробітництва між Україною та ЄС у сфері фізичної культури і спорту наразі не існує. Разом з тим, співробітництво з країнами-членами ЄС розвивається в рамках участі України у роботі моніторингових механізмів Ради Європи з питань спорту, зокрема у сфері боротьби з допінгом та неналежною поведінкою вболівальників під час масових спортивних заходів, а також в рамках укладених двосторонніх документів у сферах молоді та спорту. Міністерство молоді та спорту зацікавлене у вивченні досвіду ЄС та отриманні консультативної допомоги європейської сторони з актуальних питань сфери спорту (боротьба з допінгом, корупцією у спорті, хуліганством і расизмом) [1], що особливо важливо з огляду на необхідність отримання антидопінговою лабораторією України акредитації Всесвітньої антидопінгової агенції та організації системної роботи з футбольними вболівальниками в Україні.

Вітчизняна практика управління сферою фізичної культури і спорту в основному базується на політиці Міністерства молоді та спорту України, в основі діяльності якого закладено принципи верховенства права, рівного доступу до сфери спорту, законності, розвитку. В антикорупційних програмах Міністерства молоді та спорту України сформовані такі принципи, як: верховенства права; нетерпимість до корупції; дотримання стандартів доброчесності на публічній службі; формування негативного ставлення до корупції; невідворотності покарання за корупційні правопорушення; ефективності та законності використання бюджетних коштів; прозорості та відкритості діяльності; залучення громадськості до здійснення антикорупційних заходів; розвиток кадрового потенціалу.

Важливою передумовою формування принципів управління є сфера компетенцій суб'єктів управління, її формування та можливості реалізації. У своєму повідомленні "Розвиток європейського виміру у спорті" — першому політичному документі, виданому після набуття чинності Лісабонської угоди, Європейська Комісія виклала свої ідеї щодо того, як ця нова компетенція ЄС може бути реалізована на практиці [2]. Спираючись на Білу книгу, документ визначив сфери співпраці на рівні ЄС, наполягаючи, зокрема, на додану вартість, яку Союз міг би принести у вирішення, наприклад, відсут-

ності порівнянних даних про спортивний сектор ЄС, як основи для розробки політики, або у протистоянні з транснаціональними викликами, такими як допінг, договірні матчі або діяльність спортивних агентів.

Наступні Робочі плани ЄС щодо спорту на 2011–2014 та 2014–2017 роки, прийняті Радою ЄС, ще більше роз'яснювали роль Союзу та його держав-членів у розвитку спортивної галузі. Європейський Парламент, підтримуючи їх різними резолюціями, відіграв важливу роль у формуванні спеціального бюджету на спортивну політику. У своїй оцінці результатів другого плану (2014-2017) Комісія визнала його успішним в тому сенсі, оскільки всі заплановані дії відзначилися належним рівнем якості. Методи роботи виявились ефективними у налагодженні постійного діалогу із зацікавленими сторонами та державами-членами щодо ключових європейських видів спорту. Експертні групи були привілейованим місцем для створення мереж. Вони дозволили посилити співпрацю між державами-членами та спортивними організаціями. Водночас Комісія також зауважила незначний вплив результатів його виконання. Деякі результати, особливо з великих спортивних змагань та фізичного виховання в школах, не відповідали політичним цілям ЄС. Значна кількість заходів концентрувалася на конференціях, семінарах чи заходах з підвищення обізнаності. Однак, інші не виявились дуже цінними згідно оцінки в Раді ЄС. Більше того, Комісія висловила сумніви щодо їх впливу чи ефективності використання при розробці національної політики в державах-членах.

Діючий робочий план ЄС щодо спорту Рада ЄС затвердила у 2017 році і його виконання визначено до 2020 р. Основними принципами діяльності ЄС у галузі спорту на ці роки визначено: 1) цілісність спорту; 2) економічний вимір спорту; 3) взаємодія спорту й суспільства. Перший принцип діяльності націлений на боротьбу з допінгом, належне управління, безпеку неповнолітніх та збереження специфіки спорту. У рамках другого принципу першочерговими темами визначено інновації у спорті. Третій акцент приділяється спорту та медіа, ролі тренерів, освіти, соціальній інклюзії, взаємодії спорту та охорони здоров'я і довкілля, а також спортивній дипломатії [3].

Динаміка розвитку основних принципів співпраці у сфері спорту прослідковується на деяких заходах за участі національних урядів, а саме:

- 11-ої Конференції міністрів спорту держав-членів Ради Європи, яка відбулася в м. Афіни 11 та 12 грудня 2008 р.;
- 18-ої Неформальної конференції міністрів спорту держав-членів Ради Європи (м. Баку, 22 вересня 2010 р.) зі сприяння чесності у спорті шляхом боротьби з маніпулюванням результатами (договірні матчі);
- 12-ої Конференції міністрів спорту держав-членів Ради Європи (м. Белград, 15 березня 2012 р.), зокрема щодо розробки нового міжнародного правового документа проти маніпулювання спортивними результатами;
- 5-ої Міжнародної конференції міністрів і керівників, відповідальних за фізичне виховання і спорт, організованої ЮНЕСКО (МІНЕПС V) [4].

Реалізація принципів управління відбувається між органами ЄС та національними урядами у сферах, де здійснюється спільна політика ЄС, у тому

числі у сфері спорту; у сферах змішаної компетенції, коли за окремі напрями чи групи питань відповідають органи ЄС, а решта лишається під керівництвом національних урядів (регіональна, соціальна тощо); у сферах, де функції ЄС обмежуються координацією дій держав-членів та розробкою рекомендацій. Тому принципи здійснення управління реалізуються національними урядами в усіх зазначених сферах компетенцій.

Джерела

1. Інформаційна довідка щодо співробітництва України з Європейським Союзом у сферах молодіжної політики, фізичної культури і спорту. Офіційний веб-сайт Міністерства молоді та спорту України. URL: http://dsmsu.gov.ua/media/2015/02/23/42/Dovidka_Ykrayina_YES_12.2016.pdf
2. European Commission. (2011). *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Developing the European Dimension in Sport COM(2011) 12 final*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52011DC0012>
3. European Council. (2017). *Resolution of the Council and of the Representatives of the Governments of the Member States, meeting within the Council, on the European Union Work Plan for Sport (1 July 2017-31 December 2020)*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A42017Y0615%2801%29>
4. Офіційний веб-сайт Міністерства молоді та спорту України. URL: <http://dsmsu.gov.ua/index/ua/material/16681>

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ВПРОВАДЖЕННЯМ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДИК TREMASS FITNESS ДЛЯ ПРОФІЛАКТИКИ ХРОНІЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ ХРЕБТА, ГІПОДИНАМІЇ У ЛЮДЕЙ РІЗНОГО ВІКУ

Причиною багатьох захворювань серед управлінських кадрів є малорухливий спосіб життя. **Гіподинамія** (від *hypo* – під, *dynamis* – сила) – порушення багатьох функцій організму (опорно-рухового апарату, кровообігу, дихання, травлення), яке сталося через обмеження рухової активності, зниження сили скорочення м'язів. Часто виникає саме через розвиток хвороби, яка призводить до гіподинамії. Іноді називається “Хворобою цивілізації”. Особливо впливає на серцево-судинну систему: слабшає сила скорочень серця, зменшується працездатність, знижується тонус судин. Негативний вплив виявляється і на обміні речовин і енергії, зменшується кровопостачання тканин. У результаті неповноцінного розщеплювання жирів кров стає “жирною” і повільно тече по судинах, і постачання живильними речовинами, киснем зменшується. Наслідком гіподинамії можуть стати ожиріння і атеросклероз.

Основною профілактикою є рух, фізичні навантаження і здоровий спосіб життя, оскільки куріння і інші шкідливі звички завжди тільки погіршують стан. Поширеність гіподинамії зростає у зв'язку зі збільшенням обсягів офісної роботи та зменшенням рухової активності.

У нашому дослідженні ми намагалися розкрити сутність поняття здоров'язбереження як системи способу життя, базуючись на досвіді давньої медицини Європи, Індії, Китаю. Зрозуміло, що здоров'я людини є одним з інтегративних показників, який визначається комплексом соціально-психологічних та медико-біологічних характеристик і включає цілісну систему різних факторів впливу, таких, як спосіб життя, навколишнє середовище, біологічні чинники та організація медичної допомоги. Для розробки наших методик ми детально проаналізували праці, наукові розвідки сучасних вітчизняних і зарубіжних фахівців щодо проблеми здоров'язбереження сучасної людини, вплив на стан здоров'я рухової активності, харчування, режиму дня, загартовування, шкідливих звичок і залежностей, екологічних чинників, генетичних факторів, а також проведений аналіз теоретичних і методологічних основ у підготовці фахівців з оздоровлення. Розробили для у для повноцінного оволодіння необхідними знаннями, уміннями та навичками щодо подальшої професійної діяльності фахівців із фізичної реабілітації.

Відмінною особливістю управління впровадженням наших інноваційних методик TREMASS FITNESS для профілактики хронічних захворювань хребта, гіподінамії у людей різного віку є використання простих й екологічних дерев'яних масажерів та екомасажерів. Екотренажери Розумовського — це апарати для глибокого самомасажу м'язів спини та сідничних м'язів. Також за допомогою апарату можна самостійно робити самомасаж органів черевної порожнини.

Одочасний тракційний та масажний вплив створює унікальне поєднання для відновлення хребта та всієї рухової системи, в цілому. Відновлюються структури навколо хребта, знімається локальний гіпертонус, покращується трофіка тканин, ліквідуються мікроциркуляторні порушення.

Подразнення кісткової тканин при роботі на екотренажер викликає такий саме вплив на організм, як і виконання періостального масажу. При цьому покращується мінеральний та вітамінний обмін в організмі, що призводить до профілактики розвитку остеопорозу в організмі, нормалізує функцію внутрішніх органів, що зв'язані за допомогою нервової системи із даними ділянками кісткової системи, підвищує імунітет організму.

Вплив на кровоносні судини при заняттях на екотренажер покращує кровоток в них, нормалізує обмін речовин, зменшує застійні явища, попереджує розвиток склеротичних змін в кровоносних судинах.

Самомасаж сідниць та ділянки криж покращує кровообіг у нижніх кінцівках, попереджуючи появу варикозного розширення вен, розвитку тромбофлебиту. Крім того виконується нормалізуючий вплив на органи малого тазу за рахунок сегментарно-рефлекторних зв'язків, що зменшує застійні явища в цій зоні та попереджує розвиток хронічних запальних захворювань.

Самомасаж нижньо-грудного відділу хребта за рахунок сегментарно-рефлекторних зв'язків нормалізує роботу органів шлунково-кишкового тракту.

Масаж в області верхньо-грудного відділу хребта нормалізує роботу серцево-судинної та дихальної систем.

Самомасаж шиї та потилиці зменшує застійні явища в цих областях, нормалізує артеріальний та внутрішньо черепний тиск, знімає або зменшує головний біль.

Таким чином, використання здоров'язміцнювальних методик впровадження технологій TREMASS FITNESS для профілактики хронічних захворювань хребта, гіподінамії у людей різного віку дозволяє розширити резерви фізіологічних функцій, відновити здатність організму до саморегуляції та самовідтворення, компенсувати наслідки функціональних розладів і навіть зупинити патологічні процеси.

Джерела

1. *Разумовский К. В., Гамула И. А.* Информативность человеческого организма. Интеллектуальный аппарат человека. *Славянская доктрина здоровья. Философская концепция Славянский синтез.* Киев. Альфа Реклама. 2012. 189 с.

Р. Г. ЩОКІН

доктор юридичних наук, доцент, заслужений працівник фізкультури та спорту України, Президент Міжрегіональної Академії управління персоналом, ORCID: 0000-0002-0836-8315

Є. О. РОМАНЕНКО

доктор наук з державного управління, професор, проректор Міжрегіональної Академії управління персоналом, заслужений юрист України

О. І. ДАЦІЙ

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи Міжрегіональної Академії управління персоналом, ORCID: 0000-0002-7436-3264

В. О. РАДКЕВИЧ

доктор педагогічних наук, професор, дійсний член (академік) Національної академії педагогічних наук України, директор Інституту професійно-технічної освіти Національної академії педагогічних наук України, заслужений працівник освіти України, ORCID: 0000-0002-9233-5718

О. В. БОРОДІЄНКО

доктор педагогічних наук, доцент, член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України, завідувач лабораторії зарубіжних систем професійної освіти і навчання Інституту професійно-технічної освіти Національної академії педагогічних наук України, ORCID: 0000-0001-9133-0344

Л. І. КОРОТКОВА

кандидат педагогічних наук, директор Державного навчального закладу “Запорізьке вище професійне училище моди і стилю”, ORCID: 0000-0002-6635-2063

О. В. МІРОШНИЧЕНКО

кандидат економічних наук, заслужений економіст України, виконавчий Віце-президент Конфедерації роботодавців України, Президент Інституту професійних кваліфікацій, ORCID: 0000-0001-7184-9560

Р. А. КОЛИШКО

кандидат юридичних наук, директор Інституту професійних кваліфікацій

С. О. ПРИТОМАНОВ

кандидат фізико-математичних наук, доцент, Віце-Президент Інституту професійних кваліфікацій

СИСТЕМА ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ І НАВЧАННЯ НІМЕЧЧИНИ

В Європі є велика різноманітність організаційно-правових форм базової професійної освіти та безперервної професійної освіти і навчання, які відбиваються в змістовому наповненні використовуваних в національних контекстах понять і термінів. Адже кожна країна в Європейському Союзі організує систему професійної освіти і навчання по-своєму, з урахуванням своїх історичних традицій, особливостей управління, механізмів регулювання освіти тощо. Вивчення сучасних моделей професійної освіти і навчання країн Європейського Союзу можна розглядати як джерело інноваційного досвіду, що допоможе підвищити престижність і статус національної професійної освіти і, водночас, сприятиме її реформуванню та інтеграції в європейський та світовий освітньо-науковий простір. [2]

Особливість управління системою професійної освіти і навчання (ПОН) Німеччини полягає, з одного боку, у випереджувальному врахуванні потреб виробництва і бізнесу у кваліфікованих фахівцях, а з іншого, у належній фінансовій підтримці з боку держави і роботодавців, їхньої підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації. У зв'язку з цим і заклади професійної освіти, і підприємства, і профспілки, і інші соціальні партнери розглядають розвиток професійної освіти в Німеччині як інвестицію у її майбутнє економічне зростання [1].

На суб'єктів навчання в дуальній системі одночасно розповсюджується Федеральний Закон про професійну освіту і навчання, а також Земельний Закон про школу, згідно з яким учнівська молодь, віком до 18 років, зобов'язана відвідувати професійну школу до її завершення. Не менш значущими для розвитку системи професійної освіти і навчання майбутніх фахівців у Німеччині є:

- Закон про сприяння професійній освіті — регулює розвиток і статистику професійної освіти, а також роботу Федерального інституту професійної освіти;
- Конституційний Закон про підприємства — дає право їхнім представникам брати участь в управлінні професійним навчанням;
- Постанова про охорону праці неповнолітні — визначає положення щодо захисту учнів і молодих працівників [1].

У підготовці фахівців з ремісничих професій поряд із Федеральним Законом про професійну освіту і навчання важливим є Положення про ремесла, згідно з яким визначаються умови навчання професії. Для цього застосовуються Договори про професійне навчання. Вони укладаються і підписуються з одного боку учнями або їх батьками (якщо вони неповнолітні), а з другого — роботодавцями. Тільки після цього договори набувають юридичної сили. У договорах визначаються умови навчання професії, а їх дотримання перевіряють ремісничі палати, які в подальшому їх реєструють. У договорах

про професійне навчання визначаються його цілі, строки та етапи навчання, тривалість випробувального періоду, навчальні заходи поза місцем навчання, розмір зарплати і тривалість відпустки, умови, за яких договір може бути розірваним тощо. Договір про професійне навчання — це публічно-правовий документ, згідно з яким мають виконуватися зобов'язання з боку тих, хто навчається, і тих, хто навчає. Зокрема, викладачі, майстри виробничого навчання зобов'язані:

- здійснювати професійне навчання відповідно до навчального графіка та розкладу — для досягнення цілей навчання;
- безкоштовно надавати учням засоби навчання, зокрема, інструменти і матеріали, необхідні для професійного навчання і для складання іспитів;
- навчати учнів вести виробничі щоденники, систематично їх перевіряти;
- реалізовувати принцип виховного характеру професійного навчання, захищати учнів від моральних і фізичних загроз. (ст. 6. Закону про професійну освіту і навчання).

Обов'язки учнів полягають в тому, щоб: якісно виконувати професійні завдання; брати участь у навчальних заходах; виконувати вказівки тих, хто навчає; дотримуватись діючого порядку в місці навчання; безпечно користуватись інструментом, технікою та іншими засобами; забезпечувати конфіденційність ділових секретів підприємства, на якому здійснюється професійне навчання [1].

Професійне навчання майбутніх фахівців у дуальній системі є важливим підґрунтям успішної побудови ними професійної кар'єри, а також сприяє забезпеченню економіки країни кваліфікованим виробничим персоналом, розширює можливості працевлаштування в країнах Європейського Союзу, де запроваджена дана система. Окрім того, термін “дуальна” відображає специфічну конституційно-правову ситуацію в Німеччині. Йдеться про те, що відповідальність за професійне навчання на підприємствах несе Федеральний Уряд, а за професійні школи — Федеральні землі. У той же час, відповідальність за якість професійного навчання в рамках дуальної системи покладена одночасно і на підприємства, і на професійні школи. І все ж основну відповідальність несуть підприємства [3].

До бажаючих розпочати професійне навчання в Німеччині належать, насамперед, випускники гімназій (Gymnasium), а також випускники головної (Hauptschule), реальної (Realschule) комбінованої (Gesamtschule) і середньої (Sekundarschule) шкіл. У цих закладах, окрім загальної освіти, учнівська молодь набуває необхідних знань і вмінь для свідомого вибору майбутньої професії.

Метою головної школи є створення умов для здобуття учнівською молоддю базової середньої освіти, зміст якої значно практико-орієнтований і сприяє їхній підготовці до професійної освіти. Під час виробничих практик і трудового навчання учнів знайомлять з сучасними виробничими технологіями, а також, готують до вибору майбутнього професійного напрямку.

У реальній школі молодь здобуває розширену загальну освіту як основу подальшої професійної освіти. Під час навчання забезпечується формування

теоретичних і практичних умінь та навичок. Окрім того, викладаються дисципліни наукового спрямування.

До особливостей навчання в комбінованій школі віднесено підготовку учнівської молоді до вступу в професійний або вищий навчальний заклад. У комбінованій школі можуть навчатися учні з різними здібностями. У зв'язку з цим, для вивчення окремих дисциплін запроваджуються базовий і підвищений рівень. У середній школі учнівська молодь готується до навчання в системі професійної освіти або ж до подальшого навчання в старших класах гімназії (Gymnasiale Oberstufe). У гімназіях реалізуються програми профільного навчання. Зміст профільного навчання відображає специфіку виробничого сектора, а також соціокультурного розвитку німецьких земель. Наприклад, в гімназіях землі Гессен профільна підготовка є професійно спрямованою, а в гімназіях Баварії — академічно спрямованою [4, с. 5]. Незадовго до завершення профільного навчання учнівську молодь готують до вибору професії, особливо на заняттях праці. До програм цієї підготовки входить відвідування центрів професійної орієнтації. Це дає змогу учням оволодіти інформацією про різні професії. До консультування учнів з вибору майбутнього напрямку професійної діяльності залучаються психологи.

Для розширення знань про галузі економіки до навчальних планів вводиться практика, під час якої учні відвідують різні фірми, підприємства, ознайомлюються зі специфікою виробничих процесів. У виборі майбутньої професії допомагають біржі праці, які функціонують під керівництвом Федерального відомства праці Німеччини. Їхня діяльність спрямовується на: надання інформації про професії; проведення індивідуальних або групових консультацій щодо вибору професії; тестування учнівської молоді щодо професійної придатності; сприяння пошуку місць для професійного навчання.

У Німеччині професійна освіта після школи відбувається традиційно в професійних школах з повним навчальним тижнем. Існують різні типи професійних шкіл, а саме:

- професійні школи, які спеціалізуються головним чином на реалізації навчальних програм для отримання свідоцтва про завершення різних ступенів школи, що відповідають свідоцтву загальноосвітньої школи. Наприклад, свідоцтво про завершення реальної школи видається після завершення професійної школи, що дає право продовжувати освіту в середньому спеціальному закладі та, за бажанням, у відповідному вищому спеціальному навчальному закладі;
- професійні школи, призначені для реалізації програм професійної підготовки, професійного навчання, а також безперервного професійного навчання. До них, насамперед, відносяться професійні середні спеціальні навчальні заклади, професійні школи і спеціальні училища [1].

У Німеччині також функціонують трирічні професійні школи, в яких ведеться підготовка майбутніх фахівців з професій, на які є брак місць, або таких, що не здобуваються в дуальній системі професійного навчання. Професійні школи з повним навчальним тижнем, як і в спеціалізованих школах, мають недостатній зв'язок з підприємствами. У зв'язку з цим вони поєднують

ють професійне навчання учнів з практичною діяльністю під час стажувань на підприємствах.

Професійні школи надають тим, хто навчається, загальні і професійні знання з урахуванням виробничих вимог підприємств. Вони є обов'язковими державними закладами із заняттями протягом неповного робочого тижня або неповного робочого дня. Групи формуються з однієї професії, а також з подібних професій (якщо недостатня кількість учнів). У крайніх випадках в одній групі можуть навчатися учні з різних професій. Однак більшість випускників шкіл продовжують навчання в дуальній системі, що передбачає одночасне навчання і на виробництві, і в професійних школах [3].

В управлінні розвитком професійної освіти і навчання важлива роль належить партнерству усіх учасників та зацікавлених сторін

У Німеччині провідне місце належить об'єднанням роботодавців, які відстоюють інтереси закладів професійної освіти та компаній перед профспілками (рух під назвою "Соціальне партнерство"), розробляють та укладають з ними колективні договори. Такий тип договорів, як і трудове право, є більшою мірою контрактами, що впливають на трудові відносини. Окрім цього, об'єднання роботодавців надають юридичні консультації та допомогу підприємствам в укладанні колективних договорів, відстоювання спорів з профспілками. Майже 40 % німецьких підприємств є членами об'єднань роботодавців. Існують різні види об'єднань, наприклад, асоціації роботодавців з окремих галузей (Bundesarbeitgeberverband Chemic), Федерація об'єднань роботодавців з хімічної промисловості, Земельні асоціації роботодавців (Vereinigung der kommunalen Arbeitgeberverbände), Федерація асоціацій роботодавців у Гессені, Федерація металу та електрики (Gegamtmetall). Чисельність асоціацій роботодавців з кожним роком зростає чисельність (в окремих галузях досягає 80 %). Вони підпорядковуються Конфедерації німецьких асоціацій роботодавців.

У Німеччині роботодавці та профспілки спільно формулюють вимоги до кваліфікації робітників у рамках відповідних стандартів. На практиці будь-яка співпраця у сфері професійної освіти базується на консенсусі, тобто жоден нормативно-правовий акт щодо професійної освіти або підвищення кваліфікації не може бути прийнятий, якщо він суперечить заявленій волі хоча би одного із двох соціальних партнерів. Відповідно, реформи у сфері професійної освіти або 88 ініціюються соціальними партнерами, або повинні мати їхню цілковиту підтримку [3].

До обов'язків роботодавців, які беруть учнів на навчання, належать: визначення цілей навчання, дотримання Положення про професійне навчання, забезпечення засобів навчання, здійснення професійного навчання, проведення медичних оглядів, навчальних заходів за межами місця проведення навчання, укладання договорів на професійне навчання, реєстрування кандидатів для складання іспитів тощо. Відповідно, учні повинні вчитися, дотримуватися правил внутрішнього розпорядку підприємства, дбати про його інтереси, не розголошувати виробничі таємниці, вести записи, проходити медичні огляди тощо [3].

Частка фінансування німецькими підприємствами дуальної системи професійного навчання становить (55 %), а держави – 45 %. При цьому вартість учнівського місця на різних підприємствах є різною (до 20 тис. євро на рік). Серед витрат на навчання, що їх несуть підприємства, половину складають податки на соціальне страхування, адже робота учнів оплачується за раніше узгодженою сіткою. Розмір заробітної плати для тих, хто навчається, встановлюється Союзами роботодавців і профспілок, учасниками переговорів з визначення тарифів для підприємств різного галузевого спрямування. Розмір щомісячної виплати коливається в середньому від 350 до 1300 євро і залежить від складності професії, що здобувається.

У Німеччині роботодавці виплачують учням обов'язкову мінімальну “матеріальну допомогу на навчання”, розмір якої визначається колективними договорами між соціальними партнерами і різняться залежно від галузі економіки. Крім того, спостерігаються регіональні особливості в певних галузях торгівлі та промисловості, особливо між Східною та Західною Німеччиною [3].

Джерела

1. Сучасні моделі професійної освіти і навчання в країнах Європейського Союзу: порівняльний досвід: монографія / В. О. Радкевич, Л. П. Пуховська, О. В. Бородієнко, О. П. Радкевич, Н. В. Базелюк, Н. М. Корчинська, С. О. Леу, В. В. Артемчук ; за заг. ред. В. О. Радкевич. Київ: ІПТО НАПН України, 2018. 223 с.
2. Романенко Е. А., Дацій А. И., Мирошниченко А. В., Кольшико Р. А., Прутоманов С. А., Шекин Р. Г. Реформирование на Украине системы профессионально-технического образования. “*Innovative Processes Management in the Context of Education and Science Modernization*”: Materials of the II International Scientific-Practical Conference. In two volumes. Volume I – Munich, Germany: Regional Academy of Management, 2020. P. 67–74.
3. Hippach-Schneider U., Huisman A. Vocational education and training in Europe – Germany. Cedefop ReferNet VET in Europe reports. *Cedefop ReferNet Germany*. 2016. URL: https://cumulus.cedefop.europa.eu/files/vetelib/2016/2016_CR_DE.pdf
4. A Digital Agenda for Europe : Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Brussels, 26.8.2010. COM(2010) 245 final/2. 2010. 41 p. URL: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0245R\(01\)&from=EN/](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0245R(01)&from=EN/)

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЙ КОМУНІКАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я З МЕТОЮ СТВОРЕННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО ПРОСТОРУ

Громадське здоров'я (англ. *Public health*) визначають як “місцецтво та науку запобігання хвороб, збільшення тривалості життя, забезпечення збереження здоров'я через організаційні зусилля суспільства” [1]. Активності спрямовані на формування здоров'язбережувального простору та підсилення сервісів громадського здоров'я націлені на створення умов при яких люди можуть досягти відсутності хвороб або фізичних дефектів, та стану повного фізичного, психічного та соціального благополуччя, та запобігти можливому погіршення свого здоров'я. Система громадського здоров'я фокусується на повному спектрі збереження здоров'я та благополуччя, а не тільки на знешкодженні певних хвороб. В багатьох випадках успішність публічного управління та адміністрування громадського здоров'я буде залежати від якості побудови комунікацій з усіма учасниками процесу, адже багато активностей спрямовано як на всю популяцію (громадські компанії з промоції здорового способу життя та ліквідації медичної безграмотності) так і на окремих індивідів (вакцинація, поведінкові консультації, поради щодо здоров'я). Для досягнення максимально широкого покриття сервісами громадського здоров'я Українській державі доведеться створити чітку та врівноважену політику щодо комунікативної діяльності сфери охорони здоров'я і громадського здоров'я в тому числі. При створенні комунікативної діяльності необхідно врахувати науковий та практичний досвід інших держав які вже розбудували, або знаходяться на шляху розбудови стратегії комунікативної діяльності громадського здоров'я та сфери охорони здоров'я в цілому. Для визначення найуспішніших зарубіжних стратегій комунікативної діяльності в охороні здоров'я на підставі зарубіжних джерел було вивчено та проаналізувано сучасне розуміння комунікативної діяльності та розробки комунікативної політики в публічному управлінні та публічному адмініструванні охороною здоров'я різних держав світу. Для оцінки комунікативної діяльності в охороні здоров'я було обрано комунікативну модель Мелвіна Де Флера [2]. Ви-

вчені та проалазівана комунікативна діяльність різних країн з позиції джерела інформації, відправника, каналу, отримувача та цілі інформації. Також враховувалася циклічність інформації та наявність двостороннього зв'язку між учасниками комунікативного процесу. Найширше комунікативна діяльність в сфері охорони здоров'я представлена в Сполучених штатах Америки, а найкраща структуризація комунікативної діяльності в Великій Британії. У той час як в США спостерігається велика кількість джерел та відправників інформації в охороні здоров'я, адже багато урядових та неурядових громадських організацій опікуються комунікацією як в рамках управління та адміністрування сфери охорони здоров'я так і комунікацією з громадськістю щодо питань пов'язаних зі здоров'ям. Найбільш відомими та впливовими серед них є Офіс запобігання хвороб та промоції здорового способу життя (Office of Disease Prevention and Healthpromotion), Центри з контролю та профілактики захворювань в США (Centers for Disease Control and Prevention), Управління продовольства і медикаментів (Food and Drug Administration), Американська асоціація серця (American heart association), Федеральна комісія зі зв'язку США (Federal Communications Commission), Міжнародна асоціація національних інститутів охорони здоров'я (International Association of National Public Health Institutes) та інші [4; 10]. В Великій Британії основним джерелом комунікації щодо збереження здоров'я є Національна служба здоров'я Англії (National Health Service NHS), інсуючі державні та громадські організації, що беруть участь в комунікативній діяльності щодо збереження здоров'я здебільшого виконують комунікативну рамку задану НСЗ Англії [5]. Як один з індикаторів успішності комунікативної діяльності НСЗ Англії можна відмітити стабільно високий рівень довіри громадян до цієї державної служби. Крім того показовим є стійкий ріст тривалості життя, в середньому показник збільшився на 5,1 роки для жінок та 6,9 роки для чоловіків. А також знижуються показники смертності від захворювань органів дихання (на 56 % у чоловіків та на 30 % у жінок), захворювань системи кровообігу (на 64 %) та від онкологічних захворювань (на 22 % чоловіки та на 10 % жінки), що значною мірою обумовлено покращенням способу життя серед населення, що досягнуто за рахунок комунікативної стратегії та низки юридичних актів спрямованих на популяризацію здорового способу життя [8].

В Європі важливим трендом є глобалізація, яка так само чіпає і питання комунікативної діяльності в сфері охорони здоров'я як на рівні окремих клінік, так і на рівні країн. Важливу роль в формуванні комунікативної діяльності охорони здоров'я та громадського здоров'я в країнах Європейського союзу відіграє Всесвітня організація охорони здоров'я. Однак тут необхідно відзначити залучення великої кількості недержавних громадських організацій в комунікативну діяльність на рівні держав, громад, клінік, лікарів та пацієнтів. Наприклад неурядова організація "Angels Initiative" за допомогою навчальних та комунікативних заходів підвищує обізнаність щодо ознак інсульту, завдяки чому збільшується кількість пацієнтів які отримали лікування в центрах готових до надання допомоги при інсульті. Комунікативна діяльність направлена на лікарів формує міжнародну мережу інсульт-

них центрів та медичних закладів, готових до надання допомоги при інсульті [6].

В еру цифрової трансформації комунікативної діяльності та інтернету [3] поліпшення доступу до інформації про профілактику хвороб та здоровий спосіб життя дають потенціал для поліпшення стану здоров'я людей і популяцій [3]. Таким чином вже сьогодні необхідно формувати комунікативну діяльність з оглядом на ці зміни.

В країнах, що розвиваються комунікативна діяльність збереження здоров'я здебільшого спрямована на такі актуальні для цих країн виклики як вакцинація, ВІЛ/СНІД, малярія, інфекційні хвороби тощо. В розробці комунікативних стратегій громадського здоров'я основну роль відіграють міжнародні громадські організації: World Health organization (WHO), World bank (WB), United Nations Children's Fund (UNICEF), Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) та інші [7; 9].

Висновки: Сучасна зарубіжна практика виховання громадської свідомості у ставленні до здоров'я, збереження здоров'я та його зміцнення демонструє використання широкого спектру форм комунікативної діяльності, зокрема: PR; інформування; відкритість та прозорість для "поганих новин"; використання соціальних медіа; електронні комунікації та використання ІКТ; переговори; спілкування (у тому числі ділове, віч-на-віч, соціальне тощо); створення мереж та обробки даних; введення чек-листу; створення транзакції та повідомлення; управління ризик-комунікаціями. Слід зазначити, що комунікативна діяльність та комунікативні стратегії значно відрізняються в залежності від основної групи проблем, що стоїть в країні, для Великої Британії основним викликом є подолання шкідливих звичок для зменшення смертності від захворювань серцево-судинної та дихальної системи, для США — ліквідація медичної безграмотності, а для країн Африки протидія ВІЛ/СНІД, туберкулезу та інфекційним захворюванням. Відповідно до досліджень можна стверджувати, що найкращі результати в межах громадського здоров'я досягнуті в тих країнах, де популяція довірає джерелу інформації, а сама інформація подається через сучасні канали, зірцем такої взаємодії можна назвати Національну службу здоров'я Англії.

Зазначене є підтвердженням, що Україні слід обрати стратегію комунікативної діяльності спрямовану на збереження здоров'я, продовження тривалості життя та ліквідацію медичної безграмотності, від єдиного джерела до громади, через державну інституцію, яка має високий рівень довіри від суспільства. В Україні такою інституцією може виступати Національна служба здоров'я України.

Джерела

1. *Acheson D.* Inequalities in health: Report on inequalities in health did give priority for steps to be tackled. *BMJ: British Medical Journal.* 1998. № 7173. С. 1659.
2. *De Fleur M. L.* et al. Teorías de la comunicación de masas. *Paidós,* 1982.

3. *Detmer D. E.* Transforming healthcare in the Internet Era. *World hospitals and health services: the official journal of the International Hospital Federation*. 2001. № 2. C. 7–11.
4. *Dusetzina S. B.* et al. Impact of FDA drug risk communications on health care utilization and health behaviors: a systematic review. *Medical care*. 2012. № 6. C. 466.
5. *England N. H. S.* Accessible information and communication policy. 2016.
6. *Itabashi R.* Phased changes in strategies can reduce delay of intravenous thrombolysis administration to 15 min. *Journal of the neurological sciences*. 2019. C. 59–64.
7. Ministry of Public Health and Sanitation, Republic of Kenya. National Communication Strategy for Community Health Services. Nairobi, Kenya: Government of Kenya. 2012 URL: <https://en.calameo.com/books/003341754a491423a5040>
8. National Health Communication Strategy (NHCS) 2016. URL: https://www.thecompassforsbc.org/sites/default/files/project_examples/nhcs_final2.pdf
9. *Prilutski M. A.* A brief look at effective health communication strategies in Ghana. *Elon J Undergrad Res Commun*. 2010. № 1. C. 51–58.
10. US Department of Health and Human Services, & Office of Disease Prevention and Health Promotion. (2018). Healthy People 2020 <https://www.healthypeople.gov>

БЕЗПЕКОВИЙ СТАН ДЕРЖАВИ: ОСВІТНІЙ ІДЕНТИФІКАТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ

У складних та постійно змінних сучасних політичних, економічних та соціальних умовах державотворення України спостерігається загострення суспільних питань як на рівні окремої особистості, так і на рівні малих і великих професійних груп тимчасового та постійного складу і терміну діяльності. Загальний кризовий стан є характерним для всіх складників суспільства і одним з чинників підготовки фахівців, які в змозі швидко адаптуватися до чинних постійних або ситуативних умов професійного середовища та здійснювати в ньому діяльність відповідно до суспільних вимог та набутих компетентностей. Політичні, соціально-економічні зміни, проведення антитерористичної операції, боротьба з пандемією в Україні вимагають від науки, теорії та практики нових підходів до вирішення прикладних завдань (Терентьєва Н. О., Чернявський О. А., 2020).

На початку ХХІ століття задекларовано, що “покликання безпекового існування нашої держави вимагають відтворення і реалізації прав людини, гарантування стабільного розвитку суспільства, збереження і захисту державності, формування навколоукраїнського простору миру, рівноваги, стабільності і безпеки” [5, 5]. Основними державними документами, які регламентують безпековий стан країни є Конституція України, Закони України “Про національну безпеку України” (2018, зі змінами і доповненнями 2020), “Про Раду національної безпеки і оборони України” (1998, зі змінами і доповненнями 2014, 2018), Постанова Верховної ради України “Про концепцію (основи державної політики) національної безпеки України” (1997, зі змінами і доповненнями 2000) та ін., галузеві закони та інші нормативно-правові унормовуючі документи.

Концепцією національної безпеки України засвідчено, що “...Національна безпека України досягається шляхом проведення виваженої державної політики відповідно до прийнятих доктрин, стратегій, концепцій і програм у таких сферах, як політична, економічна, соціальна, воєнна, екологічна, науково-технологічна, інформаційна тощо...” [3].

Проте, на жаль, гарно задекларовані позиції не гарантують їх впровадження й дотримання в реальному світі. Низький рівень довіри до правильності та адекватності владних рішень, низький рівень самосвідомості та виконавської дисципліни в країні (як це наочно продемонстрував двомісячний карантин) засвідчив, що основні позиції щодо забезпечення національної безпеки ми

в змозі доволі ефективно підірвати зсередини, навіть без докладання колосальних зусиль як з боку громад, так і окремих особистостей. Зазначеному сприяє різке зниження рівня загальної культури; якості знань та вимог до прогнозованого елітного складу нації; мотивації до діяльності, спрямованої на розбудову власної держави; натомість спостерігаємо зростання влади грошового компоненту, наклепів, утискань або, навпаки, “залицянь та підлабузництва” до осіб при владі; спроби уникнути відповідальності за наслідки власних рішень, неусвідомлення рівня реальних загроз та інші чинники, про які в наукових розвідках не завжди зручно говорити.

На нашу думку, студентська молодь (як і учнівська) є певним індикатором стану адекватності суспільного розвитку та безпекового стану в державі. Неграмотність, неспроможність висловлювати думки (скоріше, відсутність власних обґрунтованих думок і переконань); пошуки місць, де вже все є і бажано не потрібно нічого робити; розчарування в тому, що залишаються поза увагою соціальних/державних інституцій (і, особливо, освітніх), відчуття непричасності до прийняття важливих рішень внаслідок відсутності приналежності до “клану правлячих” тощо спричинило замкнене коло в сфері освіти: навіщо вчити на високоякісному рівні, якщо контингент (учнівський, студентський) цього не прагне — навіщо вчитися, якщо контингент (вчительський, викладацький) неспроможний або не бажає навчати. Аналогічна ситуація спостерігається і в науковій сфері. Неможливо постановами та нереальними вимогами підвищити науковий рівень дослідницьких робіт, не надаючи державної / фінансової / ресурсної підтримки дослідників (тенденція політизації [4, 207–216]); в той же час зниження вимог до якості наукових досліджень сприяло “розмноженню” так званих фахівців, які отримали наукові ступені та вчені звання в якості “подарункових наборів” на свята (дні народження, річниці тощо) та надалі прагнуть ліквідувати усіх, хто може з часом виказати походження їх дипломів, й утриматися на посадах за рахунок утискань та принижень інших. Зазначене спричиняє знищення свідомої молоді та інтелігенції, цілого покоління.

Подібна ситуація спостерігалась в країні 100 років тому, що підтверджує хвильову теорію. І, на жаль, наскільки слушними лишаються слова С. Єфремова: “... Усе українське руйнується руками самих же українців ... [1, 131]. Наша теперішня школа з гори до самісінького низу — одне суцільне непорозуміння, що плодить саму безграмотність, опортунізм та вислужування, доноси й політичну розпусту...” [1, 181], наскільки слушними стають слова І. Зязюна, промовлені ще у 2005 році: “... Можливо ... прийде нове покоління політиків — не лише з капіталом ... гарним знанням іноземної мови, але й з іншим духовним і душевним світом, що мислять не службово-інструментально, а в контексті цінностей і смислів людського життя і культури...” [2, 19].

Джерела

1. Єфремов С. О. Щоденники. 1923–1929. Київ : ЗАТ “Газета РАДА”, 1997. 848 с.

2. Зязюн І. А. Духовні чинники елітарної особистості. *Розвиток особистості в полікультурному освітньому просторі: Збірка матеріалів Міжнародного конгресу – IV Слов'янські педагогічні читання* (30 червня – 1 липня 2005 р.). Черкаси : Вид-во ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2005. С. 15–19.
3. Постанова Верховної ради України “Про концепцію (основи державної політики) національної безпеки України” (1997, зі змінами і доповненнями 2000). URL : https://ips.ligazakon.net/document/f970003?an=1&ed=2000_12_21
4. Терентьєва Н. О. Розвиток університетської освіти в Україні: тенденції Другої академічної революції : монографія. Черкаси : ФОП Чабаненко Ю. А., 2017. 408 с.
5. Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика і безпека України. Людина – Суспільство – Держава – Міжнародні структури : Монографія. К. : НІПМБ, 2004. 352 с.

П. В. ФЕДОРИЧ

PhD; к. мед. н., доцент.; начальник курсу дерматології та венерології — професор кафедри військової загальної практики-сімейної медицини Української військово-медичної академії Міністерства Оборони України. Дійсний член (академік) Міжнародної Академії культури безпеки, екології та здоров'я

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ В ГАЛУЗІ ДЕРМАТОВЕНЕРОЛОГІЇ

Відомо, що в організмі людини можуть жити кілька десятків найпростіших мікроорганізмів, що є причиною протозойних інвазій.

Морфологічно вони можуть бути досить схожими з *Trichomonas vaginalis* — традиційним збудником протозойних інвазій сечостатевої системи [1]. Людина може бути носієм трьох видів трихомонад: *Trichomonas tenax*, *Pentatrichomonas hominis*, *Trichomonas vaginalis* [2]. У ротовій порожнині у каріозних зубах та запалених ясневих карманах мешкає *Trichomonas tenax* [3]. *Pentatrichomonas hominis* — коменсал товстого кишківника людини [4]. Донедавна вважалась, що в урогенітальному тракті здатна жити виключно *Trichomonas vaginalis* [5].

Було проведено пілотне дослідження з використанням інноваційних оригінальних праймерів, які були розроблені спеціально для визначення *Trichomonas tenax*, *Pentatrichomonas hominis* та *Giardia lamblia* за допомогою найбільш сучасної модифікації методу полімеразної ланцюгової реакції (ПЛР) — “в реальному часі” (ПЛР-РЧ).

Данні дослідження хворих на інфекції, що передаються статевим шляхом (ІПСШ) показали широку розповсюдженість протозойних інвазій сечостатевої системи, що викликані *Trichomonas tenax*, *Pentatrichomonas hominis* та *Giardia lamblia* [6]. Так, наприклад, протозойні інвазії в сечостатевій системі було виявлено у 71 (44,9 ± 3,4 %) з 158 обстежених хворих на ІПСШ з хронічним перебігом. Група дослідження складалась з 45 чоловіків (63,4 %) та 26 жінок (36,6 %). У 13 пацієнтів (18,3 %) було діагностовано *Trichomonas tenax*, у 10 чоловіків (22,2 % із усіх чоловіків) та у 3 жінок (11,5 % із усіх жінок). У 48 пацієнтів (67,6 %) було діагностовано *Pentatrichomonas hominis* — у 29 чоловіків (64,4 %) та 19 жінок (73,1 %). *Trichomonas vaginalis* — у 1 пацієнта, жінки (3,8 %). *Giardia lamblia* було виявлено у 9 пацієнтів (12,7 %), 6 чоловіків (13,3 %) та 3 жінок (11,5 %). Значних гендерних відмінностей щодо частоти виявлення збудників протозойних інвазій в сечостатевій системі досліджуваних пацієнтів виявлено не було. Наявність же у кожного з пацієнтів дослідної групи саме хронічного запального процесу в сечостатевій системі, надає можливість зробити припущення про перспек-

тивність розгляду цих мікроорганізмів у якості факторів виникнення та/або перебігу сечостатевих інфекцій на сучасному етапі. При цьому, було встановлено, що рівень діагностування саме *Trichomonas vaginalis* — класичного збудника протозойних інвазій сечостатевої системи людини у хворих на ІПСШ склав лише близько 4 % [6].

Отже, встановлено можливість перебування в сечостатевій системі людини на сучасному етапі трьох різних видів трихомонад (*Trichomonas vaginalis*, *Trichomonas tenax*, *Pentatrichomonas hominis*), а також *Giardia lamblia*.

В наш час трихомоніаз вважають змішаною протозойно-бактеріальною інфекцією [10]. Під час обстеження пацієнтів потрібно враховувати, що всім трихомонадам притаманні фагоцитарні властивості [8], часто з неповним циклом травлення (незавершений фагоцитоз) [7]. У разі незавершеного фагоцитозу коки, диплококи, хламідії, бацилярні форми, віруси, що виходять, при загибелі трихомонад, і здатні підтримувати запальний процес у сечостатевих шляхах, який часто сприймається за невилікуваний трихомоніаз або посттрихомонадні ураження, створює певні труднощі у призначенні етіотропного лікування [9]. Тому інформація щодо вказаної патогенетичної ланки при протозойних інвазіях сечостатевої системи допомагає правильно планувати клініко-діагностичні та профілактичні заходи.

Зважаючи на актуальність проблеми протозойних інвазій сечостатевої системи та отримані результати пілотного дослідження, можна дійти висновків:

1. Завдяки використанню інноваційних технологій в галузі дерматовенерології вдалося встановити нові чинники виникнення та/або перебігу інфекцій, що передаються статевим шляхом.

2. Значна частина хворих на ІПСШ в наш час є недообстеженою щодо збудників протозойних інвазій, а саме, щодо *Trichomonas tenax*, *Pentatrichomonas hominis* та *Giardia lamblia*.

3. З огляду на глобальне здоров'язбереження, визначення виду найпростіших в сечостатевій системі хворих, імовірно, має вирішальну роль в запобіганні рецидивів і реінфекцій частини ІПСШ, завдяки обґрунтуванню додаткових підстав для лікування відповідних пацієнтів та їх статевих партнерів.

4. Існує нагальна необхідність у широкому впровадженні праймерів для виявлення *Trichomonas tenax*, *Pentatrichomonas hominis* та *Giardia lamblia* в повсякденну практику закладів охорони здоров'я.

5. Рекомендації щодо діагностики *Trichomonas tenax*, *Pentatrichomonas hominis* та *Giardia lamblia* в сечостатевій системі хворих на ІПСШ, а також щодо відповідних лікувальних та профілактичних заходів мають бути внесені в протоколи Міністерства охорони здоров'я України.

6. Слід створити умови для масового виробництва в Україні оригінальних інноваційних праймерів для виявлення *Trichomonas tenax*, *Pentatrichomonas hominis* та *Giardia lamblia* за допомогою методу ПЛР-РЧ.

Джерела

1. *Pavlo V. Fedorych*. Protozoan genital invasions caused by the representatives of Trichomonas and Giardia / Pavlo V. Fedorych, Gennadiy I. Mavrov, Tetiana V. Osinska, Yuliia V. Shcherbakova. *Wiadomości Lekarskie*; 2020; 73(2):380-383 DOI: 10.36740/WLek202002133.
2. Атлас по медицинской микробиологии, вирусологии и иммунологии. 2-е изд. / А. С. Быков, А. А. Воробьев, В. В. Зверев [и др.]. М. : ООО “Медицинское информационное агентство”, 2008. 340 с.
3. *Куцевляк В. Ф., Лахтин Ю. В.* Характеристика сопутствующей микрофлоры у больных пародонтитом с инвазией ротовых трихомонад. *Вісник Сумського державного університету*. 2006. № 2. С. 105–108.
4. *Неймарк С. Л., Неймарк О. С.* Дискуссионные проблемы диагностики и лечения трихомонадной инфекции. *Збірник наукових праць Асоціації акушерів-гінекологів України*. 2014. Вип. 1-2. С. 236–238.
5. *Горчаков Д. А.* Патогенетические особенности урогенитального трихомониаза в гендерном аспекте: дис. ... канд. мед. наук: 14.03.03; Саратовский государственный медицинский университет. Саратов, 2014. 134 с.
6. *Fedorych P. V., Mavrov G. I.* The role of protozoal infestations in chronic inflammation exacerbations in patients with genitourinary pathology. *EUREKA: Health Sciences*. 2018, № 5, P. 28–33.
7. *Мавров И. И.* Половые болезни. М. : АСТ-ПРЕСС КНИГА, 2002. 752 с.
8. *Андрейчев В. В.* Дисбиотические нарушения микрофлоры в репродуктивном тракте у мужчин с хроническим трихомониазом: дис. канд. мед. наук. Челябинск, 2011. 156 с.
9. *Дюдюн А. Д., Полион Н. Н., Казачинская А. Т.* Комплексное лечение торпидных форм урогенитального трихомониаза. *Укр. журн. дерматологии, венерологии и косметологии*. 2005. № 1. С. 101–104.
10. *Fedorych P. V., Mavrov G. I.* Incidence of Sexually Transmitted Infections: Local Study in Ukraine. *World Science*. 2018, 8(36), Vol.2. doi: 10.31435/rsglobal_ws/30082018/6059

О. В. ФЕДОРІЧ

*кандидат медичних наук, доцент кафедри фізичного виховання,
спорту і здоров'я людини Таврійського національного університету
ім. В. І. Вернадського*

Н. А. ДОБРОВОЛЬСЬКА

*кандидат психологічних наук, доцент, завідувачка кафедрою фізичного
виховання, спорту і здоров'я людини Таврійського національного
університету ім. В. І. Вернадського*

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ. ГІПОТЕЗА ЗОВНІШНЬОГО ЕЛЕКТРИЧНОГО ПРИВОДУ КАПІЛЯРНОЇ ЦИРКУЛЯЦІЇ У ЖИВИХ ОРГАНІЗМІВ

Наш винахід — апарат “Віталізатор”^(™) являє собою компактний технічний пристрій, що живиться від звичайної електромережі та надає оточующому середовищу довколо себе таких особливих властивостей електричної активності, що в природному середовищі характерні виключно для екваторіальної та субекваторіальної природних кліматичних зон [1; 7; 9].

В основу цієї інноваційної технології було покладено припущення, що активність атмосферної електрики може бути одним з багатьох важливих, але досі мало досліджених чинників, що впливають на фізіологію рослин, бактерій та тварин. Припущення базувалося на тому факті, що на нашій планеті найбільша кількість живих істот сконцентрована в тих районах, де активність атмосферної електрики є найвищою [4].

Перевірка в лабораторних умовах підтвердила правдивість цього припущення. Рослини під впливом апарату “Віталізатор”^(™) розвивалися в кілька разів швидше та інтенсивніше за контрольні рослини. Проростання насіння від впливом нашого апарату ставалося всього за одну добу (6–7 діб проростання рослин контрольної групи). При цьому цитологічні дослідження не знайшли мутагенного чи цитотоксичного впливу нашої апаратури [10].

Також апарат “Віталізатор”^(™) впливає на тварин та людей. При дослідках на кімнатних рослинах, що давали незвичне надзвичайно інтенсивне розростання в сторону апарату “Віталізатор”^(™), було помічено, що домашні тварини намагалися підійти якомога ближче до увімкненого апарату “Віталізатор”^(™). Після вимкнення апарату домашні тварини втрачали цікавість до нього. Особливості впливу апарату “Віталізатор”^(™) на людину вже почалися на групах волонтерів та показали дуже цікаві результати [10].

Наша технологія дозволяє імітувати електричну активність тропічної атмосфери в різний час доби. При цьому біологічний вплив апарату “Віталізатор”^(™) на людину в залежності від налаштувань його конструкції теж може бути різним: від виразного тонізуючого аналептичного впливу до заспокій-

ливого та седативного впливу. При будь-яких налаштуваннях нашої техніки вона значно посилює швидкість капілярного потоку рідини у рослин та у тварин, що сприяє їх інтенсивному розвитку, покращеному фізіологічному стану та стійкості до інфекційних агентів.

Маючи достатньо попередніх дослідів на біологічних об'єктах [2–6; 8; 10], ми створили власну гіпотезу, що пояснює можливий механізм впливу методу щадної індуктотерапії.

Основні положення цієї гіпотези:

1. Капілярний потік в рослинах відбувається завдяки зовнішньому електричному впливу в незамкнених електричних контурах.

2. Зовнішній електричний привід капілярного потоку в рослинах спричиняється електричною вібрацією, характерною для ВЧ діапазону частот.

3. Вібрація електрики в оточуючому середовищі впливає на всі клітинні, молекулярні та субмолекулярні структури (іони), що мають електричний заряд і примушує їх коливатися.

4. Коливання заряджених часточок у капілярній рідині призводить до того, що ця рідина теж починає коливальний рух в слід за коливанням заряджених часточок в цій рідині.

5. Коливальний рух рідини в капілярах рослин стає спрямованим через наявність клапанів в капілярах рослин. Клапани (як в електричному насосі) дають вібраційному рухові рідини лінійне спрямування.

6. Чим сильнішим є зовнішній електричний привід, що рухає рідину в капілярах рослин, тим краще розвиваються рослини. В природі це характерно для екваторіальної зони, тропіків чи субтропіків.

7. Чим слабшим є такий електричний зовнішній привід капілярного потоку в рослинах, тим гіршим буде розвиток рослин (полярні широти, орбітальні космічні станції).

8. Природні процеси по зовнішньому електричному приводу капілярних потоків в рослинах можна імітувати технічними пристроями.

9. Завдяки спеціально створеним технічним пристроям можна значно поліпшити продуктивність тепличних рослинницьких комплексів, що розташовані в помірних чи полярних широтах, а також на космічних станціях. Теоретично можливо довести продуктивність тепличних господарств до такої, що в природі можлива тільки у тропічних широтах.

10. Існування зовнішнього електричного приводу капілярних потоків в рослинах, на нашу думку, є важливою ланкою для пояснення фізичного механізму функціонування природного “кондиціонера” — механізму охолодження верхніх шарів ґрунту в лісах. Коренева система дерев завдяки зовнішньому електричному приводу всмоктує багато води, а відносно розрідження вологи довкола коренів (через відкачку води довкола кореневої системи рослин) створює ефект охолодження (за принципом роботи кондиціонера). Розуміння цих процесів дозволяє думати, що глобальне потепління планети відбувається, в основному, через вирубку тропічної рослинності.

Крім того, ми довели факт того, що стан атмосферної електрики є одним з необхідних фізичних факторів, що є ключовими для розвитку всіх форм

життя на нашій планеті. І саме цей фактор до нашої роботи ніким не досліджувався в цілому світі, тому що донині не існувало апаратури, що могла би відтворювати подібні ефекти.

Джерела

1. Федорич О. В., Дяченко О. П. Патент України на корисну модель №132333 “Апарат щадної індуктотерапії”. 25.02.2019 р.
2. Энергоиммунология и ее практическое применение в теории медицины, гомеопатии и биоэнергетики / В. Н. Федорич, А. В. Гаевская, А. В. Федорич [и др.]. Ужгород : Патент, 2011. 232 с.
3. Энергии жизни: современное понимание древних представлений о Вселенной : монография / А. В. Федорич, Н. В. Слухай. 2-е изд., испр. и доп. Ужгород : Патент, 2013. 136 с.
4. Федорич А. В. Современные способы сохранения и восстановления здоровья. *Актуальні проблеми здоров'язбереження в молодіжному середовищі XXI століття*. Тези доповіді. Київ. 2013. С. 9.
5. Федорич О. В. Гігієна біополя у контексті глобальних ризиків. *Програма XVII міжнародного “Тижня освіти для дорослих” в Україні: “Татусь – мій навчитель”*. 2016. С. 14.
6. Федорич О. Об'єктивні характеристики параметрів оточуючого середовища, що спричиняють патогенність ландшафту. *Професійний успіх у контексті стратегії сталого розвитку: освіта, економіка, екологія* : [упорядн.: Н. О. Терентьева ; Л. Г. Горяня]. Черкаси : Видавець Чабаненко Ю. А., 2018. С. 321–350.
7. Федорич О. В., Дяченко О. П. Презентація винаходу — апарату дарсонвалізації “Антистрес”. *Програма XIX міжнародного “Тижня освіти для дорослих” в Україні: “Життя є освіта”*. 2018. С. 13.
8. Федорич А. В. Физический эфир и новая трактовка результатов эксперимента Майкельсона-Морли. *Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку*. 2017. № 10. С. 138–153. URL: <https://nonproblem.net/wp-content/uploads/2017/10/Stattya-18.pdf>
9. Ясногородский В. Г. Электротерапия. М., 1987. С. 114.
10. Fedorych O. V. The influence of sedative inductotherapy on appetite. *Psychological accompaniment of personality development : Collective monograph*. Lviv-Torun : Lihapres, 2019. P. 84–97.

РОЗВИТОК СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У РЕАБІЛІТАЦІЇ ДЛЯ УЧАСНИКІВ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ ЯК ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИЙ ПРОСТІР УКРАЇНИ

Сьогодні в збройному конфлікті на Сході України беруть участь кілька десятків тисяч українських солдатів, причому за останній час значно побільшало тих, хто повертається додому *інвалідами не тільки у фізичному, а й у психологічному плані*.

Збереження здоров'я української нації є першочерговим пріоритетом державної соціальної політики. У цьому зв'язку важливим є посилення державного впливу на прискорення процесів модернізації охорони здоров'я з метою оптимізації мережі медичних закладів, підвищення якості медичних послуг, формування ефективної системи медичного обслуговування населення віддалених територій. Міжнародний досвід засвідчує, що найбільш перспективним шляхом для забезпечення здоров'я та добробуту населення є злагоджена діяльність усіх секторів держави [1, с. 300].

Питання реабілітації постраждалих внаслідок збройного конфлікту декларувалось як пріоритетне для змін правового поля. Вище йшлося про включення учасників АТО та цивільних постраждалих осіб до наявної системи реабілітаційних послуг через внесення змін до Закону України "Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні". Проте формальне згадування у Законі майже не призвело до зміни моделі реабілітаційних послуг. Як і раніше, вона не враховує потреб постраждалих та не може належно реагувати на ці потреби, оскільки й далі стосується людей з формально встановленою інвалідністю. Враховуючи, що система реабілітації для ширшого кола осіб україні необхідна за умов збройного конфлікту, було прийнято Указ Президента від 18 березня 2015 р. № 150. Він стосувався лише однієї цільової групи – військовослужбовців [2, с. 40].

На сьогодні виникла проблема нормалізації та інтеграції учасників АТО у суспільне життя. Однією з важливих форм соціальної підтримки ветеранів та інвалідів військових конфліктів є психологічна реабілітація за допомогою спеціалізованих психотерапевтичних послуг. Адже досвід засвідчує, що не розв'язані вчасно психологічні проблеми учасників бойових дій призводять до руйнування міжособистісних контактів, у тому числі в сім'ях; посилюють ступінь толерантності до алкоголю, наркотичних засобів та насилля. Саме тому, ефективне функціонування системи соціально-психологічної реабі-

літації захисників розглядається одним з пріоритетів соціальної політики в державі. Зрештою, саме гідна трудова діяльність в переважній більшості випадків гарантує успіх процесу соціальної інтеграції, тому на сьогодні розробка методів професійної адаптації учасників АТО також є надзвичайно важливою. Нове покоління ветеранів слід розглядати як величезний потенціал, який потрібно вчасно направити в правильно русло, надавши їм можливості кар'єрного розвитку. [3, с. 40].

Проблема збереження здоров'я і працездатності військовослужбовців, що приймають участь у військових конфліктах, останнім часом привертає увагу великого числа. Широко розвиваються нові концептуальні підходи щодо медико-соціальної реабілітації поранених на різних етапах її застосування. Однак соціально-психологічні аспекти змісту й особливості реалізації комплексних програм медико-психологічної реабілітації, орієнтовані на окремі категорії поранених, на специфіку проявів соматичних та психічних розладів у військовослужбовців, на сьогоднішній день розроблені недостатньо. Сучасна бойова травма відрізняється особливою тяжкістю, множинністю і поєднаним ураженням (мінно-вибухові поранення), в зв'язку з чим, є потужним стресом для організму — фізичним і психічним. Закономірні прояви травматичної хвороби, а також супутні розлади психічної адаптації вимагають додаткових зусиль з боку фахівців з їх 35 виявлення, оцінки діючих і оптимізації подальших реабілітаційних заходів, що застосовуються у поранених. У структурі первинного виходу на інвалідність військовослужбовців на першому місці стоять поранення всіх локалізацій, на другому — хвороби серцево-судинної системи, на третьому — психічні розлади. У структурі інвалідності внаслідок військової травми на першому місці черепно-мозкові травми, на другому — травми опорно-рухового апарату, на третьому — травми органів зору, на четвертому — травми периферичної нервової системи, на п'ятому — поранення черевної порожнини. Основними напрямками соціальної реабілітації учасників бойових дій є медична та психологічна реабілітація. Реабілітаційні заходи з учасниками бойових дій повинні складатись з декількох компонентів таких як медико-психологічна допомога та соціальна підтримка. Професійна реабілітація військовослужбовців — комплекс заходів, спрямованих на відновлення професійних навичок або перенавчання військовослужбовців, вирішення питань їх працевлаштування. Екстрена реабілітація військовослужбовців — комплекс заходів щодо своєчасного попередження і швидкого відновлення порушених психосоматичних функцій, спрямованих на підтримку працездатності, відповідної надійності діяльності військовослужбовців і профілактику у них різних захворювань. [4, с. 34–40].

Розробка і втілення механізмів щодо забезпечення реабілітації ветеранів і учасників бойових дій є одним із важливих напрямків діяльності державних органів влади багатьох країн, що брали участь у збройних конфліктах. Як правило вона здійснюється як частина цілеспрямованої соціальної політики. Саме державна інформаційна і фінансова підтримка відіграли вирішальну роль у становленні системи реабілітації військовослужбовців та учасників бойових дій. Слід також зазначити, що реабілітація військовослужбовців за

кордоном має комплексний характер при якому існує тісний взаємозв'язок медичної і психологічної реабілітації з іншими рівнями допомоги. В основі організації реабілітаційного процесу є залучення до реабілітації конкретного хворого (пораненого) визначеної кількості фахівців, які складають мультидисциплінарну (міждисциплінарну) реабілітаційну бригаду (команду) [5, с. 171].

Залежно від діагнозу пацієнта та конкретної мети реабілітаційного процесу до складу бригади можуть бути включені інші лікарі необхідного напрямку спеціалізації.

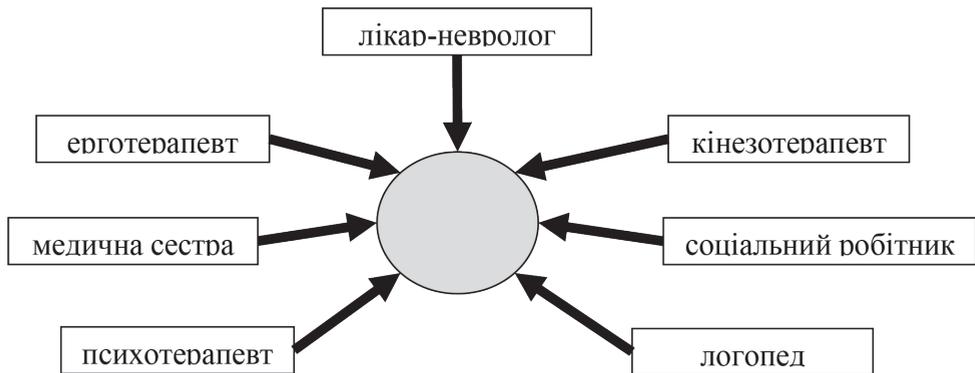

Рис. 1.1. Функціональна структура мультидисциплінарної бригади за Ч. Ворлоу, 1998; Скворцовою В. І., 2002

Існуюча в Україні система професійної підготовки фахівців зі спеціальності “Фізична терапія. Ерготерапія” (раніше “Фізична реабілітація”) має порівняно недовгу історію і на даний момент зіштовхується з певними проблемами. Сьогодні таких фахівців (ерготерапевтів) готують переважно в лікар-невролог ерготерапевт кінезотерапевт медична сестра соціальний робітник психотерапевт логопед 44 інститутах фізичної культури, що в подальшому ускладнює їх працевлаштування в лікувальні заклади.

Ерготерапія (лат. *ergon* – труд, заняття, грец. *Therapeia* – лікування) або *Occupational Therapy* (*occupation* (англ.) – заняття; синонім – трудотерапія або терапія якою-небудь діяльністю, заняттям – застосування цілеспрямованої діяльності з метою покращення або відновлення функціональних можливостей (рухових, емоційних, когнітивних, психічних) пацієнтів з обмеженими можливостями. Процес реабілітації передбачає взаємодію ерготерапевта з іншими спеціалістами реабілітаційного відділення в розробці реабілітаційної програми з метою відновлення тимчасово втрачених функцій пацієнта або з метою адаптації пацієнта до нових умов життя та/або праці в результаті повністю втрачених функцій. Зусилля спеціалістів реабілітаційного відділення (лікаря ЛФК, фізіотерапевта, психолога, соціального педагога, логопеда, ерготерапевта) спрямовані на максимальне відновлення здатності пацієнта до самообслуговування, трудової діяльності, спілкування, відпочинку[6].

Водночас, на сьогодні потребує вирішення питання комплексної реабілітації учасників антитерористичної операції, зокрема, психологічної, соціальної, медичної. Так, зазначені категорії осіб потребує також трудової реабілітації, можливо оволодіння новими професійними навичками або оновлення вже існуючих. Адаже учасники антитерористичної операції в більшості випадків потребує працевлаштування.

Джерела

1. Нові технології навчання менеджменту в медицині : навч. посіб. / Т. Босерт, Ю. В. Вороненко, Н. Г. Гойда та ін. ; за заг. ред. Ю. В. Вороненка, Н. Г. Гойди, О. П. Мінцера, М. Мітчелла..К. : Кн. плюс, 2009. 415 с.
2. *Мойса Б.* За ред.: О.Павліченко, О.Мартиненка. Українська Гельсінська спілка з прав людини. К., 2018. 64 с.
3. *Миськевич Т.* Реабілітація військових АТО в Україні. URL:http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2572:reabilitatsiyavijskovi-kh-ato-v-ukrajini&catid=8&Itemid=350
4. *Гайда І. М.* Медико-соціальне обґрунтування удосконалення системи медичної реабілітації військово службовців на регіональному рівні: дис. ... канд. мед. наук за спеціальністю 14.02.03 — соціальна медицина. Українська військово-медична академія МО України. Ужгородський національний ун-т МОН України, Київ, 2018.
5. *Антомонов М. Ю.* Математическая обработка и анализ медикобиологических данных. Київ, 2006. 558 с.
6. *Василевский В. Г., Фастовцов Г. А.* Формирование взглядов на проблему боевого психотравматического стрессового расстройства. *Рос. психиатр. журн.* 2005. № 2. С. 7–10.

А. С. ХРУТЬБА

аспірант Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка

О. Л. КОВАЛЕНКО

магістрант Національної академії державного управління при Президентові України

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ ДО ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО ТА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Реформа освітньої галузі для підготовки управлінських кадрів у системі державного та публічного управління є надзвичайно важливою. Очевидно, що сьогодні українська освіта не відповідає ані сучасним запитам з боку особистості та суспільства, ані потребам економіки, ані світовим тенденціям. Саме тому розпочато системну трансформацію сфери, головна мета якої — нова висока якість освіти на всіх рівнях: від початкової школи — до закладів вищої та післядипломної освіти.

Реформа освіти тісно переплетена з реформою децентралізації. Це також є вимогою часу — відповідь на існуючі глобальні тенденції, серед яких зростання соціальної мобільності, зміна комунікацій, розвиток технологій, важливість вміння адаптуватись та швидко навчатись.

Сутність освітньої реформи коротко можна розділити на два напрямки. Перший передбачає зміну змісту освіти, а другий спрямований на оптимізацію та розвиток освітніх мереж. В зв'язку з цим більшість об'єднаних територіальних громад (ОТГ) України проводять реформу освітніх мереж. Отже, часто виникає така ситуація, яка викликає суспільне занепокоєння і потребує певних дій з боку влади, спрямованих на її розв'язання [1].

Отже, важливим є пошук ефективних рішень для підготовки управлінських кадрів у системі державного та публічного управління на допомогу в реформуванні об'єднаних територіальних громадах та розробка таких рекомендацій, які б врахували думку всіх цільових груп.

Рада Європи у своїх рекомендаціях визнає важливим елементом для підготовки управлінських кадрів у системі державного та публічного управління використовувати потенціал дітей і молоді в рамках сталого розвитку місцевих громад; підвищення ролі, яку вони можуть відігравати [2].

В сучасних умовах доцільно заохочувати органи державної влади до розвитку і впровадження механізмів участі, які дозволять громадянам впливати на прийняття рішень, зокрема, за допомогою такого інструменту, як громадський бюджет, що є гарним прикладом спільного прийняття рішень і забезпечення найвищого рівня участі громадян. Крім того, Рада Європи рекомендує розвивати школи як важливий спільний майданчик демократичного

навчального процесу й участі молоді у прийнятті рішень, а також сприяти розвиткові механізмів участі у прийнятті рішень на рівні громад, оскільки вони є справді корисним засобом навчання громадської активності на місцевому рівні, на додаток до можливостей діалогу з наймолодшими членами суспільства.

Організація і запровадження громадського бюджету міста (ГБ) є ефективним інструментом розвитку місцевої демократії за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій (електронна демократія), що сприяє розвитку місцевого самоврядування, громадської активності, сегменту соціально-відповідального бізнесу шляхом залучення учасників громадського бюджету міста Києва до публічних консультацій щодо бюджету міста, опрацювання громадських проєктів, контролю за їх реалізацією.

Отже, використання громадського бюджету сприяє залученню сторін до обговорення та напрацювання спільних рішень до процесу реформування освіти. Наприклад, для м.Києва ГБ є механізмом розвитку місцевої демократії щодо зміни міста на краще шляхом розвитку взаємодії Київської міської ради та виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) з громадськістю, спрямований на залучення учасників громадського бюджету Києва до участі у бюджетному процесі, формування команд громадських проєктів, подання командами цих проєктів, проведення голосування, здійснення контролю за їх реалізацією в межах визначених Київською міською радою параметрів ГБ [3]. Прикладом громадського бюджету на території Обухівської міської ОТГ є частина міського бюджету, форма прямого волевиявлення жителів міста Обухова, сіл Таценки, Ленди, Нещєрів [4]. Загальний обсяг громадського бюджету на поточний та наступні бюджетні роки складає 1,5 млн грн, але в залежності від дохідної частини міського бюджету може коригуватися. У 2019 році у голосуванні брали участь 10 проєктів, за які проголосували 1395 жителів громади, що на 56 % більше ніж минулого року.

Загалом, за чотири роки в Києві на впровадження проєктів ГБ було виділено на ініціативи киян 510 млн грн. Більше 1700 команд киян подали на ГБ більше 4500 проєктів на суму більше 3 мільярдів гривень. Влада спільно з командами успішно реалізували 503 проєкти, а також продовжує реалізовувати 18 проєктів минулих років, з реалізацією яких склалися труднощі. Частина з цих проєктів перебувають на завершальній стадії. Також мають статус “На реалізації” 13 проєктів, які потребують рішення Київради про передачу майна. Якщо кошторис ГБ-2021 становить 170 мільйонів гривень, то 40 % суми має йти саме на “великі” проєкти. Вартість таких ініціатив — від 1 до 3 мільйонів гривень. “Малих” проєктів — від 100 до 999 тисяч гривень [5].

У Києві протягом останнього часу в бюджеті участі домінує лише одна сфера — освіта. Освітні проєкти, переважно у школах, становлять більше половини (53 %) проєктів-переможців громадського бюджету-2020, що свідчить про активну громадянську позицію учасників та розвиток реформ в системі освіти в м. Києві. Існує досвід реалізації реформ в системі освіти через механізм залучення громадського бюджету. Якщо цей механізм запроваджу-

ється для реалізації змін в загальній освіті, то він носить назву “Шкільний бюджет участі”.

Шкільний громадський бюджет (далі – ШГБ) виник і поширюється у шкільних закладах у всьому світі в якості потужного інструменту залучення молоді до прийняття рішень, які їх стосуються, і разом з тим як інструмент громадської участі. Завдяки шкільному громадському бюджету розвивається учнівське лідерство, учні та школи досягають успіху, голос учнів і батьків лунає все потужніше, увесь окремий шкільний заклад отримує практичний досвід громадської участі; між учнями, викладачами, шкільною адміністрацією і батьками вибудовуються здорові відносини та партнерство, до кола яких потрапляє вся шкільна спільнота, зміцнюється відчуття приналежності до громади, шкільної спільноти та громадянства. І це далеко не всі важливі результати впровадження Шкільного громадського бюджету.

Таким чином, ефективним рішенням активізації реформування освіти для підготовки управлінських кадрів у системі державного та публічного управління в об’єднаних територіальних громадах, які б врахували думку всіх цільових груп для забезпечення рівного доступу до якісної освіти, є реалізація програм громадського бюджету. ГБ є потужним механізмом залучення молоді до прийняття рішень, які їх стосуються, і разом з тим як інструмент громадської участі. Конкретний механізм реалізації поставлених завдань для кожноь ОГТ зоробляється у вигляді покрокової процедури.

Джерела

1. Реформа освіти та науки. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/rozvitok-lyudskogo-kapitalu/reforma-osviti>
2. Якісна освіта – успіх громади. URL: <https://samoorg.com.ua/blog/2019/03/18/yak-prohodit-reformuvannya-osviti-na-mistsevomu-rivni/>
3. Положення про громадський бюджет міста Києва. Рішення Київської міської ради, X сесія, III скликання від 6.02.2020 року № 4/8174. URL: <https://kmr.gov.ua/uk/provisions-public-budget>
4. Хроніка Обухова. URL: <https://obukhiv.info/news/mer-obukhova-poobitcyav-gromadi-shkilnii-gromadskii-biudzhet/>
5. Громадський бюджет. KyivSmartSity. URL: <https://gb.kyivcity.gov.ua/news/show/podavati-proekti-na-gb-5-mozhna-z-17-lyutogo>
6. Коваленко О. Шкільний громадський бюджет. Інструментарій для впровадження. The Council of Europe Project Promoting Civil Participation in Democratic Decision-Making in Ukraine, 2020 p., 56 с.

РОЗВИТОК РЕКЛАМНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ ЯК СКЛАДОВОЇ РЕКЛАМНО-КОМУНІКАЦІЙНОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

Наявність великої мережі каналів поширення рекламних комунікацій, всебічне охоплення аудиторій споживачів створюють труднощі у виокремленні цільової аудиторії, на яку має бути спрямоване певне звернення. Перехід до ринкової економіки в Україні спричинив необхідність правового регулювання рекламної діяльності. Держава створює правову базу функціонування ринкової системи, забезпечує законний статус підприємництва, установ і організацій державного і недержавного сектора, формує правові норми взаємовідносин між підприємствами, постачальниками ресурсів і споживачами.

Належне дотримання вимог регуляторної політики урядом України є однією з важливих складових євроінтеграційного курсу України, що визначає рівень потенціалу регуляторної політики в Україні. Загальні регуляторні вимоги до рекламної діяльності в Україні зводяться до наступних принципів реклами: законність, точність, достовірність, використання форм та засобів, які не завдають споживачеві реклами шкоди; реклама не повинна підривати довіру суспільства до реклами та повинна відповідати принципам добросовісної конкуренції; реклама не повинна містити інформації або зображень, які порушують етичні, гуманістичні, моральні норми, нехтують правилами пристойності [2].

Вважаємо за доцільне доповнити їх шляхом введення принципів відкритості, прозорості відносин між органами державної влади та суб'єктами рекламної діяльності. Саме тому державне регулювання рекламної діяльності зорієнтоване з однієї сторони на те, щоб дозволяти господарюючим суб'єктам розміщувати або розповсюджувати рекламну інформацію, а з іншої сторони — забезпечувати інтереси контрагентів, конкурентів і не допускати недобросовісності, некоректності і недобросовісності по відношенню до них.

Основними об'єктами державного регулювання рекламної діяльності є: економічні, організаційні і управлінські процеси у сфері реклами. Суб'єктами державного регулювання виступають органи державної влади, недержавні об'єднання рекламної галузі та ін. формацію до системи управління підприємствами. Цю інформацію збирають, аналізують і систематизують (акумулюють в управлінських органах), після чого вона у вигляді маркетин-

гових комунікативних звернень надходить до підсистем управління підприємством та у зовнішнє середовище. За допомогою таких двосторонніх комунікацій формуються алгоритм взаємозв'язків між елементами механізму загальнодержавної політики регулювання рекламної діяльності в Україні [4].

Таким чином, визначаємо механізм державного регулювання рекламної діяльності як систему заходів законодавчого, виконавчого і контролюючого характеру, що здійснюється відповідними державними установами та недержавними об'єднаннями і включає наступні складові:

- нормативне регулювання;
- діяльність адміністративних контролюючих органів щодо дотримання законодавства і застосування адміністративної відповідальності до порушників;
- діяльність судових органів по вирішенню суперечок у сфері рекламної діяльності і визначення ступеня відповідальності за порушення законодавства про рекламу;

Будь-які різновиди аудиторій в інших країнах ЗМІ, діяльність органів центральної влади та місцевого самоврядування щодо регулювання аспектів рекламної діяльності; – державний захист прав і свобод; – податкове регулювання. Розуміємо, що механізм державного регулювання рекламної діяльності в Україні спрямований на досягнення таких основних цілей: – розвиток ринків товарів, робіт і послуг на основі дотримання принципів добросовісної конкуренції; – забезпечення єдності економічного простору; – реалізація прав споживачів на отримання добросовісної і достовірної реклами; – попередження порушення законодавства про рекламу; – припинення фактів недобросовісної реклами.

Цілі державного регулювання, знаходячись у тісному взаємозв'язку та взаємозалежності, розподіляються на стратегічні і тактичні.

Пріоритетними стратегічними цілями регуляторної політики є: забезпечення економічної і соціальної стабільності рекламного ринку, економічної безпеки, конкурентних переваг. Тактичні цілі регулювання такі: формування ринкових відносин у сфері реклами; формування цілісної системи рекламного обслуговування для комплексного задоволення потреб населення; створення нормативно-правової бази, що забезпечує ефективне функціонування і розвиток рекламної діяльності.

Серед методів загальнодержавної політики у сфері реклами в Україні виділяють: прямі та непрямі методи. Прямі методи припускають втручання держави у функціонування ринкового механізму, зокрема, в процесі ціноутворення, політику доходів.

При державному регулюванні рекламного ринку використовуються класичні засоби, що відображають прямі методи державного регулювання рекламної діяльності:

- державна реєстрація суб'єктів підприємницької діяльності;
- державна реєстрація засобів масової інформації;
- захист конкуренції на рекламному ринку;

- видача дозволів на розміщення реклами. Однак, непрямі методи, що характеризують здійснення непрямої дії на ринкові умови, не набули поширення у регулюванні рекламної діяльності в Україні.

Особливості реалізації функцій суб'єктів контролю рекламної діяльності найбільш повно розкриваються при розподілі на попередній, поточний (оперативний) та наступний.

Попередній контроль рекламної діяльності здійснюється шляхом: видачі дозволу на розміщення зовнішньої реклами місцевими органами виконавчої влади; погодження дозволу на розміщення зовнішньої реклами з Державтоінспекцією щодо розташування рекламних засобів на перехрестях, біля дорожніх знаків, світлофорів, пішохідних переходів та зупинок транспорту загального користування, а також відповідним центральним або місцевим органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини, утримувачем інженерних комунікацій; погодження рекламної інформації та видачі дозволу на рекламування лікарського засобу для дітей і підлітків та погодження тексту реклами харчових продуктів для спеціального дієтичного споживання, функціональних харчових продуктів з Міністерством охорони здоров'я України [1].

Застосування моніторингу рекламної діяльності пов'язується з відстеженням ситуації чи процесу у сфері управлінської діяльності, аналізом впливу на суспільні відносини прийнятих управлінських рішень, правових актів. Моніторинг рекламної діяльності здійснюється суб'єктами контролю за допомогою різних форм спостережень, оцінок і прогнозів стану, динаміки розвитку рекламної діяльності.

Як бачимо, налагодження комунікації між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, засобами масової комунікації і громадськістю є важливою умовою розвитку рекламно-комунікаційного ринку України, що частково регулюється Законами України "Про інформацію", "Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації", "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності", "Про звернення громадян", "Про місцеве самоврядування в Україні". Результати аналізу зазначених законів свідчать проте, що рівень правового врегулювання питання налагодження комунікації між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, засобами масової комунікації і громадськістю не повною мірою відповідає рівню розвитку українського суспільства та світовим тенденціям [3].

Отже, необхідно удосконалити механізм регулювання процесу обміну інформацією, зокрема впровадити принцип партнерської взаємодії, що передбачає не тільки інформування населення, а і налагодження ефективного зворотного зв'язку, проведення відповідної роз'яснювальної роботи, встановлення громадського моніторингу за діяльністю органів державної влади та органів місцевого самоврядування. У зв'язку з цим існує нагальна потреба у розробленні основних засад державної комунікативної політики, впровадження стандартів інформаційного обміну між органами державної влади,

органами місцевого самоврядування, засобами масової комунікації і громадськістю.

Відсутність в Україні цілісної системи регулювання рекламної діяльності пояснюється відсутністю концепції розвитку рекламної діяльності та чіткої системи її управління органами державної виконавчої влади і, як наслідок, — відсутня державна програма розвитку національної реклами. Не створено чіткої системи управління рекламою з боку органів державної виконавчої влади.

Джерела

1. *Гринько-Гузевська А. М.* Правове регулювання рекламної діяльності: принципи та їх реалізація. *Зовнішня торгівля: право та економіка*. 2006. № 2. С. 106–110.
2. *Микитенко Л. А.* Державний контроль рекламної діяльності в Україні : монографія. К.: Київський національний торговельно-економічний ун-т. 2011. 142 с.
3. *Ромат Є. В.* Трансформація моделі державного управління рекламною діяльністю в перехідних умовах : монографія. К.: Вид-во НАДУ. 2003. 380 с.
4. *Примак Т.О.* Маркетингові комунікації на сучасному ринку: навч. посіб. К.: МАУП. 2003. 200 с.

B. N. GECHBAIA

Doctor of Economics, Professor, Correspondent Member of the Academy of Sciences of Georgia Business Head of the Department of Business Administration Batumi Shota Rustaveli State University

N. M. VDOVENKO

Doctor in Economics, Professor, Head of the Department of Global Economics National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

R. A. DMYTRYSHYN

Full member of KPNZ “Kyivska Mala Academy of Sciences of Student Youth”, Department of Philosophy and Social Science

**MECHANISMS AND TOOLS OF INNOVATIVE
TECHNOLOGICAL SOLUTIONS IN REFORMING
THE SYSTEM OF REPORTING DATA FOR EFFECTIVE
INDUSTRY REGULATION**

All economic activities need the information (not verbal, but numerical and in figures) for management process. Information must show the changes in these numbers. A comparison of Ukrainian statistics structure shows that it corresponds to the forms and content of the European Union, and therefore FAO.

1. The main imperfection is the absence of one coordinating department or sector in The State Agency of Fisheries of Ukraine. Today statistics is collected by 5 structural divisions. There aren't central working and generalization data. But we do not have one statistical institutional governmental department in the State Agency of Fisheries of Ukraine. There is no state financial support for collection of that data. Proposal: To consider establishment of the central coordinating sector of fisheries statistics based on the State Agency of Fisheries of Ukraine.

2. At that time some data does not come to the State Statistics Service of Ukraine and to the State Agency of Fisheries of Ukraine. No reporting by natural individuals/entrepreneurs (fishery and aquaculture enterprises) does not have any negative consequences for the business of producers (fines, subtraction of permissions, licenses). Proposal: A) First of all, to consider the introduction of licenses in the fisheries sector of Ukraine. For example, analysis of aquaculture practices in the countries (top ten of leading aquaculture producers, including Brazil, Chile, Greece, Norway, India, Thailand and Turkey), shows that the majority of countries have a valid licensing system for aquaculture. When Ukraine will use the licensing system for granting rights, regulation and management of activities, as well as for the exclusive right to use the water bodies and land located below it, then the process of obtaining and processing of statistical data will be directly improved. B) To work out the responsibility of business entities

for not submitting statistics, falsifying data, etc., and to introduce relevant provisions in the legislation. It needs editing to Article 14 of the Law of Ukraine “On Aquaculture” of September 18, 2012 № 5293-VI.

Article 14. Features of the conditions of aquaculture and the provision of a fishery water bodies (its part), the fishing technological reservoir, the aquatoria (water area) of inland sea waters, the territorial sea, as well as the aquatoria (water area) of the exclusive (marine) economic zone of Ukraine for using on lease for aquaculture purposes. Article 14 must be updated with the Paragraph 10 of the following content: “10. The ground for termination of the lease agreement of the fishery water bodies (its part), the fishery technological water body, aquatoria (water area) of inland sea waters, territorial sea, as well as the aquatoria (water area) of the exclusive (marine) economic zone of Ukraine is the non-submission by the subject aquaculture of reporting information on volumes of production of aquaculture products in accordance with this law”.

3. To organize the collection and processing of data on social variables on fisheries and aquaculture. Such data are not available in the statistics of the fisheries of Ukraine. Proposal: to develop the appropriate reporting forms according to the indicators.

4. First sales institute, which is mandatory in the European Union and many other countries for using in trade fishery and aquaculture products is absent in Ukraine. Proposal: To consider registration and submission of data on the weight of the landed catch.

5. Economic indicators are absent in statistical forms. Among them there are indicators of the cost-benefit and prime cost of production.

Proposal: to develop and implement economic variables for the aquaculture in the reporting forms sector with indicators listed in the table below.

Group of variables	Variable
Profit (income)	Revenue from sales by types
	Other profits
Staff costs	Salary
	The cost of unpaid work
Electricity costs	Electricity costs
Costs for raw materials	Costs on fish-rod material
	Feed costs
Repair and maintenance costs	Repair and maintenance costs
Other operating expenses	Other operating expenses
Capital expenditures	Depreciation of fixed assets
Capital cost	Total value of assets
Financial results	Profit, expenses
Investments	Net investment
Debts	Debts

Weight of raw materials	Use of fish-rod material, kg
	Used feed, kg
Weight of sold products	Weight of sales by kinds, kg
Employment	Working persons, quantity
	Unpaid labor, quantity
	Number of hours of contract staff and employees on unpaid work, hours
Number of enterprises	Enterprises (by categories by number of employees), quantity

6. Recently, discussions in Ukraine have been conducted around the introduction of the State Register of Fishery Water Bodies (their parts) as the only state information collection system, storage and processing of statistical data on the water bodies use. The State Register of Fish Water Bodies (their parts) is not yet in force, but it was approved by the Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine (30.09.2016, 159 № 979). This Decree came into force on January 1st, 2016.

The developed State Register of Fishery Water Bodies (their parts) will in future be a platform for: obtaining reliable statistical data and forecasting indicators of fisheries development; information support for monitoring, planning, organization and implementation of measures for the protection of water bioresources, their rational using and reproduction; control for the receipt of reliable information on the volumes water bioresources using; control of the targeted use of water bodies. The State Register of Fish Water Bodies (their parts) was created as a tool for data collection in accordance with Article 15 of the Law of Ukraine “On Fisheries, Industrial Fishing and the Protection of Water Bioresources” (08.07.11 № 3677-VI). The Register provides for the registration of fisheries water bodies (their parts) that are intended and used for the purposes of fishing (Article 15 of Law № 3677 of 07/08/11), including: Fishing technological reservoirs, Aquatories (water area) of inland sea waters, territorial sea, exclusive (marine) economic zone of Ukraine. The maintenance of the Register will be provided by the State Agency of Fisheries of Ukraine by the way of collecting documented information on water bodies in which fishing or aquaculture is carried out. The source is the information provided free of charge by legal entities and individuals - entrepreneurs by submitting an application in the prescribed form. Applications are registered in the Logbook of applications on the day they are received in order of priority. Besides, the users of water bioresources must add a copy of the notification of allocation of quota and permission for the special use of aquatic biological resources to the application, and subjects (enterprises) of aquaculture – copies of the lease (water bodies, land) and passport of the water body or technical fishery water body. Also the State Register of Fish Water Bodies (their parts) takes into account the mandatory information provided on a royalty-free basis by central executive authorities, regional state administrations, local government officials,

enterprises, establishments belonging to the management sphere of the State Agency of Fisheries of Ukraine if requested.

The information received about a water body is entered into the Register during 15 working days from the date of its receipt on physical materials or in electronic form, and after that it is automatically assigned a registration number.

The registration number is automatically assigned by the electronic system and consists of nine digits: The first two are the code of the region in which the water body is located, Third and fourth – type of water body, The last five – the number of the registered water body in region. Code 26 is for Kiev, for the regions of Ukraine where the water body is located, the following codes are entered: 02 – Vynnytsia, 03 – Volyn, 04 – Dnipropetrovsk, 05 – Donetsk, 06 – Zhytomyr, 07 – Zakarpattia, 08 – Zaporizhzhia, 09 – Ivano-Frankivsk, 10 – Kyiv, 11 – Kirovohrad, 12 – Luhansk, 13 – Lviv, 14 – Mykolaiv, 15 – Odessa, 16 – Poltava, 17 – Rivne, 18 – Sumy, 19 – Ternopil, 20 – Kharkiv, 21 – Kher-son, 22 – Khmelnytsky, 23 – Cherkasy, 24 – Chernivtsi, 25 – Chernihiv. For water bodies located in two or more regions, the code of the region will be the one which contains the bigger part of the water body. For the aquatoria (water area) of inland sea waters, the territorial sea, the exclusive (marine) economic zone of Ukraine, the code of the closest region is used. Also codes were installed for the type of water body: 01 – for all water bodies (reservoirs, ponds, lakes and closed natural reservoirs); 02 – part of the water body; 03 – fish processing water reservoir; 04 – water area of the inland sea waters, territorial sea, and marine economic zone of Ukraine. The State Register of Fish Water Bodies includes the serial number of the water body, which is determined by the order of registration number by region. Since the Register contains different data it can be used both with the full or limited access.

Proposal: To implement the State Register of Fish Water Bodies (their parts) that has been developed. To provide the public access to the Register, where public authorities, local government officials, state enterprises, institutions, organizations, other legal entities and individual entrepreneurs can get needed information.

Джерела

1. Hoof, L., Kraus, G. Is there a need for a new governance model for regionalized Fisheries Management? *Implications for science and advice. Marine Policy*, 2017. № 84. P. 152–155.
2. Karpenko L., Zalizko V., Vdovenko N., Starynets O., Mienailova H. Entrepreneurship as a basis for promotion of the strategy of development of polish industrial enterprises. *Journal of Entrepreneurship Education*. 2019. Vol. 22. Issue 3.
3. Kozlovskiy S., Mazur H., Vdovenko N., Shepel T., Kozlovskiy V. Modeling and Forecasting the Level of State Stimulation of Agricultural Production in Ukraine Based on the Theory of Fuzzy Logic. *Montenegrin Journal of Economics*. 2018. Vol. 14. № 3. P. 37–53.

4. *Justel-Rubio A., Garibaldi L., Hampton J., Maunder M., Restrepo V.* A comparative study of annual tuna catches from two different sources: FAO global capture database RFMOs statistical. *International Seafood Sustainability Foundation*, Washington, D. C., USA, 2016.

HISTORICAL AND ANALYTICAL STUDY OF THE SCIENTIFIC AND SOURCE BASE FOR THE RESEARCHING PUBLIC COMMUNICATION

The main aim of this report is to consider fundamental scientific researchers of the prominent Ukrainian scientists Ev. Romanenko and I. Chaplay as for historical and analytical aspects of public communication.

The phenomenon of public communication has been the subject of scientific researches. Some prominent Ukrainian scholars such as Ev. Romanenko [1] and I. Chaplay [2] paid their attention on this phenomenon. They talk about the impact of public communication that has acquired its modern form. So the Ukrainian researchers note that the main part of scientific works fall on the second half of the twentieth century and to our present days of the XXI century.

I. Chaplay proposed to focus on several aspects of historical changes that took place between the 60s of the twentieth century and the present in the study of this concept. The first one concerns the emergence of such a way of state-public communication, which, since 1960, has been confined to a form established by politicians, in which there is no idea of citizenship [2, 26]. This period of state and public communication formation was defined by scientists, in fact, as a process of development of the communication product, which, above all, contributes to the dynamics of relations between politicians and parties, on the one hand, and the main media, on the other, without special attention and consideration by the public. The idea that state-public communication is the fuel for the organizational engine of the state is just beginning to emerge in the West [2, 27].

I. Chaplay writes: “In the 70’s of XX century despite the emergence of the first effective linear channels for transmitting information from political sources through interpretive filtering of journalists to the mass audience, the process of public communication has been limited by political reality depiction and by the main problems facing governments at a given time. At the same time, a relatively small circle of journalists received certain social preconditions for broad interaction with various mass media to cover certain social interests, values and established ways of understanding public administration in general” [2, 27]. Using Lichtenberg’s definition that a wide range of civic opinions and their analysis in the media play a significant role in the development of a region or country and through proper organization of the process of state and public communication, it is possible to create additional opportunities for economic development of the country and improve the overall well-being of the population I. Chaplay says that the role of public communication in the long run is mainly reactive. “The suc-

cess of its formation and development depends on many factors, including: organizational structure (who participates, which organizations are represented), available experience and financial resources. In addition, each participant in the communication process needs to invest enough time and effort to achieve a good result. State-public communication should determine the status of public organizations and associations, be an integral element of civil society. Comprehensive coverage of the activities of state organizations strengthens trust in government officials, creates an atmosphere of friendship and friendliness in society” [2, 28].

Looking through the second stage of the study, I. Chaplay notes that the previously predicted powerful effects of public communication are gradually finding empirical confirmation. In the period from the mid-1980s to the early 1990s, the attitude to the sphere of state and public communication obviously changed markedly [2, 28]. It is beginning to be identified with a special environment of formation, dissemination and functioning of socially significant information on the activities of state institutions, the purpose of which is to influence social groups and individuals through the use of a comprehensive set of media, among which print media, radio, television, Internet resources. State-public communication promotes the formation and development of civil society and its values. It must obey to the goals of the civil society, provide people with the information necessary for decision-making in the state. The tools of state and public communication should allow citizens to see that they can become active participants in public life. It is no longer enough to simply pay attention to problematic issues in public administration. Citizens need to see how they can play their part, change something, be heard, how they can be more involved in public life. Thus, the active participation of citizens is the key to understanding civil society and one of the defining principles of the formation of state-public communication [2, 28].

In I. Chaplay’s opinion, during this period that state and public communication begins to convey to people the ideas, the basic principles of public authorities work, has to arouse people’s interest in such process.

Moving on, I. Chaplay notes that since this time, the process of establishing public communication is developing rapidly. This is due to institutional and bureaucratic agreements being implemented in states, which are becoming increasingly dubious and distrustful of citizens. Representatives of legislative and political parties, regulatory authorities are beginning to believe that one of the main principles of democratic public administration is the openness of state communication processes, thus creating favourable conditions for public participation in these processes. In European countries, public participation is becoming officially regulated, but in many countries these relationships are less formal, although they are often guaranteed by law. Due to the openness of public communication processes for citizens, as well as for groups that are organized to defend their own interests, public administration is gradually becoming more democratic, because the end result of public authorities is formed taking into account more public positions. In Western countries, there is an increasing tendency for the leadership or government to move to a system of government in which the public and government are no longer directly responsible for the provision of public services,

and this function is assumed by a third way, usually non-governmental organizations [2, 29].

“During the industrial epoch, the role and mass communication importance during each century grows almost exponentially. The idea of forming a democratic state and public communication, which was used in the mid-1990s, implied the normative commitment of public authorities to the will of the majority, at least at the level of the choice of representatives to government. Ideal governance is beginning to be defined as governance that finds a balance between rational and efficient provision of public services, as well as a truly open and democratic process. In this case, the decision-making process to support the idea of citizen participation in state processes, first of all, emphasizes the principle of good will and mutual understanding, rather than hierarchy and subordination. The transition to new forms of human-centered interaction between public authorities and citizens is defined as a new trend in public administration or as a new public administration” [2, 30].

I. Chaplay writes that it is no secret that “in the early twentieth century attempts of many states, including Ukraine, to create governance systems that can actually engage citizens and determine and take into account their needs in the products of public administration has failed to bring the expected results. At the scientific level, such fact often explained by the shortcomings of representative democracy, which, unfortunately, is not able to solve complex heterogeneous problems of society and ensure that its interests are taken into account, due to increased participation of citizens in public policy” [2, 30].

During this period, according to the scientific works by I. Chaplay there is a change in the focus of public authorities on the potential benefits of communication policy with the population. “There is some concern that these benefits will be lost, overshadowed or unfairly distributed due to the lack or reduced consideration of public opinion without receiving the necessary support from the population to implement new reforms. After all, when a person feels not just an executor of the law, but is an integral part of the legislative process, the probability of his positive attitude to a particular product of public administration increases” [2, 30–31]. Given the paradigmatic changes to some extent, which I. Chaplay found at the beginning of her public communication historical analysis it is advisable to consider modern research priorities in studying the participation of citizens in public communication processes of the state related to forms of political activity. “At the same time, it should be noted that the participation of citizens in administrative processes is less analyzed, and, in particular, the direct participation of citizens involved in obtaining public services and processes to improve their quality in the implementation of public policy” [2, 31].

The post-industrial epoch, the final formation and first results of which can be observe in some countries now, has shown some new scales of state and public communication. “In the early twentieth century among scholars in political science and public administration there is a lively debate which is beginning as to whether the media are remote from the values of democratic citizenship or contribute to its comprehensive dialogue with public authorities. Political scientists

say that public communication should comprehensively cover the life of the country: to the extent sufficient for understanding, to report on the functioning of democratic institutions that enable citizens to more widely exercise the right to participate in state affairs (presidential and parliamentary elections, referendum, etc.), to inform about the activities of the government, the adoption of state regulations governing life society, participation in the formation of political and legal cultures of citizens, etc.” [2, 31].

Thus, historical and analytical study of the scientific base for the researching Ukrainian features of public communication has to be considered as the most fundamental work in the native state administration.

Джерела

1. *Романенко Є. О.* Державно-управлінська комунікація як механізм реалізації державної політики / Є. О. Романенко [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=540>
2. *Чаплай І. В.* Державно-громадська комунікація як об'єкт наукового дослідження в Україні / І. В. Чаплай. Одеса: КУПРІЄНКО СВ, 2018. 386 с.

I. V. ZHUKOVA

PhD in Public Administration, Associate Professor, Professor of the Department of Public Administration in Civil Protection of the Institute of Public Administration and Research in Civil Defence, Laureate of the Presidential Prize for Young Scientists, Laureate of the Ivan Franko Prize in Information Activity

THE PECULIARITY OF THE PUBLIC-COMMUNICATIVE SPHERE AS A CATEGORIAL RANGE OF COMMUNICATION IN THE STATE

The public-communicative sphere attracts some special attention to the important concepts of the categorical range of communication in the state and society. O. Tretyak defines the public-communicative sphere as the primary institution of the public in the conditions of man from nature separation and its communities from the world surrounding. The public-communicative sphere is at the same time the environment of social and communicative subjects, the material substrate of things and actions that belong to the public world [1, 78]. Such thing requires some special studying of the community needs, applying marketing research, identifying trends in public opinion and involving the public in the local government political issues study to consider communication as a tool to “sell” the product of public administration to the community.

The public-communicative sphere is usually considered by most foreign researchers as a social space in which different opinions are expressed, problems of general concern are discussed, and collective decisions are made after the communication of its main participants. Thus, the public-communicative sphere is the central “arena” for public communication. Communications in the public sphere are being formed and maintained in the large societies, the media, and more recently in the online network media. The term “public-communicative sphere” in English is a translated word from the German *Öffentlichkeit*, which also decomposes into two related terms: “public”, or a group of persons presented in the public sphere, and “publicity”, or the state of public decisions’ discussion. In communicative research, the concept of public-communicative sphere is applied to both political and cultural communication. This term has both descriptive and normative connotations. Normative theories of the public-communicative sphere, as a rule, indicate the ideal characteristics of social communication, as well as the conditions favourable for their implementation, and help to evaluate the existing communication critically.

J. Habermas writes that the public-communicative sphere should not be considered as an organization or institution. It is a communicative network in which discourses are institutionalized and information and opinions are circulated. It is a “place” where issues relevant to the community are identified and identified, schematized and discussed, and possible ways for their solving are suggested.

Public communication networks are expanding through the media, which allows communication over long geographical distances and combines in the context of one discourse of territorially dispersed interlocutors [2, 359–360]. Within the concept of the public-communicative sphere, the structural component of communication is the official communicative messages of public authorities. In the form of such communicative messages, information flows are carried out by the authorities and require feedback for management [3].

Based on this, D. Gusev defines communication as a tool of public administration, which is a set of phenomena of informational influence and interaction in the field of public administration, reflected in official business texts initiated by the government, which performs regulatory and stabilizing functions for the population, the state, on the territory of which it operates, an information function of both within the state and its relations within the world community and an identification function to the government position and the state that is represented it in the international arena [3]. The scientist emphasizes that at the present stage of the development of Ukraine the state communication policy is based on the implementation of neoliberal communicative strategy. For this purpose the communicative messages are used, which are two-level conceptual-discursive constructs and such multilevel structure makes communicative messages universal and potentially suitable for any social group of the society [3]. This indicates that communication in this sense is one of the most important tools for public management of various processes, and hence the implementation of a democratic political and economic course.

At the same time, the concept of communication by most researchers of public administration is associated with the idea of society as an organism that is a whole, all organs of which are interconnected, performing predetermined functions, which were reduced primarily to physical means of communication such as various networks like rivers, canals, shipping, roads, and that has been considered as a central element of progress.

The first theoretical step in substantiating the concept of “communication” was the idea of “a labour division”, formulated by A. Smith (1723–1790) [4]. In his opinion, a necessary prerequisite for any division of labour is communication, which allows to organize a collective work and, thus, to structure the economic activity. Thus, the liberalization of the flow of goods and labour requires the creation and maintenance of the means of communication, which began to include, in addition to traditional communicative means some new, including newspapers and telegraph.

The idea of the communicative and informational role of money as a symbolic means of communication formed the basis of English classical political economy, in particular the theory of J. Mill [5], who was the predecessor of “cybernetic model of material flows with feedback in the form of cash flows as information”, and later by G. Simmel [6] in the work “Philosophy of Money” and others [7; 8].

At the beginning of the XIX century. the first sociological theories emerged, in which the idea of communication as a necessary condition for the existence and development of society was further developed. For example, the English philoso-

pher and sociologist G. Spencer [9; 10; 11] believed that society arises organically and is an organism, i.e. a set of interconnected specialized parts. At the same time, the means of communication — roads, canals, railroads, and the telegraph — were perceived as the equivalent of the nervous system of society, which makes possible the interaction of its various elements, first of all, the centre and periphery, and so on. Hence the idea of the mass media role, we note although that this concept did not yet exist, just as the concept of mass society as well. However, the idea of the need for a free press as a mouthpiece of society and a source of formation of public opinion, which creates conditions for the normal functioning of society as a whole organism, has already been laid down. The development of communication begins to mean respect for the human person, respect for his worldview and the right to self-determination. Thus, the development of communication is a social process. Social, because it does not seek to form a simple reaction of people in society to certain decisions of the government, but assumes the primacy of human values and human dignity over simple communication techniques.

Thus, communication at the present stage of the state and society development is proposed to be considered as a way of manifestation of the social essence of man, which is a factor in the formation of human personality, acts as a source of information and as a coordinator, a regulator of human activity. Based on this definition, and the interests of a democratic society the relationship between government and civil society and their interaction through the public sphere determines the statehood of society. The process of globalization has gradually shifted the debate from national to global debate, encouraging the emergence of global civil society and special forms of communicative management. According to the sphere of communication as a space for civil debates on public affairs it has also shifted from national to global and is increasingly concentrated in the global Internet communication networks. Communication as the diplomacy of the public, not the government, interferes in this global social sphere, laying the foundation for traditional forms of democracy, speaking out outside the strict negotiations on power relations, based on common cultural significance, the essence of communication [12].

Джерела

1. *Третяк О. А.* Публічна сфера політики демократичного суспільства: між політичною теорією та громадською практикою. *Грані*. 2013. № 8. С. 77–83. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Grani_2013_8_10
2. *Habermas J.* Between facts and norms: Contribution to a discourse theory of law and democracy; [translated from German by William Rehg]. Cambridge : The MIT Press, 1998.
3. *Гусев Д. В.* Государственная коммуникативная политика в условиях процесса модернизации современной России. URL: <http://www.dissercat.com/content/gosudarstvennaya-kommunikativnaya-politika-v-usloviyakh-protsessamodernizatsii-sovremennoi->
4. *Смит А.* Исследование о природе и причинах богатства народов. М. : Эксмо, 2007. 960 с.

5. *Милль Дж. С.* Про свободу: Есе / пер. з англ.К. : Вид-во “Основи”, 2001. 463 с.
6. *Зиммель Г.* Философия денег. Теория общества. Сборник / Вступ. статья, сост. и общ. ред. А. Ф. Филиппова [Пер. с нем.]. М. : КАНОН-пресс, 1999. 416 с.
7. *Парк Р.* Город как социальная лаборатория. Рабочие тетради по теории и истории социологии. М. : 1992. Вып. 1. 354 с.
8. *Парсонс Т.* Система современных обществ. М. : Аспект Пресс, 1998. 603 с.
9. *Атаманчук Г. В.* Теория государственного управления: курс лекций. М. : Юрид. лит., 1997. 400 с.
10. *Афонін Е. А., Гонюкова Л. В., Войтович Р. В.* Громадська участь у творенні та здійсненні державної політики. К. : Центр сприяння інституц. розвитку держ. служби, 2006. 160 с.
11. *Спенсер Г.* Западно-европейская социология XIX века. М. : Мысль, 1996. 574 с.
12. <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0002716207311877> 356

Т. І. ЛЮРІНА

дійсний член Міжнародної академії культури безпеки, екології та здоров'я, кандидат педагогічних наук, професор, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, м. Мелітополь, Україна

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ВПЛИВУ ЦІННОСТЕЙ НА СТАН СВІДОМОСТІ І ДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ В КОНТЕКСТІ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ

Сьогодні в Україні набула загрозливого рівня тенденція погіршення здоров'я населення. Це зумовлено збідненням значної частини населення, погіршенням екологічної ситуації, розповсюдженням здоров'яруйнівних стереотипів поведінки, зниженням доступності до якісних медичних послуг, здоров'явитратністю сучасної системи освіти та ін. Повноцінно вирішувати питання здоров'я нації як індикатора якості життя суспільства, показника цивілізованої держави, критерію доцільності й ефективності загалом усіх сфер діяльності можна лише в контексті формування національної свідомості громадян України на основі історико-філософського надбання людства. “Особливої актуальності означена проблема набуває в умовах модернізації системи освіти в Україні, зорієнтованої на входження у європейський освітній простір. Концепція нової української школи спрямована на формування компетентностей, необхідних для успішної самореалізації особистості в суспільстві” [2, 446].

Для розгляду нашої проблеми з'ясуємо сутність таких дефініцій: “здоров'я — (від лат. цілий) сукупність показників, які дають можливість повноцінного існування людини; здорове тіло — якісні характеристики функціонування тіла людини, які створюють можливості для її духовної та душевної самореалізації; психічне (душевне) здоров'я — це характеристика мозку, що полягає у відображенні об'єктивної дійсності; духовне здоров'я — ідейний стержень гармонійного існування організму людини. Без сумніву, здоров'я людини — то не лише запорука нормального життя, а й насамперед великий Божий дарунок. Тому, на нашу думку, здоров'я та здоровий спосіб життя потрібно розглядати лише в єдності цих трьох понять” [3, 321].

Здоровий спосіб життя, що відображає “стан повного фізичного, духовного і соціального благополуччя” (за визначенням Всесвітньої охорони здоров'я) має формуватися на основі певних ціннісних орієнтирів особистості. Їх формування відбувається під впливом культури соціуму всіх його рівнів: суспільства, спільності, колективу, групи, сім'ї. Для кожного безумовною цінністю є життя, здоров'я; у відносинах з іншими людьми головна цінність — совість. В основі цінностей духовних — розум (розумні вчинки), свобода (свобода слова, свобода дій). Для особистості важливим є усвідомлення

власних цінностей (чим можна знехтувати, через що не можна переступить у своїх учинках, чим керуватись у своїй поведінці): любов до природи і гармонія відношень з нею (родина, рід, родичі, батьки, навколишній світ), до себе (стать, вік, ріст, вид, темперамент, здоров'я); совість (громадянська, професійна, особистісна); розум (вищий), людський (у поєднанні розуму і доброти, інтелекту й емоцій); віра, надія й любов у контексті гуманізації як поєднання людського й особистісного, професії як покликання. Надпотребна цінність супроводжується емоційним реагуванням. Вона те, до чого людина небайдужа, що хвилює, що хоче захищати, відстоювати як власне переконання. Людина розумна — творець. Вона проти зла і руйнації, котрі, руйнуючи зовнішнє, руйнують і внутрішнє, тобто її саму, що становить загрозу її життю здоров'ю.

Життя і здоров'я — головні цінності у відношенні до природи. “Жити щасливо і жити згідно з природою — одне й те ж” (Сенека). Вищу цінність існування дає щастя, яке пояснюється по-різному, але суть будь-якого пояснення при цьому — гармонія у відношеннях індивіда і природи, особистості і суспільства, що сприяє здоров'язбереженню особистості.

Заявлене панування індивідів над природою, яке продемонструвало ХХ століття, не зробило людину більш здоровою, а життя більш щасливим, оскільки порушило єдність і цілісність індивіда і природи. Крайності у перевагах особистісного чи суспільного, через які неодноразово проходило людство, — все ті ж порушення гармонії, відповідності між особистістю і суспільством. Розум людський сьогодні повинен цю гармонію відновити, забезпечити, запобігаючи тим самим багаточисельним конфліктам, які призводять до дисбалансу фізіологічної і психічної системи людини, що зашкоджує її повноцінному життю і здоров'ю, та загрожують катастрофою всій Планеті. Гармонія — головна цінність в усіх перевагах людини і людства у новому тисячолітті.

Систему цінностей визначає дух. У що вірю? Що люблю? Що найбільше ціную? — це і становить власну систему цінностей, життєву опору, осердя свідомості. І чим ближче система цінностей до цінностей загальнолюдських, тим сильніше людина духом, піднесеніше її устремління, тим благородніші цілі, тим розумніші потреби, тим ясніші думки щодо планування своєї діяльності, чистіша мислительна діяльність. “Для того, щоб поставити перед собою мету (бути здоровим), а потім її досягнути, людина має насамперед вірити (у Бога, у себе, у власні сили, у необхідність, важливість здоров'я та здорового способу життя). Повіривши, людина починає відчувати власні сили, у неї виникає бажання досягти поставленої мети. Сила бажання залежить від якісних характеристик віри. Але щоб остаточно й повноцінно досягти поставленої мети, людині потрібна можливість (формувати та зберігати власне здоров'я), яка проявляється у певних сприятливих умовах“ [3, 326].

Отже, умови життя сучасної людини висувають актуальні завдання вдосконалення наукового аналізу проблем її здоров'я. Людина — найвища цінність суспільства, а здоров'я, носієм якого вона є, зумовлює гармонійний розвиток людини і тим самим є запорукою всебічного розвитку суспільства.

“Здоров’я людини — соціальна цінність, невід’ємна частина суспільного багатства, і від суспільства залежить, як здоров’я використовується, охороняється і відтворюється. Аналіз здоров’я людини стає необхідною умовою розкриття і вдосконалення людських здібностей і можливостей як рушійної сили та найвищої мети суспільного прогресу” [1, 321]. Успіх самореалізації у професії визначається, окрім фахової обізнаності, психічним та фізичним благополуччям, ставленням до здоров’я та здоров’язбережувальної діяльності. На стан свідомості і діяльності людини надзвичайний вплив мають цінності як один із факторів, що визначає поведінку людини, її активність, значущих для неї дій, дотримання яких сприяє її здоров’язбереженню.

Джерела

1. Бойчук Ю. Д., Турчинов А. В. Сутність здоров’язбережувальної компетентності. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*: [зб. наук. пр.]. Вип. 48/49. Харків: УІПА, 2015. С. 180–186.
2. Коцур Н. І., Товкун Л. П. Формування здоров’язбережувальної компетентності в майбутніх педагогів у процесі професійної підготовки. *Загальна теорія здоров’я та здоров’язбереження : колективна монографія* / за заг. ред. проф. Ю. Д. Бойчука. Харків: Вид. Рожко С. Г., 2017. С. 446–453
3. Могильний Ф. В. Модель формування здорового способу життя. *Загальна теорія здоров’я та здоров’язбереження : колективна монографія* / за заг. ред. проф. Ю. Д. Бойчука. Харків: Вид. Рожко С. Г., 2017. С. 320–326.

С. Ю. ЗАДОЯ

*дійсний член Міжнародної академії культури безпеки, екології та здоров'я,
магістр, аспірантка Університету Григорія Сковороди в Переяславі,
викладач Богуславської школи мистецтв Київської області,
м. Богуслав, Україна*

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ-БАНДУРИСТІВ В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

У сучасному процесі модернізації національної науки, культури й освіти України, що детермінує невід'ємну складову соціальних, політичних і економічних трансформацій у державі, важливої значущості набуває професійна підготовка сформованих конкурентоспроможних педагогів-музикантів як носіїв духовного, культурного й інтелектуального потенціалу держави. Вхідження України в європейський простір, реконструювання різних напрямів традиційного співоцько-інструментального виконавства, пожвавлення інтересу до автентичного кобзарського мистецтва, розширення наукового зацікавлення музикознавчими, філософськими і творчими аспектами надбань музичного мистецтва спонукають до якісно нового компетентнісного підходу до професійної підготовки педагога-бандуриста. У зв'язку із зазначеним, пропонується робота спрямована на розв'язання низки питань щодо формування фахових компетенцій педагогів-бандуристів у процесі професійної підготовки в умовах модернізації освіти в Україні, а також на розкриття перспектив означеного процесу в контексті загальнокультурного розвитку суспільства.

Аналіз сучасних законодавчих документів про освіту та останніх наукових досліджень з проблеми дослідження засвідчив нагальну потребу українського суспільства в підготовці педагогів-музикантів, спроможних у мінливих умовах сучасного соціуму й музично-педагогічної діяльності забезпечувати формування системи цінностей та розвиток творчого потенціалу учнів.

У контексті нашого дослідження привертає увагу підготовка в умовах модернізації освіти в Україні нового покоління педагогів-бандуристів — професіоналів зі сформованим системним уявленням про музичне мистецтво, які мають володіти сучасними технологіями бандурного музикування, високою музичною культурою, розвиненою музично-педагогічною компетентністю, забезпечувати якість музично-освітньої послуги у сфері бандурного мистецтва; використовувати людський фактор як головний ресурс у музично-освітній діяльності, постійно особистісно і професійно зростати.

Визначення фахових музичних компетенцій педагога-музиканта та їх структури ґрунтується на виділенні основних видів музичної діяльності на занятті. Аналіз видів музичної діяльності, а також розгляд галузевих стан-

дартів щодо підготовки вчителя музики дозволяють виокремити найактуальніші базові різновиди музичної діяльності: сприймання музики; виконання музики; створення музики; оцінювання музичних явищ. Вони мають стати основою для розробки моделі фахових музичних компетенцій майбутніх педагогів-бандуристів, що включає забезпечення підвищення професійної мотивації, стимулювання реалізації творчого потенціалу, досягнення максимального для кожного студента розвитку теоретичної та практичної досконалості у навчальній і науковій діяльності, виявлення та плідне використання особистісних ресурсів для досягнення успіху у професійній діяльності через формування духовної і морально-естетичної спрямованості особистості.

Компонентами духовної і морально-естетичної спрямованості майбутнього педагога-бандуриста є: професійно-ціннісні орієнтації (індивідуальні (особистісні) утворення, ціннісні орієнтації, наявність яких забезпечує якісне виконання ним професійної діяльності; особистісні цінності музично-педагогічної діяльності (соціально-психологічні утворення, в яких відображаються цілі, мотиви, ідеали, установки та інші світоглядні характеристики особистості педагога-музиканта, що становлять у своїй сукупності систему його ціннісних орієнтацій (суспільна значимість педагога-бандуриста, визнання професії найближчим особистим оточенням; можливості розвитку професійно-творчих здібностей, заняття улюбленим справою, постійне самовдосконалення; творчий характер музично-педагогічної діяльності); професійне цілепокладання (система професійного осмислення об'єктивної необхідності розвитку особистості педагога-музиканта; пошук максимально точного формулювання ідеального образу такого фахівця (вибір власних цілей музично-педагогічної діяльності і професійного самовдосконалення, усвідомлення ієрархії цілей професійної діяльності і професійного самовдосконалення); професійна мотивація (інтерес до бандурно-мистецької діяльності, усвідомлення значимості і відповідальності результату музично-педагогічної діяльності, потреби в отриманні якісної професійної музично-педагогічної освіти; прагнення до професійного успіху (мотивація досягнення, прагнення до саморозвитку, здатність до рефлексії та саморефлексії).

Орієнтиром для визначення змісту, засобів, форм, методів організації навчання слугують як загальнометодологічні, так і спеціальні, більш конкретні методологічні принципи [1]. Методологічними засадами викладання навчальних музичних дисциплін з бандурного мистецтва є “гуманістична спрямованість мистецької освіти, її національна основа, особистісно-орієнтований підхід до мистецького навчання, забезпечення системності мистецького навчання” [2, 43].

У результаті дослідження ми дійшли висновку, що формуванню фахових компетенцій педагогів-бандуристів в умовах модернізації освіти в Україні сприяє забезпечення якості його професійної музично-педагогічної освіти, розвиток творчого потенціалу і музично-творчої активності при формуванні духовної, морально-естетичної та інтелектуальної спрямованості майбутнього фахівця. В означеному процесі важливо використовувати особистісні ресурси для досягнення успіху забезпеченням підвищення професійної мо-

тивації, стимулювання реалізації творчого потенціалу, досягнення максимального для кожного студента розвитку теоретичної та практичної досконалості у навчальній діяльності.

Перспективною подальшою розвідкою у цьому напрямі є розгляд педагогічних умов організації навчання на основі компетентнісного підходу до професійної підготовки педагогів-бандуристів у контексті сучасних освітніх технологій.

Джерела

1. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / З. Н. Курлянд, Р. І. Хмелюк, А. В. Семенова [та ін.] ; за ред. З. Н. Курлянд. Київ : Знання, 2007. 399 с. 2. Хоткевич Г. *Музичні твори та мистецтвознавчі матеріали з особистого архіву: джерелознав. показч.* / НАН України, Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника; упоряд. та вст. ст. М. Семенюк; відп. ред. Р. Осадця. Львів: Фенікс, 2004. 182 с.

МЕХАНІЗМИ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Корупція є не лише злочином проти держави та громадянина, а й загрожує сприйняттю легітимних дій державних органів та безпеці громадян, негативно впливає на репутацію органів державної влади, перешкоджає реформування системи публічного управління, наносить непоправної шкоди національній безпеці країни. Тому питання запобігання та протидії корупції є важливим, яке повинно бути вирішено в межах реформування держави та суспільно-політичних процесів.

Тому виникла нагальна потреба у вдосконаленні сучасної політики безпеки в частині запобігання та боротьби з корупцією, формування ефективних механізмів подолання такого явища як корупція.

До основних проблем формування механізмів запобігання та протидії корупції належать:

1) політичні (несприятливі характеристики політичної еліти, політична нестабільність, недосконалість механізмів взаємовідносин органів державної влади з політичними партіями, відсутність стійких традицій демократії, недоліки регулювання державою фінансування політичних партій, обмеження суспільно-політичних свобод, надмірна політична децентралізація);

2) економічні (надлишкове втручання держави в економіку, недоліки системи оплати праці державних службовців, неадекватна податкова політика, низький рівень економічного розвитку, висока забезпеченість країни природними ресурсами тощо);

3) соціальні (низька освіченість суспільства, слабкість громадянського суспільства тощо);

4) правові (нерозвиненість антикорупційного законодавства, прогалини у правовому регулюванні суспільних відносин, суперечності між положеннями різних нормативно-правових актів, нечіткість або незрозумілість лінгвістичних формулювань правових норм, винятки із загальних прав та процедур, заплутаність та розпорошеність правового регулювання тощо);

5) управлінські (слабка дієвість державного контролю, структурно-функціональні недоліки системи державних органів, непрозорість їх діяльності, невпорядкованість загальної адміністративної процедури, нерозвиненість адміністративного судочинства, відсутність належного організаційного забезпечення антикорупційної діяльності, недоліки надання адміністративних послуг);

6) психологічні (виробництво за допомогою ЗМІ корупційних стереотипів, гіперболізація у суспільній свідомості тотальної корумпованості державного апарату, поширення думки про безглуздість індивідуальної корупції тощо);

7) культурно-етичні (відсутність надособистісних цінностей, ідеалів та моральних заборон, розходження між суспільними уявленнями про корупцію та її законодавчим визначенням, існування подвійних моральних стандартів щодо корупції, нерозуміння гостроти корупційної проблеми у суспільстві [1]).

До основних елементів формування механізмів запобігання та протидії корупції слід віднести: об'єкти та суб'єкти забезпечення безпеки держави; методи забезпечення безпеки держави; механізми забезпечення безпеки держави, а також зовнішні та внутрішні загрози.

До суб'єктів забезпечення безпеки держави в системі запобігання та боротьби з корупцією слід віднести наступні: органи прокуратури, в тому числі Спеціалізована антикорупційна прокуратура; органи Національної поліції України; Національне антикорупційне бюро України; Національне агентство з питань запобігання корупції; Державне бюро розслідувань; Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів; Вищий Антикорупційний суд.

До основних загроз запобігання та боротьби з корупцією, на нашу думку, можна віднести: політико-правові проблеми (несприятливі характеристики політичної та управлінської еліти, політична нестабільність, недосконалість механізмів взаємовідносин органів державної влади з політичними партіями, відсутність стійких традицій демократії, недоліки регулювання державою фінансування політичних партій, обмеження суспільно-політичних свобод, надмірна політична децентралізація); економічні (розгалуженість дозвольно-регуляторної системи; надлишкове втручання держави в економіку, недоліки системи оплати праці державних службовців, неадекватна податкова політика, низький рівень економічного розвитку, висока забезпеченість країни природними ресурсами тощо); соціальні (низька освіченість суспільства, слабкість громадянського суспільства тощо); правові (нерозвиненість антикорупційного законодавства, прогалини у правовому регулюванні суспільних відносин, суперечності між положеннями різних нормативно-правових актів, нечіткість або незрозумілість лінгвістичних формулювань правових норм, винятки із загальних прав та процедур, заплутаність та розпорошеність правового регулювання тощо); управлінські (слабка дієвість державного контролю, структурно-функціональні недоліки системи державних органів, непрозорість їх діяльності, невпорядкованість загальної адміністративної процедури, нерозвиненість адміністративного судочинства, відсутність належного організаційного забезпечення антикорупційної діяльності, недоліки надання адміністративних послуг); психологічні (психологічне сприйняття та толерантність суспільства та населення до корупції; виробництво за допомогою ЗМІ корупційних стереотипів, гіперболізація у суспільній свідомості

тотальної корумпованості державного апарату, поширення думки про безглуздість індивідуальної корупції тощо); етичні (відсутність надособистісних цінностей, ідеалів та моральних заборон, розходження між суспільними уявленнями про корупцію та її законодавчим визначенням, існування подвійних моральних стандартів щодо корупції, нерозуміння гостроти корупційної проблеми у суспільстві); контрольні — створення багато державних контролюючих інституцій, водночас відсутність дієвого контролю громадянського суспільства неефективність інститутів державної влади та місцевого самоврядування; кадрові — відсутність професійно підготовлених кадрів з відповідними етичними якостями (чесність, відданість справі, політична неупередженість, незаангажованість тощо); прорахунки у кадровому забезпеченні інституту управлінської ланки в органах державного управління [2].

До механізмів запобігання та протидії корупції в Україні слід віднести наступні: нормативно-правовий механізм (реалізація Закону України “Про запобігання корупції”, прийняття та реалізація стратегії та концепції запобігання корупції; формування програмних документів, планів тощо); організаційний механізм (реалізація сучасних механізмів запобігання та розвитку корупції); інституційний механізм (формування та розвиток антикорупційних інституцій); економічний механізм (реалізація механізмів фінансування антикорупційних заходів) [3, с. 256].

До методів запобігання та протидії корупції в Україні належать наступні: по-перше, забезпечення патріотичного виховання, починаючи з дошкільного закладу освіти; по-друге, забезпечення фінансового моніторингу рівня життя посадових осіб та осіб, наділених адміністративно-розпорядчими функціями; по-третє, формування єдиної державної політики у сфері запобігання корупції з формуванням системної діяльності антикорупційних органів; по-четверте, забезпечення жорсткої кадрової політики щодо формування кадрового складу системи публічної служби, яка б гарантувала кадрову безпеку системи публічного управління; по-п’яте, формування системної діяльності громадянського суспільства з органами влади та бізнесом.

Джерела

1. Антикорупційна політика та запобігання корупції в публічному управлінні : навч. посіб. / І. С. Бондар, В. Г. Горник, С. О. Кравченко, В. В. Кравченко. К.: Видавництво Ліра-К, 2016. С. 78–94.
2. Пархоменко-Куцевіл О. І. Формування національної ідеї як основа запобігання розвитку корупції в українському суспільстві. *Демократичне врядування: науковий вісник*. 2018. Вип. 21. URL: http://www.lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/visnyk21/fail/Parhomenko-Kutsevil.pdf
3. Пархоменко-Куцевіл О. І. Формування та розвиток сучасних антикорупційних органів державної влади як основа запобігання та подолання корупції: теоретико-методологічний аналіз. К.: Персонал, 2019. 308 с.

Уміщено матеріали доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції “Трансформація системи публічного управління створенням здоров’язбережувального та безпечного простору України (модернізація, інновації, розвиток)” щодо проблем розвитку публічного управління створенням здоров’язбережувального та безпечного простору України.

Розраховано на фахівців державного управління, працівників органів державної влади та місцевого самоврядування, науковців, викладачів, слухачів вищих навчальних закладів, які отримують освіту за спеціальністю “Публічне управління та адміністрування”.

Наукове видання

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
“Трансформація системи публічного управління
створенням здоров’язбережувального
та безпечного простору України
(модернізація, інновації, розвиток)”

22 червня 2020 р.

Підп. до друку 10.06.20. Формат 70×100¹/₁₆.
Ум. друк. арк. 8,71. Обл.-вид. арк. 6,33.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб’єктів
видавничої справи ДК № 8 від 23.02.2000 р.*